РОДЖЪР ЗЕЛАЗНИ
ИМЕТО МИ Е ЛЕГИОН

Превод от английски: Светлана Комогорова, 2000

chitanka.info

На Бил Спанглър и Фред Лърнър —
по две много добри причини

ЧАСТ ПЪРВА
НАВЕЧЕРИЕТО НА РУМОКО

Когато устройството J–9 ни се изсипа на главите, аз бях в командната зала. Наред с всичко друго трябваше да направя и някакъв идиотски ремонт.

В капсулата долу имаше двама души, които инспектираха Пътя към ада — шахта, прокопана през дъното на океана на хиляди клафтери[1] под нас и която скоро щяха да отворят за пътуване. Поначало не бих се притеснявал, тъй като имаше двама щатни техници J–9. Само че единият беше заминал в отпуска на Шпицберген, а другият точно тази сутрин бе излязъл в болнични. И когато внезапното съчетание от вятър и водни вихри разлюля „Аквина“, и аз загрях, че днес е навечерието на РУМОКО, взех решение. Прекосих стаята и отместих един страничен панел.

— Швайцер, не ти е позволено да се бъзикаш с тия неща! — скара ми се доктор Аскуит.

Огледах веригите и го попитах:

— Ти искаш ли да поработиш по това?

— Разбира се, че не. Не знам откъде да започна. Но…

— Искаш ли Мартин или Деми да умрат?

— Знаеш много добре, че не искам. Само че няма да…

— Тогава кажи ми кой да го свърши — сопнах се аз. — Тая капсула долу се контролира оттук, отгоре, и ние току-що нещо се издънихме. Ако знаеш някой по-годен да работи по това, направо пращай хора да го доведат. Иначе ще се опитам сам да поправя J–9.

Той млъкна и аз постепенно започнах да разбирам къде е проблемът. Всичко беше съвсем очевидно. Дори бе използван припой. Бяха омотали четири вериги и препратили обратно цялата бъркотия през един от таймерите…

Така че започнах да разглобявам джаджата. Аскуит беше океанограф и надали разбираше нещо от електронни вериги. Предполагам, не му беше ясно, че предотвратявам саботаж. Работих

около десетина минути и плаващата на стотици клафтери под нас капсула отново се задейства.

Докато работех, размишлявах над силите, които скоро щяха да бъдат призовани да преминат за кратко по Пътя към ада, а после като пратеник на дявола — или може би като самия дявол — щяха да бъдат пуснати на свобода там, сред Атлантическия океан. Мрачното време, преобладаващо по тези ширини в тази част на годината, не ми помагаше особено да си оправя настроението. Трябваше да се приложи смъртоносна сила, атомна енергия или дори още по-мощен феномен — жива магма — която да вдига пара и да се пени на километри отвъд самото море. Това, че някой можеше да си играе безразсъдни игрички с нещо подобно, не можех да го проумея. Вълните пак разлюляха кораба.

— Добре — рекох, — тук-там нещичко не беше наред, ама го оправих. — Отново върнах на място страничния панел. — Би трябвало да не ви създава повече неприятности.

Той погледна монитора.

— Май функционира нормално. Я да проверя…

Той щракна прекъсвача и заговори:

— „Аквина“ до капсулата. Чувате ли ме?

— Да — дойде отговор. — Какво стана?

— Късо в J–9 — отвърна той. — Поправихме го. Вие как сте?

— Всички системи — отново в нормално състояние. Някакви инструкции?

— Продължавайте мисията си — рече той и се обърна към мен: — Извинявай, че ти се развиках. Не знаех, че можеш да обслужваш J–9.

— Аз съм електроинженер — отвърнах — и съм ги учил тези неща. Знам, че малцина имат достъп. Ако не бях успял да разбера къде е повредата, нищо нямаше да докосна.

— Като че не понасяш да ти препоръчват разни неща?

— Точно така.

— Тогава и аз няма да го правя.

Това засега беше много добре, тъй като бях обезвредил малка бомбичка, която в момента бе в левия ми джоб и скоро щеше да бъде изхвърлена зад борда. Щеше да избухне след около пет до осем минути и да оплеска всичко. Що се отнася до мен, не исках да имам

досие; но ако щеше да остане нечие досие, бих предпочел да е моето, а не на врага.

Извиних се и тръгнах. Отървах се от доказателството. Замислих се над онова, което бе станало днес.

Някой се беше опитал да саботира проекта. Значи Дон Уолш бе излязъл прав. Предполагаемата заплаха се беше оказала реална. Приеми го и го смели. Искам да кажа, бе замесено нещо голямо. Основният въпрос беше „какво?“, а следващият — „и после какво?“.

Запалих цигара и се облегнах на парапета на „Аквина“. Гледах как студеното северно море напада кораба. Ръцете ми трепереха. Това беше приличен хуманитарен проект. Освен това — и страшно опасен. Но дори и да забравим големите рискове, не бих могъл да се сетя за някакви съществени „против“. Ала очевидно такива имаше.

Дали Аскуит щеше да докладва за мен? Вероятно. Макар че нямаше да разбере какво прави. Щеше да му се наложи да обясни прекъсването на функциите в капсулата, за да съвпада докладът му с показанията на капсулата. И щеше да каже, че съм оправил късото съединение. Това беше всичко.

И щеше да е достатъчно.

Вече бях решил, че врагът има достъп до главния бордов дневник. Щяха да разберат за обезвредената бомба, за която не беше докладвано. Освен това щяха и да разберат кой им е попречил; и при достатъчно интерес от тяхна страна в такъв критичен момент можеха и да предприемат нещо необмислено. Добре. Аз точно това исках.

… Защото вече бях пропилял цял месец, докато чаках тази повреда. Надявах се скоро да тръгнат да ме преследват и да се опитат да ме разпитат. Дръпнах силно от цигарата и се загледах в блестящия под слънцето далечен айсберг. Този път щеше да е странно — такова чувство имах. Небето беше сиво, океанът — тъмен. Някъде на някого не му харесваше какво става тук, но, убий ме, не бих се досетил защо.

Е, всички да вървят по дяволите. Обичам облачното време. Родил съм се в облачен ден. И ще се постарая максимално да се насладя на днешния.

Върнах се в каютата си и си сипах едно, тъй като официално не бях дежурен.

След малко на вратата се почука.

— Натисни дръжката и бутай — подвикнах.

Вратата се отвори и влезе млад мъж на име Роулингс.

— Господин Швайцер — рече той, — Карол Дейт иска да говори с вас.

— Кажи й, че веднага идвам.

— Добре — отвърна той и си тръгна.

Сресах русолявата си коса и си смених ризата. Тя определено бе хубава и млада. Беше обаче и началник охрана на кораба, така че имах добра представа какво всъщност ми е замислила.

Приближих се до вратата й и почуках два пъти.

Влязох с мисълта, че вероятно е свързано с J–9 и с ония, дето ги бях свършил преди половин час. Това ще рече, тя беше над всичко и над всички.

— Здравей — рекох. — Викала си ме?

— Швайцер? Да, повиках те. Защо не седнеш, а? — и тя махна към едната, после и към другата страна на скъпото си бюро.

Седнах.

— За какво съм ти?

— Днес следобед си поправил J–9.

Свих рамене.

— Питаш или ми го съобщаваш?

— Не ти се разрешава дори да го докосваш.

— Ако искаш, ще се върна, ще го строша пак и ще си го оставя, както си беше.

— Значи признаваш, че си работил по него?

— Да.

Тя въздъхна.

— Виж какво, на мен не ми пука. Сигурно днес си спасил два човешки живота, така че няма как да те обвиня, че си посегнал на сигурността. Но искам да разбера нещо друго.

— Какво?

— Саботаж ли беше?

Ето на. Така си и знаех.

— Не — отвърнах. — Не беше. Бе станало късо…

— Дрън-дрън — прекъсна ме тя.

— Извинявай, не разбирам…

— Разбираш и още как. Някой е бъзикал онова нещо. Ти си го оправил и е било нещо много по-заплетено от някакво си късо. И е

имало бомба. Регистрирахме избухването й зад борда преди около половин час.

— Ти го каза — рекох. — Не съм аз.

— Каква игра играеш? — попита тя. — Разчистил си за нас, но прикриваш някого. Какво искаш?

— Нищо — отвърнах.

Загледах се в нея. Косата й беше червеникава и имаше лунички, много лунички. Очите й бяха зелени. Сякаш доста раздалечени под рижия бретон. Беше доста висока, към два метра, макар че в момента беше седнала. Бях танцувал веднъж с нея на едно парти на борда.

— Е, как е?

— Бива — отвърнах аз. — Ами ти?

— Искам отговор.

— На какво?

— Саботаж ли беше?

— Не — отвърнах. — Откъде ти дойде такава идея в главата?

— Нали знаеш, че е имало и други опити?

— Не, не знаех.

Тя се изчерви изведнъж и луничките й проличаха още повече. Защо ли?

— Е, имало е. Очевидно сме ги спрели. Но имаше.

— Кой?

— Не знаем.

— Защо?

— Никога не успяхме да хванем замесените.

— Как така?

— Бяха умни.

Запалих цигара.

— Значи бъркаш — обадих се. — Имаше късо. Аз съм електроинженер, затова забелязах. И толкова.

Тя намери цигарите си и аз й запалих една.

— Добре — въздъхна тя. — Май ми каза всичко, което възнамеряваше да ми кажеш.

Изправих се.

— Между другото, пак те проверих.

— Е, и?

— Нищо. Чист си като девствен сняг и лебедов пух.

— Радвам се да го чуя.

— Недей, господин Швайцер. Още не съм свършила с тебе.

— Опитай каквото можеш — рекох й. — Няма да намериш нищо.

… И бях убеден в това, което й казах. Тъй че си излязох, чудейки се кога ли ще ме настигнат.

Всяка година изпращам по една коледна картичка — неподписана. На нея с печатни букви са изписани само имената на четири кръчми и на градовете, в които се намират. На Великден, Първи май, първия ден на лятото и на Вси светии вися в тези кръчми и си пия питието от девет до полунощ местно време. После си тръгвам. Кръчмите сменям всяка година.

Винаги плащам в брой — не използвам Универсалната кредитна карта, с която се разплащат повечето хора в днешно време. Кръчмите обикновено са долнопробни дупки на затънтени места.

Понякога Дон Уолш се явява, сяда до мен и си вика една бира. Започваме да си приказваме и после излизаме да се разходим. Понякога не идва. Но никога не пропуска два пъти един след друг. А втория път винаги ми носи пари.

Преди около два месеца, в деня когато лятото връхлетя света, седях на една маса в дъното на „Инферно“ в Сан Мигел де Алиенде, Мексико. Беше хладна вечер — вечерите там са си хладни — въздухът беше много чист, а звездите — много ярки, докато вървях по калдъръмените улици на този национален паметник. По едно време съзрях Дон да влиза, облечен с тъмен костюм, имитация на вълна и жълта спортна риза с отворена яка. Той се приближи към бара, поръча си нещо, обърна се и погледът му защъка между масите. Кимнах, той се ухили и ми махна. Приближи се, понесъл чаша в едната си ръка и бяла картичка в другата.

— Теб те познавам — рече той.

— Да, май се знаем. Ще седнеш ли?

Той дръпна един стол и седна насреща ми на малката масичка. Пепелникът преливаше, но не бях аз виновен. От отворения прозорец на тесния бар лъхаше на текила — течение, така да се каже — а

навсякъде около нас двуизмерни голи мацки се бореха за жизнено пространство с плакати за корида.

— Та ти беше…

— Франк — изтърсих аз. Това ми дойде на езика, това казах. — Не беше ли в Ню Орлийнс…?

— Да, на Блажния вторник[2] — преди две години.

— Точно така. А ти се казваше…?

— Джордж.

— Да бе, сега се сетих. Отидохме да се напием с тебе. И играхме покер цяла нощ. Страхотно си изкарахме.

— … и ти направо ме обра — взе ми близо двеста долара.

Ухилих се.

— Та с какво се занимаваш сега? — попитах го.

— О, ами обичайното. Големи сделки, дребни сделки… Сега тъкмо съм на път да сключа една голяма.

— Честито. Радвам се за тебе. Дано стане.

— И аз се надявам.

И така си приказвахме, докато си допие бирата.

— Ти разгледа ли града? — попитах.

— А бе, не, да ти кажа. Чувам, че си струвало.

— О, според мен ще ти хареса. Тук всеки гълта бензедрин, за да не спи три дена подред. *Индиосите* слизат от планините и танцуват. Тук все още се провежда *пасео*, ти знаеше ли? Освен това тук е единствената готическа катедрала в цяло Мексико. Проектирана е от неграмотен индианец, който бил виждал такива неща на картички от Европа. Когато свалили скелето, очаквали да рухне веднага, ала тя се задържала и вече доста дълго се държи.

— Ще ми се да се помотая, но съм тук само за ден-два. Мислех да купя някой сувенир за вкъщи, за семейството.

— Попаднал си тъкмо, където трябва. Тук всичко е евтино. Особено бижутата.

— Ще ми се да имах повече време да поразгледам забележителностите.

— На върха на един хълм на североизток от града има развалини, останали от толтеките — може да си ги забелязал, отгоре са побучени три кръста. Интересно, правителството все още отказва да признае, че те съществуват. Изгледът оттам е страхотен.

— Как се ходи дотам?

— Пеш — катериш се по хълма. Развалините не съществуват, така че достъпът е свободен.

— Колко време се изкачваш?

— Оттук дотам е по-малко от час. Допий си бирата и ще се поразходим.

Допи си я и се поразходихме.

Все пак живееше почти на морското равнище, а тук бяхме на две хиляди метра височина.

Но все пак се изкачихме на върха и заскитахме между кактусите. Седнахме на някакви големи камъни.

— Значи това тук не съществува — каза той. — Както и ти.

— Точно така.

— Значи не се подслушва — не, няма как — така, както повечето кръчми в днешно време.

— Тук си е все още диво.

— Надявам се и така да си остане.

— И аз.

— Благодаря ти за коледната картичка. Да търсиш работа?

— Знаеш как е.

— Добре. Имам работа като за тебе.

И така започна цялата тази история.

— Знаеш ли ги островите Лиуорд и Уиндуорд? — попита ме той. — Или Къртси?

— Не. Разкажи ми за тях.

— В Западните Индии — в системата на Малките Антили — започва дъга, която тръгва на югоизток от Пуерто Рико и Вирджинските острови към Южна Америка — островите са северно от Гваделупа и представляват най-високите точки от подземен рид, чиято ширина варира от седемдесет до триста и двайсет километра. Това са океански острови, изградени от вулканични материали. Всеки връх е вулкан — действащ или не.

— Е, и?

— Хаваите са се появили по същия начин. Къртси обаче е феномен от двайсет и първи век: вулканичен остров, който се появява за много кратко време някъде на изток от островите Вестмана край

Исландия. Това става през 1963 г. Капелинхос, част от Азорските острови, е възникнал по същия начин и коренът му е в морето.

— Е, и? — но вече бях разбрал. Вече знаех за проекта „Румоко“, кръстен на маорския бог на вулканите и земетресенията. През двайсти век били приели някакъв проект „Мохол“, имало, естествено, и сделки с газ и мини, които включвали и дълбоко пробиване и използване на „оформени“ атомни заряди.

— РУМОКО — каза той. — Ти знаеш ли нещо?

— Малко. Предимно от научната страница на „Таймс“.

— Това ти стига. Вътре сме.

— Как така?

— Някой се опитва да саботира проекта. Мен ме натовариха да разбера кой, как и защо и да го спра. Опитах се, но досега неизменно се проваля. Всъщност, загубих двама от моите хора при доста странни обстоятелства. После получих картичката ти за Коледа.

Обърнах се към него. Зелените му очи сякаш светеха в тъмното. Той беше с около педя по-нисък от мен и сигурно с двайсетина кила по-лек, но пак си бе доста едричък. Ала сега почти бе заел стойка „мирно“, така че изглеждаше по-едър и по-силен от типа, който пухтеше до мен, докато се изкачвахме насам.

— Искаш да се включа?

— Да.

— Какво ще получа?

— Петдесет хиляди. Може и сто и петдесет — зависи от резултатите.

Запалих цигара.

— И какво трябва да правя?

— Постъпи в екипажа на „Аквина“ — най-добре като някакъв техник. Можеш ли?

— Да.

— Тогава дерзай. После разбери кой се опитва да прецака работата. И ми докладвай — или ги разкарай, по който начин сметнеш за уместен. И *тогава* ми докладвай.

Изкикотих се.

— Работата май е дебела. Кой ти е клиент?

— Един сенатор на САЩ — отвърна той, — чието име няма да споменавам.

— Мога да позная — рекох, — но няма да се опитвам.

— Ще го направиш ли?

— Да. Парите ще ми свършат работа.

— Ще е опасно.

— Кога не е било?

Разгледахме кръстовете и завързаните за тях дарове — пакети цигари и всякакви други джунджурии.

— И така — рече той, — кога започваш?

— Преди месецът да свърши.

— Добре. Кога ще ми докладваш?

Свих рамене под звездите.

— Когато имам какво да кажа.

— Този път няма да стане така. Петнайсти септември е крайната дата.

— … ако всичко мине без засечки?

— Петдесет бона.

— Ако вземе да става сложно и трябва да се отърва от два-три *трупа*?

— Както казах.

— Добре. До петнайсти септември.

— Без доклади?

— Освен ако не ми потрябва помощ или имам да кажа нещо важно.

— Този път можеш.

Протегнах ръка.

— Разбрахме се, Дон.

Той наведе глава и кимна към кръстовете.

— Направи го — каза той. — Искам го. Хората, които загубих, бяха много свестни.

— Ще се опитам. Ще се старая, колкото мога.

— Не те разбирам, пич. Ще ми се да знаех как…

— Не става. Ако някога разбереш как, ще съм дотам.

Поехме обратно по хълма и аз го оставих пред квартирата му за тази нощ.

— Да те черпя едно? — подвикна ми на палубата Мартин, когато минах покрай него на връщане от каютата на Карол Дейт.

— Добре — влязохме в корабното барче и си сипахме по едно.

— Трябва да ти благодаря за онова, което направи, докато двамата с Деми бяхме долу. Това…

— Голяма работа — отвърнах, — сам сигурно щеше да го оправиш за минутка, ако някой друг беше долу, а ти се беше случил на мястото.

— Обаче не стана така и много се радвам, че ти си се оказал подръка.

— Всичко е наред — вдигнах пластмасовата чаша за бира. В днешно време те са все пластмасови. Да му се не види! — В каква форма беше шахтата? — попитах.

— Отлична — той намръщи широкото си червендалесто чело и около синкавите му очи се появиха много бръчки.

— Май не си толкова уверен, колкото се мъчиш да изглеждаш.

Той се изкикоти и отпи малка глътка.

— Е, досега такова нещо не е правено. Естествено, всички малко се плашим…

Възприех това като ненатрапчива преценка на ситуацията.

— Но шахтата беше в добра форма — отгоре до долу?

Той се огледа — вероятно се чудеше дали помещението се подслушва. Подслушваше се, но той не казваше нищо, което би могло да навреди — нито на него, нито на мен.

Ако беше така, щях да го накарам да млъкне.

— Да — съгласи се той.

— Добре — аз пак се замислих над лафовете на ниския мъж с широките рамене. — Много добре.

— Странно отношение — рече той. — Ти си само техник на заплата.

— Доста се гордея с работата си.

Той ме изгледа с поглед, който не проумях, и каза:

— Звучи странно, като идея от двайсти век.

Свих рамене.

— Аз съм си старомоден. Не мога да се променя.

— Това ми харесва — рече той. — Ще ми се повече хора да бяха старомодни в днешно време.

— Какво прави сега Деми?

— Спи.

— Добре.

— Заслужаваш повишение.

— Надявам се да не ме повишат.

— Защо?

— Не обичам да поемам отговорности.

— Но ги поемаш и се справяш добре с тях.

— Извадих късмет — веднъж. Кой знае следващия път какво ще се случи…

Той ме погледна подозрително.

— Какво искаш да кажеш с това „следващия път“?

— Искам да кажа, ако се повтори — обясних. — Съвсем случайно бях в командната зала…

Сигурен бях, че се опитва да разбере какво знам — така че и двамата не знаехме кой какво знае, макар да бяхме сигурни, че нещо не е наред.

Той се вгледа в мен, отпи от бирата си, без да отмества поглед и кимна.

— Опитваш се да ми кажеш, че те мързи?

— Точно така.

— А стига бе!

Свих рамене и отпих.

Преди петдесет години, някъде към 1957-ма, имаше нещо, наречено АОКЛНЕ — голям майтап. Кръстено беше по тертипа на смешните съкращения, с които се кръщаваха разни научни организации. Означаваше Американско общество за какво ли не. Обаче за шефа на организацията беше нещо по-различно от майтап. Защото доктор Уолтър Мънк от Института по океанография „Скрипс“ и доктор Хари Хек от Принстън бяха членове и те бяха излезли с едно странно предложение, което впоследствие заглъхна поради липса на средства. Също като Джон Браун обаче то лежеше и тлееше в гроба, ала духът му шаваше с крака.

Вярно, проектът Мохол се води мъртъв, но онова, което излезе от тази идея, беше още по-мащабно и творческо.

Повечето хора знаят, че земната кора под континентите е дебела четирийсет километра и повече и че ще е трудно да се пробива там.

Мнозина знаят също, че под океаните кората е много по-тънка. Там си беше съвсем възможно да се пробива през мантията или поне да се проникне в Непоследователността на Мохоровичич. Бяха говорили, че така могат да се съберат какви ли не данни. Е, добре. Но си помислете и за нещо друго: без съмнение проба от мантията би ни осигурила отговори на някои въпроси, включително радиоактивността и топлинното излъчване, геологичната структура и възрастта на Земята. Като поработим с природните материали, ще разберем границите, плътността на отделните слоеве на земната кора; ще ги сравним с получените от сеизмичните вълни при земетресенията данни. Всичко това, и още. Образец от седиментите би ни предоставил пълен запис на историята на Земята, далеч преди човекът да се появи на сцената. Но тук има и още, много още.

— Още една? — предложи Мартин.

— Да, мерси.

Ако прочетете внимателно публикацията на Международния съюз на геолозите и геофизиците „Активните вулкани на света“ и ако отбележите на картата онези, които не са вече действащи, то ще забележите определени вулканични и сеизмични пояси. Тихия океан е обкръжен с „Огнен пръстен“. Тръгнете покрай брега на Пасифика в Южна Америка и можете да го проследите на север през Чили, Еквадор, Колумбия, Централна Америка, Мексико, западните Съединени Щати, Канада и Аляска, а после обратно и надолу към Камчатка, Курилските острови, Япония, Филипините, Индонезия и Нова Зеландия. И да забравим за Средиземноморието, в Атлантика също има такава област, край Исландия.

Седяхме.

Вдигнах чашата си и отпих.

В света има над шестстотин вулкана, които могат да се определят като *действащи*, макар че през повечето време си траят.

Щяхме да добавим още един.

Щяхме да създадем вулкан в Атлантическия океан. По-точно, вулканичен остров като Съртси. Това беше проектът РУМОКО.

— Слизам долу — обяви Мартин. — През следващите няколко часа. Ще се радвам, ако ми направиш услуга и наглеждаш пак оная проклета машина. Ще ти се отплатя някак.

— Добре — казах, — само ми кажи кога е следващият път, веднага щом разбереш, аз ще се опитам да бъда в командната зала. Ако нещо стане, ще действам като предния път — ако наоколо няма никой, който би могъл да се справи и по-добре.

Той ме тупна по рамото.

— Става. Благодаря ти.

— Страх те е, а?

— Да.

— Защо?

— Това проклето нещо като че е кутсуз. Ти си ми талисманът. Ще те черпя с бири оттук до ада и обратно, просто се мотай наблизо. Не знам какво става. Просто кофти късмет, предполагам.

— Може би — казах.

Изгледах го, после пак се обърнах към питието си.

— Изотермичните карти показват, че мястото е точно тук, точно в тази част на Атлантика — рекох. — Това, което ме притеснява, обаче няма как да се предвиди.

— Кое е то?

— За магмата са известни най-различни неща — свих рамене — и някои от тях ме плашат.

— Какво искаш да кажеш?

— След като веднъж я пуснеш, не знаеш какво ще направи. Може да е какво ли не — от Кракатао до Етна. Самата магма би могла да е с какъв ли не състав. Излагането й на вода и въздух може да има *всякакви* последици.

— Нали уж имахме гаранция, че не е рисковано?

— Предположение. Научно, ала само предположение. Това е.

— Тебе страх ли те е?

— Заложи си гъза, че ме е страх, ако щеш.

— В опасност ли сме?

— Не толкова ние, защото нас няма да ни има там. Но онова нещо може да засегне световните температури, приливи, време. Малко съм подозрителен, признавам.

Той поклати глава.

— Нещо не ми харесва.

— Сигурно вече ти се е изчерпал запасът от лош късмет — свих рамене. — Аз не бих си загубил съня…

— Май си прав.

Допихме бирите и аз станах.

— Трябва да вървя.

— Още една?

— Не, благодаря. Работа ме чака.

— Е, ще се видим по-късно.

— Добре. Не се впрягай — излязох от каюткомпанията и отново се качих на горната палуба.

Луната разливаше достатъчно светлина, че да хвърля сенки около мен, а вечерта беше достатъчно хладна, за да ме накара да си закопчая яката.

Погледах вълните и се прибрах в каютата си.

Взех си душ, изслушах късните новини, почетох малко. Най-накрая си легнах с книгата. След малко ми се приспа, бутнах я на нощната масичка, загасих лампата и оставих кораба да ме приспи с люлеене.

… Трябваше да се наспя добре. Нали утре беше РУМОКО.

Колко ли време оставаше? Ами няколко часа, предполагам. И после нещо ме събуди.

Вратата ми тихо се отключи и чух предпазливи стъпки.

Лежах съвсем буден, със затворени очи, и чаках.

Вратата се затвори, ключалката отново изтрака.

После запалиха лампата, до главата ми бе опряно парче стомана, а една ръка стискаше рамото ми.

— Събуди се, господинчо! — изкомандва ми някой.

Престорих се, че бавно се пробуждам.

Бяха двама — примигнах, разтрих очи и вперих поглед в патлака, на около двайсет инча от главата ми.

— Какво става, по дяволите? — попитах.

— Не — отвърна мъжът с ютията. — Ние сме тези, които питат. Ти ще отговаряш, а не обратното.

Надигнах се и опрях гръб о таблото.

— Добре — съгласих се. — Какво искате?

— Кой си ти?

— Алберт Швайцер — отговорих.

— Знаем под какво име се представяш. Кой си всъщност?

— Ами аз съм си аз.

— Според нас не е така.

— Съжалявам.

— И ние.

— Е?

— Сега ще ни разкажеш за себе си и за своята мисия.

— Не знам за какво говорите.

— Ставай!

— В такъв случай ще ви помоля да ми донесете халата. Виси на закачалката до вратата на банята.

Онзи с патлака се наведе към другия.

— Вземи го, претърси го и му го дай.

Огледах ги.

Долната половина на лицето му бе прикрита с кърпа. И другият си бе вързал кърпа. Професионално, един вид. Аматьорите обикновено си слагат маски. Като домино. Тия маски почти нищо не скриват. Най-лесно различима е долната половина на лицето.

— Благодаря — казах аз, когато онзи ми подаде синия хавлиен халат.

Той кимна, а аз метнах халата на гърба си, нахлузих ръкавите, препасах го и приседнах на края на леглото.

— Добре — казах. — Какво искате?

— За кого работиш? — попита първият.

— Проект РУМОКО — отвърнах.

Той ме зашлеви, леко, с лявата ръка. Продължаваше да стиска пистолета.

— Не — рече той. — Цялата история, моля.

— Не знам за какво говорите, но може ли да запаля една цигара?

— Добре… Не. Чакай. Вземи от моите. Знам ли какво има в твоя пакет?

Взех цигара, запалих я, дръпнах, издишах дима.

— Не ви разбирам — казах. — Обяснете ми по-добре какво искате да знаете, и може би ще мога да ви помогна. Не си търся белята.

Това като че леко ги поотпусна, защото и двамата въздъхнаха. Мъжът, който задаваше въпросите, беше около един и седемдесет, другият към един и осемдесет. По-високият обаче бе доста набит. Бих му дал около деветдесет кила.

Седнаха на двата съседни стола. Насочиха дулото към гърдите ми.

— Отпусни се сега, господин Швайцер. И ние не щем неприятности — рече по-разговорливият.

— Страхотно — отвърнах. — Питайте, каквото щете, ще ви отговарям честно — подготвих се да лъжа като разпран. — Давайте!

— Днес ти поправи J–9.

— Това май всеки го знае.

— Защо?

— Защото двама души щяха да умрат и освен това знаех как да го направя.

— И откъде се извъди такъв експерт?

— За Бога, аз съм електроинженер! — възкликнах аз. — Оправям се с електрически вериги! Също като много други хора!

По-високият погледна по-ниския. Той кимна.

— Тогава защо се опита да накараш Аскуит да си трае? — попита ме по-високият.

— Защото като пипнах машината, наруших разпоредба — обясних аз. — Нямам право да я обслужвам.

Той кимна пак. И двамата имаха много черни, чисти на вид коси, добре развити гръдни мускули и бицепси, които се издуваха под тънките ризи.

— Като те гледа човек, приличаш на обикновен почтен гражданин — рече високият, — който се е изучил, за каквото там е искал, завършил е, не се е оженил, гледал си е работата. Може би всичко е точно както казваш и в този случай не сме справедливи към тебе. Ала въпреки това обстоятелствата са много подозрителни. Поправил си сложна машина, която не си имал право да поправяш…

Кимнах.

— Защо? — попита той.

— Ами защото мразя да гледам как умират хора, не знам защо — отговорих. — Вие за кого работите? За някое разузнаване ли?

По-ниският се усмихна.

— Не ни се позволява да го издаваме — рече другият. — Ти очевидно разбираш тези неща, обаче. Нашият интерес представлява просто известно любопитство защо така почтително премълча един очевиден саботаж.

— Ами нали ви казах.

— Да, обаче лъжеш. Хората не пренебрегват заповеди, както го направи ти.

— Глупости! От това зависеше човешки живот!

Той поклати глава.

— Боя се, че ще се наложи да продължим разпита и то по по-различен начин.

Когато чакам изхода от някаква заплаха или размишлявам над уроците, които може да получи човек през неизживения си, както трябва живот, пред мен политат няколко мехурчета със спомени, цветовете им се менят, както се менят за миг цветовете на сапунените мехури, а после се пръскат. Съществуването им продължава колкото това на сапунен мехур и чувството, което оставят у мен, дълго още ме преследва.

Мехури… Има един долу в Карибско море, който се казва Нов Едем. На дълбочина приблизително сто седемдесет и пет клафтера. Според последното преброяване там живеят над 100 000 души. Огромен осветен геодезичен купол, а изгледът нагоре е такъв, че много би харесал на Евклид. На големи разстояния от купола светлини в редици, като улични лампи обграждат булеварди сред скалите, мостове над каньони, пътища през планините. Моремобилите пълзят по дъното като танкове; миниподводници се реят или минават на различна височина; елегантни плувци в прилепнали шарени костюми щъкат напред-назад, влизат и излизат от мехура и работят около него.

Навремето прекарах там две седмици на почивка, и въпреки че открих в себе си склонност към клаустрофобия, за която дотогава не подозирах, все пак ми се стори много приятно. Хората бяха по-различни от обитателите на повърхността. По-скоро приличаха на едновремешните изследователи и заселници в диви земи, както си ги представям. По-големи индивидуалисти и по-независими от средния жител на сушата, но с някакво чувство за общност, за отговорност. Без съмнение е така, защото те наистина са заселници, постъпили са като доброволци в комбинации от програми, включващи едновременно и облекчението от по-малкия натиск на населението и експлоатацията на океанските ресурси. Както и да е — те приемат туристи. Приеха и мен, и аз отидох там, плувах с тях, возих се на подводниците им, разгледах мините и хидропонните градини, домовете им и обществените им

сгради. Спомням си колко беше красиво, спомням си хората, спомням си надвисналото над мен море като нощно небе, гледано през фасетъчното око на някое насекомо. Или пък може би като гигантско насекомо от другата страна, което гледа през стъклото. Да, като че по-скоро е така. Може би характерът на това място пасна на една склонност към бунт, която от време на време чувствах да мърда дълбоко-дълбоко в душата ми.

Макар това да не беше Едем под стъкло и макар тези смахнати, прекрасни градчета-куполи определено да не са за мен, там имаше нещо, което го превърна в едно от тези весели и шарени нещица, които от време на време идват при мен, като мехурчета, когато очаквам изхода на изпитание или размишлявам над уроците, които човек може да научи през погрешно изживения си живот.

Въздъхнах, дръпнах от цигарата за последно и смачках фаса — знаех, че след миг мехурът ще се пукне.

Какво ли е да си единствения човек на света, който не съществува? Трудно е да се каже. Не е лесно да обобщаваш, когато си сигурен в особеностите само на един случай — своя собствен. Съмнявам се някъде да има аналогичен случай. Навремето псувах и се оплаквах от прогресивната ни механизация. Вече не.

Странно как стана:

Навремето пишех програми за компютри. И така започна всичко.

Един ден научих необикновена, стряскаща новина…

Научих, че целият свят занапред ще съществува на запис.

Как?

Ами сложничко си е.

Днес всеки си има акт за раждане, академично досие, кредитен рейтинг, история на всичките му пътувания, местожителства и най-накрая се появява и смъртният акт. Някога всички подобни неща са съществували на различни места. После някакви хора решили да ги съберат. И го кръстили Централна банка за данни. Резултатът бил мащабни промени в порядъка на човешкото съществуване. Сега съм убеден, че далеч не всички от тези промени са били за добро.

Аз бях един от онези хора и чак когато нещата си тръгнаха по реда, в главата ми започнаха да се въртят разни подозрения. Но тогава

според мен вече беше твърде късно да се направи, каквото и да било.

Това, което вършеха хората в моя проект, беше да свържат в едно всички съществуващи банки с данни, така че обществените архиви, финансовите архиви, медицинските архиви, специализираните технически архиви — всички да станат достъпни чрез един източник — чрез ключови станции, чийто персонал има достъп до тази информация на различни нива на поверителност.

Никога не съм смятал нищо само за добро или само за лошо. Но този път вярвах едва ли не, че ще е само за добро. Наистина вярвах, че това ще е нещо много хубаво. Вярвах, че подобно нещо беше твърде нужно: всеки дом — с близък достъп до всяка писана някога книга, всяка пиеса, заснета някога на лента или записана на кристал, до всяка университетска лекция от последните двайсет години и до всякакви и всевъзможни статистически данни (на теория не можеш да фалшифицираш статистическите данни, ако всеки има достъп до твоя източник и може да го запита директно); всяко търговско или държавно предприятие имаше директен достъп до авоарите ти, до доходите ти и разполагаше със списък от всичките ти разходи; всеки адвокат със съдебни правомощия — с достъп до списъка на всичките адреси, на които някога си живял и с кого, и на всяко превозно средство, с което си пътувал някога и с кого. Целият ти живот, всичко, което вършиш, подреден като схема на нервната система на лекция по неврология — това ми изглеждаше добро.

Защото, първо на първо, ми се струваше, че така престъпленията ще изчезнат. Само доказан луд, мислех си, би престъпил закона с всичко това насреща си; а тъй като всичките медицински архиви бяха на разположение, дори и психопатът можеше да бъде спрян.

… И като говорим за медицина, колко хубаво, ако компютрите и лекарите, които ти поставят диагноза, имат мигновен достъп до цялото ти медицинско минало! Помислете си само колко ефикасно може да бъде лечението! Помислете си колко много смърт може да бъде предотвратена!

Помислете си за статута на световната икономика, когато е известно къде се намира всеки грош и накъде е тръгнал.

Помислете си за разрешаването на проблемите с контрола на трафика — по суша, вода и въздух — когато всичко е регулирано.

Помислете си за… о, по дяволите!

Виждах идващия Златен век.

Ба!

Един мой приятел, който имаше периферни връзки с мафията, както излезе, ми се присмя — както стоях пред него с очи, пълни със звезди, току-що завършил университета и постъпил на федерална служба.

— Ти сериозно ли вярваш, че всички авоари ще бъдат регистрирани? Всяка трансакция — записана? — попита ме той.

— Евентуално.

— Още не са пробили Швейцария, а дори и да успеят, ще се намерят други места.

— Ще има някакви отстъпки.

— Тогава не забравяй дюшеците и дупките в задните дворове. Никой не знае колко пари всъщност съществуват в света и никой никога няма и да узнае.

Така че аз се спрях, замислих се и започнах да чета икономическа литература. Той беше прав. Нещата в тази област, за която пишехме програми, бяха в общи линии оценки и приблизителни преценки, срещу онова, което биваше регистрирано — с включен фактор на съгласуване.

Замислих се и за пътуването. Колко нерегистрирани превозни средства съществуваха? Никой не знаеше. Не можеш да водиш статистика за неща, за които нямаш данни. А щом щеше да има нерегистрирани пари, щяха да се строят и още превозни средства. Брегове в света — колкото щеш. Така че и контролът над трафика нямаше да е толкова съвършен, колкото си го представях.

Медицината? Лекарите са хора като всички и също толкова мързеливи като всички нас. Изведнъж осъзнах, че далеч не всички медицински данни се регистрират — особено когато някой иска да си прибере парите в джоба, без да плаща данъци за тях, и не му искат рецепта.

Когато нещата опираха до хора, аз вечно забравях човешкия фактор.

Имаше тъмни личности, имаше просто такива, които не обичаха да се ровят в личния им живот и хора, които съвсем честно щяха да оплескат даването на необходимата информация. Всички тези хора щяха да докажат, че системата не е съвършена.

Което означаваше, че тя няма да работи по очаквания начин. Можеше и да има известно отхвърляне, известна съпротива, наред с обичайното увъртане. И навярно всичко това би могло да бъде дори оправдано…

Нямаше кой знае каква открита съпротива, така че проектът влезе в ход. Бе осъществен за три години. Аз работех в централния офис, започнах като програмист. След като разработих система, чрез която най-важните метеорологични станции и наблюдателни спътници изпращат данните директно в централната система, бях повишен в старши програмист и поех някаква началническа отговорност.

Дотогава бях научил достатъчно за проекта и съмненията ми си бяха повели за другарчета и няколко мънички страхове. Открих, че работата започва да не ми харесва и това ме накара още по-ревностно да изучавам системата. Майтапеха ме, че съм си вземал работа за вкъщи. Никой не разбираше, че това не е отдаденост, а по-скоро породено от страховете ми желание да науча всичко възможно за проекта. Тъй като началниците ми тълкуваха неправилно моите действия, те се погрижиха да ме повишат пак.

Това ми дойде добре, защото ми осигуряваше достъп до повече информация на политическо ниво. После по най-различни причини имаше порой от смърти, повишения, оставки и излизания в пенсия. Това отваряше широко вратите пред русите момченца и аз се издигнах доста високо в групата.

Станах съветник на стария Джон Колгейт, който отговаряше за цялата операция.

Един ден, почти в края на нашата мисия, аз му споделих страховете и съмненията си. Казах на побелелия старец с изпито лице и очи на шпаньол, че се боя, че сме създали чудовище и сме осигурили тотално нахлуване в личния живот на всеки.

Той дълго се взира в мен като опипваше розовото коралово преспапие на бюрото.

— Може и да си прав — рече най-накрая. — Какво смяташ да предприемеш?

— Не знам — отвърнах. — Просто исках да споделя как се чувствам.

Той въздъхна, завъртя се на стола си и се загледа през прозореца.

Мина известно време и реших, че е заспал — понякога дремваше след обяда.

Най-накрая обаче заговори:

— Не ти ли е хрумвало, че съм чувал тези аргументи вече хиляди пъти?

— Вероятно — отвърнах. — И винаги съм се чудил как би им отговорил.

— Нямам отговор — отвърна рязко той. — Според мен това ще е за добро, иначе изобщо нямаше да се намесвам. Но може да греша, признавам го. Ала трябва да се намери някакъв начин да се документират и регулират всички варианти на такова сложно общество, каквото е станало нашето. Ако се сещаш за по-добър начин да се ръководи представлението, кажи ми го.

Мълчах. Запалих цигара и зачаках да заговори пак. По онова време не знаех, че му остават само шест месеца живот.

— Замислял ли си се някога да се откупиш? — попита ме той най-накрая.

— Какво искаш да кажеш с това?

— Да се оттеглиш. Да напуснеш системата.

— Не съм убеден, че разбирам…

— Ние в системата ще сме последните, които ще внесат в нея личните си данни.

— Защо?

— Защото аз исках да е така в случай, че някой дойде при мен, както ти — днес и ме попита същото.

— Друг правил ли го е?

— Не бих ти казал, за да бъде всичко наистина чисто, както е замислено.

— Да се откупя — имаш предвид да бъдат унищожени личните ми данни, преди някой да ги въведе в системата?

— Точно така — отвърна той.

— Но аз няма да мога да си намеря работа — без диплома, без стаж…

— Това ще си е твой проблем.

— Без кредитен рейтинг няма да мога да купя нищо.

— Предполагам, че ще се наложи да плащаш в брой.

— Всичко се записва.

Той се облегна назад и ми се усмихна.

— Така ли? — попита той. — Наистина?

— Е, не всичко — признах.

— И?

Замислих се над това, докато той разпалваше лулата си и пушекът нападаше дългите му бели бакенбарди. Майтап ли си правеше с мен, подиграваше ли ми се? Или говореше сериозно?

Сякаш в отговор на моите мисли той стана от стола, прекоси стаята и отвори шкаф с данни. Известно време рови из него, после се върна с наръч перфокарти, все едно ръка от покер. После ги пусна на бюрото пред мен.

— Това си ти — рече той. — Следващата седмица влизаш в системата като всички — той издуха едно кръгче дим и пак седна. — Вземи си ги вкъщи и си ги сложи под възглавницата — рече той. — Спи върху тях. И реши какво искаш да ги правиш.

— Не разбирам.

— Оставям те сам да решиш.

— Ами ако ги скъсам? Какво ще направиш?

— Нищо.

— Защо?

— Защото не ми пука.

— Не е вярно. Ти си началник на цялата тази работа. — Той сви рамене. — Самият ти не вярваш ли в ценността на системата?

Той сведе очи и дръпна от лулата си.

— Вече не съм толкова убеден като някога.

— Ако го направя, ще престана да съществувам, официално — рекох аз.

— Да.

— И какво ще стане с мен?

— Това си е твой проблем.

Замислих се. После казах:

— Дай картите.

Подаде ми ги със замах.

Прибрах ги във вътрешния си джоб.

— Какво смяташ да правиш?

— Ще спя върху тях, както ми предложи.

— Погрижи се да ги донесеш до следващия вторник, сутринта.

— Разбира се.

Той се усмихна, кимна и… толкоз.

Взех картите и ги занесох вкъщи. Но не съм спал.

Не, не това. Не заспах, не можех да заспя.

Мислих цяла вечност — добре де, цяла нощ — кръстосвах стаята и пушех. Да съществуваш извън системата… Какво ли можех да направя, ако тя не признаваше съществуването ми?

А после, към четири сутринта, реших, че е трябвало да обърна въпроса.

Как можеше системата да ме признае без значение с какво се занимавам?

Седнах и внимателно обмислих всичко. На сутринта скъсах картите, изгорих ги и пръснах пепелта.

— Седни на онзи стол — посочи високият с лявата си ръка.

Седнах.

Те ме заобиколиха и застанаха отзад.

Регулирах дишането си и се опитах да се отпусна.

Сигурно измина цяла минута; а после той рече:

— Добре, карай сега отначало докрай.

— Получих тази работа чрез бюро за намиране на работа — обясних му. — Приех я, дойдох тук, изпълнявах си задълженията, срещнах се с вас. Това е.

— От доста време ни повтаряш същото и според нас е вярно, че правителството — по съображения за сигурност — може да създаде фиктивен индивид в централния архив. После приспособяват към характеристиките му някой агент. Ако някой тръгне да го проверява, данните му изглеждат съвсем достоверни.

Не отговорих.

— Вярно ли е? — попита той.

— Да — кимнах, — казват, че това е възможно. Но нямам представа дали е вярно.

— Не признаваш, че си такъв агент?

— Не.

Двамата си зашепнаха. Най-накрая чух изщракване на метална ключалка.

— Лъжеш.

— Не, не лъжа. Дявол да го вземе, спасявам двама души и веднага почвате да ме изкарвате такъв-онакъв. Не знам защо, макар че ми се ще да разбера. Какво толкова съм направил, не както трябва?

— Аз задавам въпросите, господин Швайцер.

— Просто съм любопитен. Може би ще ми кажете…

— Запретни си ръкава. Който и да е, няма значение.

— Защо?

— Защото така ти казвам.

— И какво ще ми правите?

— Ще ти сложим инжекция.

— Ти да не си доктор?

— Това не ти влиза в работата.

— Е, отказвам — впишете го в протокола. След като ченгетата ви докопат, по най-различни причини, дори ще се погрижа да ви погне и Медицинската асоциация.

— Ръкава, моля.

— Протестирам — заявих, докато запретвах левия. — Ако ще ме убивате, като свършите с вашите игрички — добавих — да знаете, че убийството е бая сериозно нещо. Ако трябва, ще ви погна. Един ден току-виж съм ви намерил и…

Усетих убождане зад бицепса.

— Имате ли нещо против да ми кажете какво ми бихте? — попитах.

— Нарича се ТС–6 — отговори той. — Може би си чел за него. Оставаш в съзнание, тъй като може да си ми нужен да изясним това-онова. Но ще ми отговаряш честно.

Изкикотих се — това те без съмнение приписаха на въздействието на наркотика и продължих да прилагам йогийските техники за дишане. Не можеха да спрат наркотика, но поне се чувствах по-добре. Може би щяха да ми дадат няколко допълнителни секунди, наред с чувството на отчуждаване, което изграждах.

Гледам да следя неща като ТС–6. Известно ми беше, че те оставя с ума си, неспособен да лъжеш и започваш да възприемаш думите съвсем буквално. Реших, че ще е най-добре да се възползвам от слабите му места като се отпусна по течението. Освен това си бях приготвил и номер за финала.

Онова, което най-много не харесвах на ТС–6, беше, че понякога имаше лоши странични ефекти — върху сърцето.

Не беше точно като пропадане, ала изведнъж се оказах на същото място и не се чувствах по-различно от обичайното. Знаех, че това е илюзия. Щеше ми се да имам достъп до пакета с противоотрови, който държах в стандартния комплект за първа помощ, скрит в гардероба.

— Чуваш ме, нали? — попита той.

— Да — чух се да отговарям.

— Как се казваш?

— Алберт Швайцер.

И двамата си поеха бързо дъх зад гърба ми. Онзи, който ме разпитваше, изшътка на другия, който понечи да каже нещо.

— Какво работиш? — попита той.

— Техник съм.

— Това го знам. Какво друго?

— Много неща…

— Работиш ли за правителството — *за което и да е* правителство?

— Плащам данъци, което означава, че през определена част от времето работя за правителството. Да.

— Нямах предвид това. Дали си таен агент, който работи за дадено правителство?

— Не.

— Известен агент?

— Не.

— Какво правиш тук тогава?

— Техник съм. Обслужвам машините.

— И какво друго?

— Не…

— Какво друго? По какво друго работиш, освен по Проекта?

— Върху себе си.

— Какво искаш да кажеш?

— Дейността ми е насочена към поддържане на личното ми икономическо положение и физическо благосъстояние.

— Говоря за други работодатели. Имаш ли такива?

— Не.

Чух как другият се обади:

— Тоя май е чист.

— Може би — първият отново се обърна към мен. — Какво би направил, ако ме срещнеш някъде и ме познаеш?

— Ще те осъдя.

— … и ако не успееш?

— Ако мога, ще те осакатя. Може би дори ще те убия, ако успея да му придам вид на самозащита или нещастен случай.

— Защо?

— Защото искам да запазя собственото си физическо благосъстояние. Фактът, че си го нарушил веднъж, означава, че можеш да се опиташ пак. Няма да позволя това да ми се случи.

— Съмнявам се, че ще се опитам пак.

— Съмненията ти за мен не значат нищо.

— Днес си спасил два живота и въпреки това имаш желание да отнемеш един.

Не отговорих.

— Отговори!

— Не си ми задал въпрос.

— Да не би да е получил наркотично съзнание?

— Не бях се сетил за това. Така ли е?

— Не разбирам въпроса.

— Наркотикът ти позволява да се ориентираш във всички три сфери. Ти знаеш кой си, къде се намираш и кое време е. Обаче потиска така наречената воля и точно затова ти трябва да отговаряш на въпросите ми. Човек с голям опит с „дрогите на истината“ понякога може да ги потисне като перифразира въпросите и дава буквално честен отговор. Това ли правиш?

— Неправилно зададе въпроса — обади се вторият.

— А как е правилно?

— Имаш ли някакъв предишен опит с наркотици? — попита ме вторият.

— Да.

— Какъв?

— Вземал съм аспирин, никотин, кофеин, алкохол…

— Серуми на истината — прекъсна ме той. — Неща като това, неща, които те карат да приказваш. Вземал ли си преди?

— Да.

— Къде?

— В Северозападния университет.

— Защо?

— Бях доброволец в серия от опити.

— Какво включваха те?

— Ефектите на наркотиците върху съзнанието.

— Ментални резервации — рече той на другия. — Може да отнеме дни. Той май се е подготвил.

— Можеш ли да потискаш серуми на истината? — попита ме другият.

— Не разбирам.

— Можеш ли да ни излъжеш — сега?

— Не.

— Пак го зададе неправилно — обади се по-ниският. — Не лъже. Всичко, което казва, буквално е истина.

— И как да изтръгнем някакъв отговор от него?

— Не знам.

Продължиха да ме бомбардират с въпроси. Най-накрая нещата започнаха да залиняват.

— Добре ни нареди — обади се по-ниският. — Ще ни трябват дни да го пречупим.

— Да го…

— Не. Имаме записа. Имаме отговорите му. Нека компютърът им бере грижата.

Вече беше започнало да се развиделява и имах смешното чувство, придружено от студени проблясъци в тила ми, че отново бих могъл да ги послъжа. Зад щорите се процеждаше светлина. Явно се бяха мъчили с мен часове наред. Реших да се пробвам и казах:

— Смятам, че каютата се подслушва.

— Какво? Какво искаш да кажеш с това?

— Корабната охрана — поясних. — Според мен всички техници са под наблюдение.

— Къде е устройството?

— Не знам.

— Трябва да го намерим — рече единият.

— Какъв е смисълът? — прошепна другият. Изпитах уважение към него — шепотът не винаги се записва. — Ако е така, отдавна вече

да са дошли.

Дясната ми ръка се плъзна покрай облегалката, като че случайно. Напипах пистолета.

Свалих предпазителя и го вдигнах. Седнах на леглото и го насочих към тях.

— Добре, скапаняци — рекох. — Сега *вие* ще отговаряте на моите въпроси.

Големият посегна към колана си и го простреляхв рамото.

— Следващият?

Другият вдигна ръце и погледна приятеля си.

— Остави го да си кърви — наредих.

— Той кимна и отстъпи назад.

— Седнете! — казах им.

Двамата се подчиниха.

Минах отзад.

— Дай си ръката. — Почистих раната и я превързах — куршумът беше минал през цялата ръка. Бях поставил оръжията им върху шкафа. Махнах кърпите и огледах лицата им. Не ги познавах.

— Така, какво търсите тук? — попитах. — И защо искахте да знаете онова, за което ме разпитвахте?

Никакъв отговор.

— Не съм оборудван като вас — рекох — и затова ще ви вържа. Не мога да си позволя да се лигавя с наркотици.

Извадих лейкопласта от аптечката и ги залепих за столовете.

— Каютите са звукоизолирани — отбелязах и свалих пистолета. — За подслушването излъгах. Така че ако искате, попищете си, но все пак ви съветвам да не го правите. Ще си заработите по някой строшен кокал и двамата. — Та, за *кого* работите? — повторих.

— Аз съм техник на совалката — обясни по-ниският. — Приятелят ми е пилот.

Изгледах го хладно.

— Добре — рекох. — Приемам, защото не съм ви виждал тук. Сега много внимателно мислете как ще отговорите на следващия ми въпрос: За кого *наистина* работите?

Зададох го, като знаех, че те нямат предимствата, с които разполагах аз. Аз работя за себе си, защото сам съм си шеф — независим служител на договор. В момента се казвам Албърт Швайцер

и това е, точка. Винаги ставам онази личност, която трябва да стана. Ако ме бяха питали кой съм бил преди, можеше да получат по-различен отговор. Въпрос на обучение и мисловна нагласа.

— Кой дърпа конците? — настоях.

Никакъв отговор.

— Добре — въздъхнах. — Май ще трябва да ви разпитвам другояче.

Извърнаха глави към мен.

— Вие атакувахте физиологията ми заради няколко отговора. Аз пък ще си го върна на анатомията ви. Ще получа някой и друг отговор, обещавам. Само че ще подходя малко по-първично. Просто ще ви измъчвам, докато проговорите.

— Не би го направил — обади се по-високият. — Индексът ти за насилие е нисък.

— Я да видим — изсмях се аз.

Как ви се струва — да престанете да съществувате и въпреки това да си съществувате? На мен ми се стори доста лесно. Но все пак бях работил по проекта от самото начало, имаха ми доверие, бяха ми предоставили възможности…

След като скъсах картите си, отидох на работа, както обикновено. По-късно издирих и намерих необходимата точка на влагане — последният ми ден на работа.

Беше в Туле, там горе, на студа — в метеорологична станция…

Въртеше я един дядка, който обичаше ром. Още си спомням деня, когато влязох с кораба си „Протей“ в пристанището му и се оплаках от бурното вълнение.

— Ще те оправя — рече ми той.

Компютърът не ме беше подлъгал.

— Благодаря.

Той ме въведе, нахрани ме, разказва ми за морето и за времето. Внесох една щайга „Бакарди“ и го оставих да й се нахвърли.

— Тук нещата не се ли управляват предимно автоматично? — попитах.

— Точно така.

— Тогава ти за какво си им?

Той се разсмя и рече:

— Чичо ми беше сенатор. Трябваше ми място, където да отида. Той ме уреди… Я да видим кораба ти… Та какво като вали?

И отидохме да огледаме кораба.

Беше доста приличен по размери крайцер с мощни двигатели, излязъл далеч извън територията си.

— Бас — обясних аз. — Исках да мина зад Полярния кръг и да донеса доказателство, че съм бил там.

— Момче, ти не си добре.

— Знам, но ще спечеля баса.

— Сигурно — съгласи се той. — Едно време и аз бях същият — претъпкан с нужните съставки и винаги готов. Как е напоследък с гаджетата?

— Бива — рекох. — Пий едно — беше ме подсетил за Ева.

Той си сипа и спря да ме разпитва. Но историята не беше такава. Искам да кажа, надали би желал да чуе точно това.

Бяхме се разделили преди четири месеца. Не заради религия или политика, а заради нещо много по-основно.

Така че го излъгах за някакво измислено момиче и го оставих да ми се радва.

Бяхме се запознали в Ню Йорк, докато се занимавах със същото, с което и тя — прекарвах си отпуската, ходех на театър и на кино.

Ева беше високо момиче с ниско подстригана руса коса. Помогнах й да намери някаква станция на метрото, поразговорихме се, поканих я на вечеря и бях пратен по дяволите.

Сцена:

— Не съм такава.

— И аз не съм, обаче съм гладен, така че би ли приела?

— Какво си търсиш?

— Някого, с когото да си поговоря — отвърнах. — Самотен съм.

— Май си сбъркал адреса.

— Сигурно.

— Май не те познавам.

— Ставаме двама — но на мен със сигурност биха ми дошли добре едни спагети с месен сос и чаша кианти.

— Мъчно ли е да се отърве човек от тебе?

— Не, тръгвам си тихичко.

— Добре. Ще хапна едни спагети.

И хапнахме.

През този месец се сближавахме все повече и повече и накрая се сближихме съвсем. Фактът, че живееше в едно от онези смахнати градчета мехури на морското дъно, не значеше нищо. Бях достатъчно либерален, за да оценя, че клуб „Сиерз“ знае какво прави като пришпорва строежа им.

Сигурно трябваше да отида там с нея, когато си тръгна. Тя ме покани.

Беше дошла на почивка — да види Големия свят — както и аз. Не ходех чак толкова често в Ню Йорк.

Въпреки това й казах:

— Омъжи се за мен.

Ева не искаше да се откаже от мехура, а аз — от мечтата си. Исках големия свят над вълните — целия. Ала обичах тази синеока подводна кучка и сега осъзнавам, че сигурно е трябвало да приема нейните условия. Ама съм прекалено независим, мамка му! Ако поне единият от нас беше нормален… Само че и двамата не бяхме, и това е.

Ева, където и да си, надявам се двамата с Джим да сте щастливи.

— Аха, с кока-кола — казах аз. — Много е гот така. — И аз изпих сума ти коли, а той — двойни ромове с коли и накрая каза, че бил много уморен.

— Почва да ме хваща, мистър Хемингуей — рече ми той.

— Ами тогава да си лягаме вече.

— Добре. Мятай се на оная кушетка.

— Страхотно.

— Показах ли ти къде са одеялата?

— Да.

— Тогава лека нощ, Ърни. Утре ще се видим.

— И още как, Бил. Ще спретна закуската.

— Благодаря ти.

Той се прозя, протегна се и захърка.

Отпуснах му половин час и се захванах за работа.

Метеорологичната станция имаше пряка връзка с централния компютър. Успях да се намърдам там. Задвижваше се от къси вълни. На почти неизползвана честота. Добре прикрих къде съм пипал.

Когато свърших, знаех, че съм успял.

Можех да пробутам на Централния, каквото и да е, дори да бях на хиляди мили оттам, и той щеше да го приеме за чистата истина.

Бях почти Бог, да му се не види!

Ева, може би трябваше да тръгна по другия път. Никога няма да го разбера.

Сутринта помогнах на Бил Мелингс да се справи с махмурлука и той не заподозря нищичко. Беше много приличен дядка и се успокоявах с факта, че никога нямаше да му навлека неприятности с това, което бях направил. Защото никога никой нямаше да ме хване, сигурен бях. А дори и да ме хванеха, според мен нямаше да има неприятности. В края на краищата, чичо му беше сенатор. Можех да стана, който си поискам. Трябваше да преровя цялата история, цялото минало — дата на раждане, образование и тъй нататък — и можех да се наместя, където си искам в съвременното общество. Трябваше само да съобщя на Централния през метеорологичната станция по късите вълни. Той веднага щеше да създаде досието и аз можех да съществувам, в което си искам превъплъщение.

Но, Ева, аз исках тебе, аз… Е…

Според мен правителството наистина от време на време прави същия номер. Но съм сигурен, че не подозират съществуването на независим контрактор.

Знам повечето от онова, което си струва да се знае — всъщност повече от необходимото — за детекторите на лъжата и серумите на истината. За мен името ми е светиня. Никой не може да го научи. Знаете ли, че полиграфията може да бъде прецакана по поне седемнайсет различни начина? От средата на двайсети век в нея не са настъпили големи подобрения. Една препаска през долната половина на гърдите и няколко детектора за отпечатъци от пръстите и потта могат да направят чудеса. Но тези неща никога не получават нужното внимание. Някой и друг университет се занимава с тях от тази гледна точка, но само толкова. Още днес можех да ви разработя такова нещо, че никой да не се справи с него, но записът му няма да струва много в съда. Наркотиците обаче са друго нещо.

Един патологичен лъжец може да победи амитала и пентотала. Както и такъв с наркотично съзнание.

Какво е наркотично съзнание?

Някога да сте си търсили работа и да са ви подлагали на тест за интелигентност или за това доколко си подходящ, или на попълване на личен въпросник за вашите болежки? Без съмнение. Сега всички минават през това и всичко се съхранява в Централния. След известно време свикваш. Почват те още отрано и по някое време през живота си се научаваш да се справяш с тях. И придобиваш, както се изразяват психолозите, „тест-осъзнатост“. Което ще рече, че толкова си свикнал с тях, дявол да ги вземе, че знаеш на какви точно простотии биха се вързали.

Дотук добре. Научаваш се да им даваш отговорите, които искат. Научаваш всичките му номерца за пестене на време. Чувстваш се уверен — знаеш, че това е игричка, значи си игрово осъзнат.

Та, същата работа и с наркотиците.

Ако не се уплашиш и ако си пробвал преди някой и друг наркотик с подобно въздействие — можеш да ги прецакаш.

Наркоосъзнатостта не е нищо повече от това да знаеш как точно да се измъкваш под този особен вид обстрел.

— Вървете по дяволите! Сега вие отговаряте — казах.

Според мен старият, изпитан метод за изтръгване на отговори е най-добрият: болка, заплаха и признание.

Използвах тъкмо него.

Станах рано сутринта и направих закуска. Занесох му чаша портокалов сок и го разтресох.

— Какво, да му се не ви…

— Закуска — рекох аз. — Изпий това.

Изпи го, после отидохме в кухнята и хапнахме.

— Днес морето ми изглежда доста добре — казах аз. — Май мога да тръгвам.

Той кимна над яйцата.

— Ако някога минаваш насам, отбий се! Чу ли?

— Ще се отбия — обещах и оттогава наистина съм се отбивал няколко пъти, защото той ми хареса. Беше забавно.

Приказвахме цяла сутрин, изпихме три джезвета кафе. Навремето бил лекар с доста голяма клиентела. (След време той извади от мен няколко куршума и си мълча за това, че са били там.) Освен това за кратко бил и един от първите астронавти. По-нататък разбрах, че жена му починала преди около шест години от рак. Тогава се отказал от практиката си и не се оженил повторно. Бе потърсил начин да избяга от света и беше го намерил.

Макар че вече сме много близки приятели, никога не му казах, че е приютил незаконно устройство за подаване на данни. Някой ден мога и да му го кажа — знам, че той е един от малцината, на които бих могъл да се доверя. От друга страна, не искам да го превръщам в свой истински съучастник. Защо да създаваш проблеми на приятелите си и да хвърляш върху тях морална отговорност за щуротиите, които правиш?

Така че аз се превърнах в човека, който не съществува. Но се сдобих с възможността да ставам, който си поискам. Просто трябваше да напиша програма и да я пробутам на Централния през онази станция. Трябваха ми само средства за прехрана. Това последното беше малко сложничко.

Исках работа, където винаги да плащат в брой. Освен това заплатата трябваше да бъде достатъчно голяма, че да живея, както си искам.

Това значително стесняваше полето и изключваше много законни неща. Можех да си осигуря що-годе нормална автобиография, в която си поискам област и да се хвана на работа там. Ама защо?

Създадох си нова самоличност и я възприех. Онези дреболии, с които винаги си играете или отхвърляте като фриволни прищевки — точно това правех. Живеех на борда на „Протей“, който по онова време бе закотвен в едно заливче на малък остров край брега на Ню Джърси.

Започнах да уча джудо. Нали знаете, съществуват три школи: Кодокан, или чисто японският стил, Будо Куай и системата на френската федерация. Последните две до голяма степен приемат правилата на първата със следното изключение: душенето, хвърлянията, ключовете и другите работи са същите, но ги използват по-тромаво. Според тях чистият стил е разработен за нуждите на по-дребна раса и се набляга на скоростта, лостовите техники и сръчността, и не толкова на силата. Така че са се опитали да адаптират

основните техники към нуждите на по-едра раса. Позволили са да се използва сила и техниките да не са чак толкова съвършени. Що се отнася до мен, това ме устройваше, защото съм едър и тромав. Само дето някой ден могат да ми видят сметката заради това, че съм толкова отпуснат. Ако изучиш Кодокан, може да си и на осемдесет години и пак да изпълняваш идеално наге-но-ката. Защото се изисква много малко усилие — всичко е техника. По моя начин обаче наближиш ли петдесетака, става все по-трудно и по-трудно, защото вече не си толкова силен като едно време. Е, все пак ми оставаха две десетилетия да усъвършенствам формата си.

Може пък да успея. По системата на Френската федерация имам *Нидан*, така че не съм пълна дупка. И ще се опитам да поддържам форма.

Докато се занимавах с тази усърдна физическа дейност, изкарах и един курс за ключар. Отне ми близо месец да се науча да се оправям дори с най-простата ключалка и все още смятам, че най-ефикасният начин е да разбиеш вратата с един удар, да си вземеш, каквото ти трябва и да си плюеш на петите.

Май не ставах за престъпник. Така е то — или го имаш, или го нямаш.

Изучих всяка дреболия, за която можах да се сетя, че би могла да ми свърши работа. Вероятно не съм спец по нищо, освен по собствения си странен начин на съществуване. Знам по мъничко за много езотерични неща. И имам предимството, че не съществувам.

Когато парите взеха да свършват, се срещнах с Дон Уолш. Известно ми беше кой е, макар той да не знаеше нищо за мен и се надявах никога да не узнае. Избрах него като средство за препитание.

Беше преди десет години и отгоре, и засега не мога да се оплача. В резултат на това може би дори съм станал малко по-добър с ключалките и с бойното изкуство — без да споменаваме наркотиците и подслушването.

Както и да е, това е част от цялата работа, и всяка Коледа пращам картичка на Дон.

Не знаех дали не си мислят, че блъфирам. Бяха казали, че индексът ми за насилие е нисък, което означаваше, че имат достъп до

личното ми досие или до Централния. Което означаваше, че трябва да се опитам да ги задържа извън равновесие през останалото време в навечерието на РУМОКО. Но будилникът ми сочеше шест без пет, а в осем трябваше да застъпя дежурство. Ако знаеха толкова много, колкото изглеждаше, вероятно имаха достъп и до разписанието на дежурствата.

Значи, ето я пукнатината, дето я бях търсил цял месец — тук, в дланта ми в навечерието на РУМОКО. Само че ако те знаеха с колко време разполагам, за да ги обработя, вероятно щяха да ми се инатят. Нямаше как да ги държа цял ден в каютата; а единствената алтернатива беше да ги предам на охраната, преди да се явя на дежурство. Беше ми противна самата мисъл за това, тъй като не знаех дали на борда няма още от техните — които и да бяха те — или дали не са замислили още нещо, след като случая с J–9 не се бе развил според очакванията им. Ако бяха успели, със сигурност щяха да отложат пусковата дата, петнайсти септември.

Трябваше да си изработя парите, което значеше, че имам да пращам колет. Засега кутията беше доста празна.

— Господа — гласът ми звучеше странно на самия мен, а рефлексите ми като че бяха забавени. Ето защо се опитах да ограничa движенията си, колкото се може повече и да говоря бавно и внимателно. — Господа, вашият ред мина. Сега е моят. — Обърнах един стол с облегалката напред и се настаних на него, облегнах пистолета на ръката си, а ръката — на облегалката. — Аз обаче — продължих — преди да пристъпя към действия, ще ви кажа какви предположения имам относно вас.

Вие не сте правителствени агенти — погледнах първо единия, после другия. — Не. Вие представлявате нечии частни интереси. Ако сте агенти, без съмнение щяхте да се уверите, че аз не съм. Вие направо стигнахте до крайност, докато ме разпитвахте по въпроса, така че моята догадка е, че сте цивилни и може би вече сте донякъде отчаяни. Това ме кара да ви свържа с опита за саботаж на J–9 днес следобед. Да, нека го наречем саботаж. Знаете, че беше саботаж и знаете че и аз го знам — тъй като аз взех мерки и не се получи, както очаквахте. Това очевидно ви е накарало да действате по начина, по който действахте тази вечер. Ето защо за това дори няма да ви питам.

Следващото, предопределено от първото ми предположение — знам, че документите ви за самоличност са истински. Мога всеки миг да ги извадя от джобовете ви, ако са там, но имената ви няма да значат нищо за мен. Затова дори няма и да ги погледна. Всъщност искам отговор само на един въпрос и вероятно той няма да навреди на вашия работодател или работодатели, които без съмнение биха отрекли, че изобщо ви познават.

Искам да знам кого представлявате.

— Защо? — попита по-едрият намръщено. Имаше белег до устната си, който не бях забелязал, когато му махнах кърпата.

— Искам да знам кой ви е наредил да се отнасяте така брутално с моята персона — отвърнах.

— С каква цел?

Свих рамене.

— Най-вероятно лично отмъщение.

Той поклати глава.

— И ти работиш за някого. Щом не е правителството, все ще е някой, който не ни е симпатичен.

— Значи признавате, че не сте независими оператори. Щом не искате да ми кажете за кого работите, ще ми кажете ли защо искате да спрете проекта?

— Не.

— Добре. Да зарежем това — виждам, че сте свързани с някоя голяма риба, която е била отрязана по някаква линия в тази работа. Как ви звучи това? Може би дори мога да направя някои предположения.

Другият се разсмя, но едрият му метна гневен поглед и го накара да млъкне.

— Е, стига за това — рекох. — Благодаря. Сега да видим нещо друго: мога просто да ви предам на охраната затова, че сте проникнали тук. Дори мога да кажа, че сте били пияни и да изтъкна, че сте си мислели, че тази каюта е на някакъв ваш приятел, който нямал нищо против да си поиграете малко — последен рунд преди да си легнете да спите. Как ви звучи това, а?

— Каютата подслушва ли се или не? — попита по-ниският, който изглеждаше малко по-млад от другия.

— Разбира се, че не — обади се партньорът му. — Просто си дръж езика зад зъбите.

— Е, как ви се струва? — попитах.

Той отново поклати глава.

— Другият вариант е да им разкажа всичко — и за наркотиците, и за разпита, и въобще. А *това* как ви се струва? Как бихте издържали един продължителен разпит?

Едрият се позамисли и пак поклати глава.

— Ще го направиш ли? — попита той най-накрая.

— Да, ще го направя.

Той сякаш се замисли върху това.

— В такъв случай — заключих аз — не мога да ви спестя болката, както ми се искаше. Дори и да притежавате наркоосъзнатост, знаете, че след два дни ще рухнете, ако редом с наркотиците използват и разни други номера. Тъй като предпочитате да протакате, мога само да предположа, че сте намислили и още нещо да спрете РУМОКО…

— Много умен бил тоя, бе!

— Кажи му пак да млъкне — кимнах аз. — Много бързо отговоря и ми разваля кефа. Та, какво има? Хайде, де — подканих ги. — Все ще разбера, по един или друг начин, знаете как е.

— Прав е — обади се белязаният. — Ти наистина си прекалено умен. Коефициентът ти на интелигентност и профилът на личността ти изобщо не свидетелстват за подобно нещо. Приемаш ли предложения?

— Може би — отвърнах. — Но трябва да е нещо голямо. Кажете ми какви са условията и кой ми го предлага.

— Условията са четвърт милион долара в брой — каза той. — Това е максимумът, който мога да предложа. Пусни ни и си гледай работата. Забравѝ за случилото се тази вечер.

Наистина се замислих над това. Нека си призная — изкушаваше ме. Но за няколко години през ръцете ми бяха минали доста пари, а би ми било крайно неприятно да докладвам в „Частни разследвания“ на Уелш, третата по големина детективска агенция в света, с която исках да продължа да работя като независим контрактор, че съм се провалил.

— А кой плаща сметката? Как? И защо?

— Тази вечер мога да ти дам половината в брой, а другата половина — след седмица, до десет дни. Ти ще ни кажеш как искаш да ти ги дадем. За „Защо“ обаче недей да питаш. Това ще е едно от нещата, които купуваме.

— Шефът ви очевидно има много пари за хвърляне — погледнах часовника и забелязах, че е станало шест и петнайсет. — Не, длъжен съм да ви откажа.

— Значи не си човек на правителството. Ако беше, щеше да приемеш и после да ни арестуваш.

— Вече ви го казах. Какво ново още?

— Май сме в задънена улица, господин Швайцер.

— Надали — отвърнах. — Просто стигнахме до края на моя предговор. Тъй като не можахме да се разберем с вас по човешки, сега трябва да предприема фактически действия. За което се извинявам, но няма как.

— Вече сте готов да паднете до физическо насилие?

— Боя се, че да — отвърнах. — Вие не се безпокойте. Очаквах тази сутрин да съм махмурлия, та снощи си пуснах болнични. Имам цял ден на разположение. Ти вече си ранен болезнено, така че ще *те* оставя малко на мира.

Изправих се предпазливо, стаята се люшна пред очите ми, но не се оставих да ми проличи. Приближих се до стола на по-дребния, грабнах неговите ръце заедно с облегалките и го вдигнах със стола от пода. Да, бях замаян, но не и слаб.

Отнесох го в банята и го стоварих заедно със стола под душа, докато той се мъчеше да ми фрасне една глава.

После се върнах при другия.

— Просто за сведение — рекох му. — Всичко зависи от това кое време през деня е. Измерил съм температурата на топлата вода там по различно време и тя може да е от 140 до 180 градуса по Фаренхайт. Приятелчето ти ще я пробва колко е гореща — ще му се излее отгоре като водопад веднага щом му разкопчая ризата и панталоните и оголя, колкото се може повече плът. Разбра ли ме?

— Разбрах.

Върнах се в банята, разголих го и пуснах душа — само топлата вода. После се върнах в стаята. Втренчих се в лицето на приятеля му и забелязах, че малко си приличаха. Хрумна ми, че може и да са роднини.

Когато онзи започна да пищи, другият се помъчи да запази невъзмутим израз. Но виждах, че съм на прав път. Той отново се помъчи да се освободи, погледна часовника, погледна и мен.

— Спри го, проклет да си! — извика той.

— Да не сте братовчеди? — попитах.

— Братя сме — наполовина! Спри го, маймун такъв!

— Само ако имаш какво да ми кажеш.

— Добре! Но го остави там и затвори вратата!

Изтичах и спрях водата. Главата ми започваше да се прояснява, макар все още да се чувствах ужасно гадно.

Докато спирах крана, си опарих дясната ръка. Оставих жертвата си, размекната от парата, затворих вратата зад себе си и се върнах в стаята.

— Та какво имаш да ми казваш?

— Може ли да ми освободиш едната ръка и да ми дадеш цигара?

— Ръката не, но цигара можеш да запалиш.

— Какво ще кажеш за дясната? Почти не мога да я движа!

Поразмислих, казах „Добре“ и пак взех пистолета.

Запалих цигарата, тикнах я в устата му, после прерязах лейкопласта и освободих дясната му ръка до лакета. Той изпусна цигарата, вдигнах я и отново я пъхнах в устата му.

— Добре — рекох. — Имаш десет секунди да й се порадваш. После ще говорим по същество.

Той кимна, огледа се из стаята, дръпна силно от цигарата и изпусна дима.

— Предполагам, че наистина знаеш как да причиняваш болка — каза той. — Щом не работиш за правителството, навярно досието ти е доста дебело.

— Не работя за правителството.

— Тогава ми се иска да беше на наша страна, защото работата е доста сериозна. Който и да си и каквото и да правиш, надявам се, че си наясно със ситуацията.

… и пак погледна часовника ми.

Шест и двайсет и пет.

Вече на няколко пъти го погледна, но аз не му обръщах внимание. Ала сега ми се стори, че това не е само желание да знае колко е часът.

— И кога ще избухне? — попитах наслуки.

— Доведи брат ми тук, за да мога да го виждам — отговори той.

— Кога ще избухне? — повторих.

— Много скоро — отвърна той — и после няма да има значение. Твърде късно се усети.

— Не мисля — изръмжах. — Но сега, след като вече знам, се налага да действам и то бързо. Така че… не се тормозете повече. Смятам да ви предам на охраната още сега.

— Ами ако ти предложим повече пари?

— Недейте. Само ще ме притесните и аз пак ще ви откажа.

— Добре. Но моля те, доведи го и се погрижи за изгаряниятa му.

Така и направих.

— Вие, пичове, оставате тук за малко — казах най-накрая, загасих цигарата на по-големия и отново залепих китката му за облегалката. После тръгнах към вратата.

— Ти не разбираш, нищо не разбираш! — чух глас зад себе си.

— Не се самозалъгвай — подметнах през рамо.

Не разбирах. Нищо не разбирах.

Но можех да се досетя.

Изхвърчах по коридорите и стигнах каютата на Карол Дейт. Задумках по вратата и най-накрая чух сподавени ругатни и „Изчакай!“. После вратата се отвори и тя се облещи насреща ми. Примигваше на светлината, на главата й беше нахлузена нещо като нощна шапчица и се беше загърнала в широк халат.

— Какво искаш? — попита ме тя.

— Тъкмо днес е денят — рекох. — Трябва да говоря с тебе. Мога ли да вляза?

— Не — отвърна тя. — Не съм свикнала с…

— Саботаж — извиках. — Знам. Точно за това става въпрос и още не е свършило. Моля те…

— Влез! — Изведнъж вратата се отвори широко и тя се дръпна встрани.

Влязох.

Тя затръшна вратата зад мен, облегна се на нея и каза:

— Е, какво има?

Светеше някаква мижава лампа. Забелязах разхвърляното легло, от което очевидно я бях вдигнал.

— Виж, може би онзи ден не ти разказах всичко — казах й. — Да, беше саботаж — имаше бомба и аз я обезвредих. Това е минало свършено. Днес обаче е големият ден и тепърва предстои последният опит. Знам го със сигурност. Досещам се какво е и къде се намира. Можеш ли да ми помогнеш? Искаш ли да ти помогна? Трябва да се бърза!

— Седни — рече ми тя.

— Нямаме много време.

— Седни, моля те. Трябва да се облека.

— Моля те, побързай!

Тя влезе в съседната стая и остави вратата след себе си отворена. Но аз бях зад ъгъла, така че надали я притеснявах, ако ми имаше доверие — а според мен ми имаше, защото така си и беше.

— Какво е станало? — попита ме тя сред шумоленето на дрехите.

— Според мен един или няколко от трите атомни заряда е хванат в капан, тъй че птичето ще подрани с песента, още докато си е в клетката.

— Защо? — попита тя.

— Защото в каютата ми има двама, и двамата залепени за столове, които по-рано тази вечер се опитаха да ме накарат да им обясня защо поправих J–9.

— И какво доказва това?

— Ами доста грубички бяха.

— Е, и?

— Когато аз надделях, се отнесох с тях по същия начин. И ги накарах да говорят.

— Как?

— Не ти влиза в работата. Но проговориха.

— Мога ли да ги взема от каютата ти?

— Да.

— Как така ги надви?

— Не знаеха, че имам пистолет.

— Разбирам. И аз не знаех. Ще ги пипнем, не се безпокой. Но ти ми казваш, че си ги гепил и двамата и си успял да изцедиш от тях някои отговори?

— Повече или по-малко — отвърнах. — И да, и не, и да не се вписва в протокола, ако каютата ти се подслушва. Подслушва ли се?

Тя се приближи, кимна и долепи пръст до устните си.

— Е, давай да правим нещо — подканих я аз. — По-добре да се задействаме. Не искам тия типове да прецакат съвсем проекта.

— Няма. Ще приема, че знаеш какво вършиш. Ти направи нещо, което никой не очакваше от тебе. Това от време на време се случва. Отвреме-навреме се появява по някой, който си знае идеално работата и усеща кога нещо не е наред — и на когото му пука достатъчно, че да предприеме нещо, пък майната им на торпедата. Та казваш, на борда на този кораб скоро ще избухне атомна бомба. Нали така?

— Да.

— Мислиш, че един от зарядите е бил застопорен и към него е включен таймер?

— Точно така — погледнах часовника на китката си и забелязах, че наближава седем. — На бас, че не ни остава и час.

— След малко слизат долу — съобщи тя.

— Какво смяташ да предприемеш?

Тя вдигна телефона от нощната си масичка.

— Операции, спрете предстартовото броене — нареди тя. — Свържете ме с охраната. Сержант, искам да направите някои арести. — Тя ме погледна. — Кой беше номерът на стаята ти?

— 640 — отвърнах.

— Стая 640 — повтори тя. — Двама мъже. Точно така. Да. Благодаря — и затвори.

— Ще се погрижат за тях — съобщи ми тя. — Значи според тебе някой заряд ще избухне преждевременно?

— Точно това ти казах. Два пъти.

— Можеш ли да го спреш?

— Ако съм подходящо оборудван, макар че бих предпочел да изпратиш механик…

— Давай — каза ми тя.

— Добре — и отидох за инструменти.

Върнах се в каютата й след около пет минути с тежка торба, метната през рамо.

— Наложи се да се подпиша с кръв — съобщих й, — но взех онова, което ми трябва. Защо не докараш някой свестен физик?

— Искам да си ти — рече тя. — Още от самото начало си вътре. Знаеш какво вършиш. Да пазим групата малка и сплотена.

— Кажи ми къде трябва да отида — рекох аз и тя ме поведе.

Вече беше почти седем.

Отне ми десет минути да разбера кой точно от зарядите бяха пипали.

Беше като детска игра. Бяха използвали мотора на детски конструктор за напреднали, с вградена батерия. Трябваше да се задейства от стандартен таймер-часовник, който щеше да го накара да отвори оловния капак. Проклетата пущина щеше да избухне, докато пада надолу.

За да я обезвредя, ми трябваха по-малко от десет минути.

Застанахме до парапета и аз се облегнах.

— Добре — въздъхнах.

— Много добре — обади се тя. — Докато не съм забравила, много внимавай. Предстои да станеш обект на най-голямото разследване, което някога съм предприемала.

— Давай! Чист съм като сняг и като лебедов пух.

— Ти не си истински — заяви тя. — Такива хора като тебе не ги произвеждат.

— Пипни ме — отвърнах. — Съжалявам, ако това, че съществувам не ти харесва.

— Ако някоя нощ не се превърнеш на жаба, едно момиче би се научило да те харесва.

— Това момиче трябва да е изключително тъпо — рекох.

Тя ме изгледа странно, но аз не си направих труда дори да се опитам да изтълкувам погледа й.

След това ме погледна право в очите.

— Ти имаш някаква тайна, която не разбирам съвсем — каза тя. — Приличаш на остатък от Едно време.

— Може и да съм. Виж, вече ми каза, че съм ти помогнал. Защо не оставиш нещата така? Не съм направил нищо лошо.

— Трябва да си върша работата. Но от друга страна, ти си прав. Помогна ми и всъщност не си нарушил никакви правила… Освен във връзка с J–9, за което съм сигурна, че никой няма да ти причини

никакви неприятности. От друга страна, трябва да пиша доклад. При необходимост действията ти ще заемат видно място в него. Не мога просто да ги премълча.

— Не съм искал това — рекох.

— А какво искаш?

Стигне ли веднъж до Централния, знаех, че мога да го ликвидирам. Но преди това щеше да мине през една камара хора. Те можеха да ме вкарат в някоя беля.

— Ти държиш групата малка и сплотена — рекох аз. — Би могла да се лишиш от един човек.

— Не.

— Добре. Тогава може от самото начало да бъда призован на служба.

— Така по̀ бива.

— Съгласна ли си?

— Ще видя какво мога да направя.

— Това ми стига. Благодаря ти.

— Какво ще правиш като си свършиш работата тук?

— Не знам. Може да замина на почивка.

— Сам ли?

— Може би.

— Виж какво, харесваш ми. Ще направя, каквото мога, за да те овардя от неприятности.

— Ще съм ти благодарен.

— Ти май имаш отговор за всичко.

— Благодаря.

— А момиче?

— Какво момиче?

— Би ли взел някое момиче да ти помага, с каквото и да се занимаваш?

— Мислех, че работата ти тук е доста добра.

— Така е. Не говоря за това. Питах те имаш ли си.

— Какво да си имам?

— Стига си се правил на глупак. Питам те имаш ли си момиче.

— Не.

— Е?

— Ти не си наред — казах й. — Какво, по дяволите, бих могъл да правя с разузнавачка до себе си? Да не би да искаш да ми кажеш, че би рискувала да бачкаш в един екип с непознат?

— Наблюдавах те в действие и не ме е страх от теб. Да, бих рискувала.

— Това е най-странното предложение, което съм получавал някога.

— Мисли бързо — рече ми тя.

— Не знаеш в какво искаш да се набуташ — казах.

— Ами ако те харесвам — ужасно много?

— Е, обезвредих ти бомбата…

— Не ти говоря за благодарност. Но все пак ти благодаря, де. Както разбирам, отговорът ти е „не“.

— Престани! Не можеш ли да дадеш на човек възможност да си помисли?

— Добре — рече тя и ми обърна гръб.

— Чакай! Недей така. Наистина страшно си падам по тебе, но от толкова години съм закоравял ерген. Ти за мен си усложнение.

— Нека погледнем по този начин — каза ми тя. — Ти си по-различен и аз го знам. Бих желала да правя нещо по-различно.

— Като например?

— Да лъжа компютрите и да не ми пука.

— Кое те кара да го кажеш?

— Това е единственият отговор, ако ти си истински.

— Истински съм.

— Значи знаеш как да прецакаш системата.

— Съмнявам се.

— Вземи и мен — погледна ме тя. — Искам и аз да правя същото.

И аз я погледнах. Кичурче коса докосваше бузата й. Като че всеки миг щеше да се разплаче.

— Аз съм последният ти шанс, нали? Срещна ме в странен момент от живота си и искаш да рискуваш.

— Да.

— Ти не си наред, а аз не мога да ти дам сигурност, освен ако не искаш от мен да изляза от играта — а аз не мога. Играя по собствените си правила, обаче — и те са малко странни. Ако ние с тебе се съберем,

сигурно ще останеш млада вдовица. Така че трябва да се съобразиш и с това.

— Достатъчно си корав, че да обезвреждаш бомби.

— Рано ще легна в гроба. Правя много глупости, когато ми се налага.

— Аз май съм се влюбила в теб.

— Тогава, за Бога, нека говорим по-късно. Точно в момента има много неща, за които да мисля.

— Добре.

— Ти си тъпа кучка.

— Не мисля.

— Е, ще видим.

След като се събудих от един от най-дълбоките сънища в живота ми, отидох и застъпих дежурство.

— Закъсня — рече Мори.

— Ами кажи им тогава да ме отрежат.

После отидох и започнах да наблюдавам самата операция.

РУМОКО беше в действие.

Те слязоха долу — Мартин и Деми — и сложиха заряда. Направиха необходимото и излязоха. Всичко беше готово и чакаше радиосигнала. Каютата ми бе опразнена от натрапници, за което бях благодарен.

Отдалечихме се достатъчно и дадоха сигнала.

Отначало всичко бе спокойно. После бомбата избухна.

Видях как един мъж се изправи на носа на кораба. Беше стар и побелял, с широкопола шапка. Той се прекатури и падна по очи.

— Замърсихме атмосферата още повече — обади се Мартин.

— По дяволите — изръмжа Деми.

Океанът се надигна и ни връхлетя. Корабът бе на котва.

Отначало нямаше нищо. После се започна.

Корабът се разтресе като измокрено куче. Вкопчих се в парапета и се загледах нататък. Надигна се грамада от вълни, мръсни и гадни вълни, но ги обяздихме.

— Минахме първия етап — обяви Карол. — Започва да се изгражда.

Кимнах, но не казах нищо. Нямаше кой знае какво за казване.

— Нараства — обади се тя след малко и аз кимнах.

Най-накрая, по-късно същата сутрин, онова, което се бе родило, се показа на повърхността.

Дотогава водата отдавна вече вреше и кипеше. Мехурите ставаха все по-големи. Температурите паднаха. Появи се сияние.

И после изникна фантастичен кълн. Той се издигна високо-високо във въздуха, златен в утринните лъчи, като Зевс, дошъл да навести някоя от приятелките си. Всичко това бе придружено от грохот. Кълнът увисна във въздуха за няколко мига и се спусна сред дъжд от искри.

Веднага се завихриха страшни водовъртежи. Ставаха все по-силни — водите се пенеха и блестяха. Ревът ту заглъхваше, ту отново екваше. Изскочи нов филиз, и още един. Водата пламтеше под вълните. Още четири кълна, всеки по-голям от предишния…

А после взривът разтресе океана и поде „Аквина“ като приливна вълна…

Но ние бяхме готови — корабът бе специално конструиран за това — и я яхнахме.

Яздехме я дълго и нямаше край.

Изминахме мили, а ни се струваше, че сме само на една ръка разстояние.

Следващият кълн просто се издигаше ли издигаше, докато се превърна в безкрайна колона. Тя прониза небето и започна да се смрачава. Колоната започна да набъбва и в основата й запламтяха огньове.

След време цялото небе вече беше потъмняло; фин прах изпълни въздуха, очите, дробовете. Отвреме-навреме в далечината прелиташе облак сажди като ято черни птици. Запалих цигара, за да предпазя дробовете си от замърсяване и гледах как огньовете се разпалват.

Бяхме накарали вечерта да подрани и морето потъмня. Самият Кракен, събуден, сигурно лижеше черупката ни. Сиянието се усили и пред очите ни изникна тъмен силует.

РУМОКО.

Беше конусът. Изкуствено създаденият остров. Парче от самата отдавна потънала Атлантида, може би, се издигаше там, в далечината.

Човекът бе успял да създаде суша. Един ден той щеше да е годен за обитаване. Ако можехме да създадем архипелаг…

Да. Може би втора Япония. Повече място за набъбващото човечество. Повече място за живеене.

Защо ме бяха разпитвали? Кой ли беше против това? Това бе добро, виждах го.

Махнах се. Прибрах се и вечерях.

Карол дойде в столовата и спря при мен, сякаш случайно. Кимнах, тя седна и поръча.

— Здрасти.

— Здрасти.

— Може би вече си премислил едно-друго? — каза тя между салатата и ерзац-телешкото.

— Да — отвърнах.

— Какви са резултатите?

— Все още не знам. Беше ужасно внезапно и, честно казано, би ми харесала възможността да имам време да те опозная повече.

— Което ще рече какво?

— Има един такъв древен обичай, познат като „ходене“. Нека известно време го попрактикуваме.

— Не ме харесваш ли? Сравних индексите ни за съвместимост. Те показват, че заедно ще ни е добре — тоест, като те приемам на доверие — но мисля, освен това знам за тебе още доста неща.

— Като не броим факта че не съм за продан, какво означава това?

— Направих доста догадки и според мен бих се разбирала чудесно с индивидуалист, който знае как да си играе с машините.

Известно ми беше, че столовата се подслушва и предполагах че тя не знае, че аз знам. Затова си имаше основание да каже онова, което току-що бе казала — и мислеше, че аз не го знам.

— Извинявай! Много бързаш — казах. — Дай на човека шанс, става ли?

— Защо не отидем някъде да поговорим за това?

На този етап вече бяхме стигнали до десерта.

— Къде?

— На Шпицберген.

Замислих се и кимнах:

— Добре.

— След час и половина ще съм готова.

— Олеле! — възкликнах. — Аз си мислех че имаш предвид например тази събота и неделя. Има още тестове, които трябва да се проведат, а аз — дежурства по график.

— Но работата ти тук вече приключи, не е ли така?

Захванах се с десерта — ябълков пай, при това доста вкусен, с бучка чедър — като си пийвах и кафето. Заклатих бавно глава над чашата.

— Мога да ти отменя дежурството за един ден — каза ми тя. — Нищо лошо няма да стане.

— Извинявай, резултатите от тестовете ме интересуват. Нека да е в събота и неделя.

Тя като че се замисли над това.

— Става — кимна най-накрая и аз продължих с десерта.

„Става“ вместо „да“, „добре“ или „ясно“ явно беше нещо като ключова дума. Или може би нещо друго, което тя направи или каза. Не знам. Вече не ми и пука.

Когато излязохме от столовата, тя вървеше малко пред мен. Аз отворих вратата пред нея и от двете страни към мен пристъпиха двама мъже.

Тя се спря и се обърна.

— Не си прави труда да го казваш — казах. — Не бях достатъчно бърз и сега съм арестуван. Моля те, не ми чети правата. Знам какви са. — Вдигнах ръце, щом видях желязото в ръката на единия. — Весела коледа — добавих.

Тя обаче все пак ми прочете правата, а аз през цялото време я гледах втренчено. Не смееше да ме погледне в очите.

По дяволите, това нейно предложение беше твърде хубаво, за да бъде истина. Според мен не беше много-много свикнала да играе тази роля, обаче — аз нехайно се зачудих дали не би го изтърпяла, ако обстоятелствата го налагаха. Но беше права, че работата ми на борда на „Аквина“ е приключила. Трябваше да се задействам и да се погрижа Алберт Швайцер да умре през идните двайсет и четири часа.

— Довечера наистина ще заминеш за Шиипберген — рече ми тя. — Там условията за разпит са по-добри.

Как ли щях да успея? Е…

Сякаш ми четеше мислите, тя добави:

— Тъй като изглеждаш донякъде опасен, бих те осведомила, че придружителите ти са много добре обучени мъже.

— Значи ти все пак няма да дойдеш с мен?

— Боя се, че не.

— Много лошо. Тогава трябва да си кажем сбогом. Искаше ми се да те опозная по-добре.

— Това не значеше нищо! — заяви тя. — Трябваше просто да те закараме там.

— Може би. Но ти винаги ще се чудиш и никога няма да го узнаеш.

— Боя се, че се налага да ви сложим белезници — обади се единият от мъжете.

Протегнах ръце и той почти извинително добави:

— Не, сър. Зад гърба, моля.

Така и направих, но докато мъжете ми минат отзад, хвърлих поглед на белезниците. Падаха си малко старомодни. Правителственият бюджет не пропуска да спести от такива работи. Ако се наведях назад, можех да ги прекрача и щяха да ми минат отпред. Трябваха ми, да речем, двайсет секунди…

— Има още нещо — обадих се аз. — Питам само от любопитство. Откри ли случайно защо ония двамата влязоха в моята каюта с взлом да ме разпитват и какво са искали всъщност? Ако ти е позволено да ми кажеш, бих искал да го знам, защото после спах доста зле.

Тя прехапа устна, като че се замисли и каза:

— Бяха от Ню Сейлъм — град-мехур на Северноамериканския континентален шелф. Бояха се, че РУМОКО ще спука купола им.

— И спука ли го? — попитах.

Тя се умълча.

— Още не знаем — каза тя най-накрая. — Засега мълчат. Опитахме да се свържем с тях, но засега не проявяват интерес.

— Какво искаш да кажеш?

— Още не сме успели да възстановим контакта.

— Искаш да кажеш, че може би сме унищожили цял град?

— Не. Според учените шансовете за това бяха минимални.

— Според *вашите* учени — казах. — Те сигурно са гледали на това по по-различен начин.

— Разбира се — отвърна тя. — Винаги има такива, които са против. Те изпращат саботьори, защото нямат доверие на нашите учени. То се подразбира…

— Съжалявам — казах.

— За какво?

— Че бутнах онзи под душа. Добре, благодаря. Ще го прочета във вестниците. Давай да заминавам за Шпицберген.

— Моля те — каза тя. — Правя онова, което съм длъжна да правя. Според мен така трябва. Ти може да си чист като сняг и лебедов пух. Ако е така, много скоро ще се убедят в това. Тогава… тогава бих искала да имаш предвид, че онова, което ти казах преди, може още да важи.

Изкисках се.

— Естествено, но аз вече ти казах сбогом. Благодаря че отговори на въпроса ми, все пак.

— Не ме намразвай!

— Няма. Но никога не бих могъл да ти имам доверие.

Тя ми обърна гръб.

— Лека нощ — казах.

Поведоха ме към хеликоптера. Помогнаха ми да се кача на борда. Бяха само те двамата и пилотът.

— Тя те харесваше — каза онзи с пистолета.

— Не — отвърнах.

— Ако е права, и ти си чист, ще я потърсиш ли отново?

— Никога вече няма да я видя — казах.

Той ме настани отзад в хеликоптера. После двамата седнаха и дадоха сигнал.

Моторите забоботиха и изведнъж се издигнахме.

В далечината РУМОКО тътнеше, пламтеше и плюеше.

Ева, съжалявам. Не знаех. Никога не бих се досетил, не може да стане така.

— Предполага се, че си опасен — обади се мъжът вдясно. — Моля те, не се опитвай да правиш нищо.

Ave, atque, avatque, казах аз, дълбоко в себе си.

Двайсет и четири часа, наредих на Швайцер.

След като си взех парите от Уолш се върнах на „Протей“ и няколко дни медитирах. Тъй като това не доведе до желания резултат, отидох да се напия с Бил Мелингс. В края на краищата, бях използвал неговата апаратура, за да убия Швайцер. Не му казах нищо, освен че му пробутах една измислена история за несъществуваща мацка с големи млечни жлези.

После заминахме на риба за две седмици.

Вече не съществувах. Бях изтрил Алберт Швайцер от лицето на земята. Постоянно си повтарях, че повече не искам да съществувам.

Ако ви се налага да убиете човек — искам да кажа, *налага ви се*, защото друг избор нямате — според мен това би било кървава и ужасна работа, която налага клеймото си върху душата ти и започваш да цениш повече стойността на човешкия живот.

Само че не беше така.

Беше тихичко и заразно. Срещу това аз имах изграден имунитет, но много малко хора разбраха за станалото. Бях разтворил пръстена и пуснал спорите. Това беше. Никога не научих имената нито на придружителите ми, нито на пилота. Дори и лицата им не бях разгледал добре.

То ги уби за трийсет секунди, а аз успях да си махна белезниците за по-малко от двадесетте секунди, които бях предвидил.

Разбих хеликоптера на брега, изкълчих си дясната китка, успях да се измъкна от проклетата машина и тръгнах пеш.

Щеше да изглежда така, сякаш са получили инфаркт.

Имах нужда да полежа. Ценя собствения си живот една идея повече от живота на всеки, тръгнал да го усложнява. Но това не значи, че не се чувствах ужасно скапано.

Карол ще заподозре какво е станало, според мен, но Централния признава само фактите. А аз се погрижих в хеликоптера да нахлуе достатъчно морска вода, която да се погрижи за спорите. Нито един известен на човека тест не би могъл да докаже, че съм ги убил аз.

Тялото на Алберт Швайцер без съмнение е било повлечено от водата през отворената врата.

Всичко е точно. Но може би съм се хванал с неподходяща професия. *Все още* ми е много скапано.

Изпод всички тези клафтери РУМОКО бълваше дим и се надигаше като ония холивудски чудовища, набедени за научна

фантастика. Според прогнозите след няколко месеца пожарите щяха да угаснат. След това щяха да го покрият с почвен пласт и да насърчават мигриращите птици да спират там за почивка, може би да вият гнезда и да ползват острова за тоалетна, После щяха да засадят там червени мангрови дървета — мутанти и те щяха да свържат морето със сушата. Дори и насекоми щяха да доставят. Един ден, на теория, той щеше да бъде част от годен за обитаване архипелаг.

Решение на проблема с населението с две остриета: създавате ново място за живеене на хората като при това убивате маса хора, живеещи на друго място.

Да, сеизмичният шок бе пропукал купола на Ню Сейлъм. Имаше много жертви.

Но въпреки всичко новата рожба на проекта РУМОКО трябваше по план да се появи следващото лято.

Хората в Балтимор II се тревожат, но проучванията на Конгреса доказват, че грешката била на строителите на Ню Сейлъм, които не били подсигурили купола срещу резки промени. Съдът потърси отговорност на някои от контрактorите, а двама отидоха при съдия-изпълнителя въпреки връзките, които, на първо място, им бяха осигурили участието в проекта.

Тоя остров хич не е хубав, голям е и на мен ми се ще никога да не бях натиквал онзи под душа. Той си е жив и здрав, доколкото знам — в Ню Сейлъм е расъл — но знам, че вече никога няма да бъде същият.

За следващия остров щели да вземат повече предпазни мерки — каквото и да значи това. Според мен тия предпазни мерки нищо не чинят и им нямам грам доверие. Но пък така или иначе вече на нищо нямам доверие.

Ако още един град-мехур си отиде, както си отиде твоят, Ева, според мен това ще ги накара да позабавят ход. Но надали ще е краят на проекта РУМОКО. Според мен пак ще си намерят извинение. И после ще почнат да вдигат пара за трети остров.

От друга страна, бих казал че след като всичко в днешно време се контролира, бихме могли да контролираме и населението. Аз дори ще си спретна самоличност — всъщност много самоличности — и ще гласувам за това, ако се стигне до референдум. Според мен трябва да

се строят повече градове-мехури и да се увеличат начинанията във връзка с космическите изследвания. Но никога повече РУМОКО. Не.

Въпреки резервите си от миналото почвам да действам на своя глава. Уолш никога няма да разбере. Надявам се, че и никой друг никога няма да разбере. Не съм алтруист, но като че дължа нещичко на расата, от която смуча кръв. В края на краищата, някога и аз й принадлежах…

Ще се възползвам от това, че не съществувам и ще саботирам тази гадост така, че да си остане последна.

Как?

Ами поне ще се погрижа да го превърна в Кракатао.

В резултат на последното Централния научи доста неща за магмата, а като последица от това — и аз.

Ще манипулирам заряда и може би дори ще го направя множествен.

И когато бебето изплаче, ще съм се погрижил това да е най-страшният сеизмичен трус, който помни човечеството. Сигурно няма да е много трудно да се постигне.

Може би ще убия хиляди хора. Без съмнение ще убия някого. Както и да е — когато РУМОКО пропука Ню Сейлъм, мнозина толкова се уплашиха, че според мен РУМОКО II ще изпоплаши още повече. Надявам се, че по това време мнозина ще карат отпуските си на пътешествия с кораби. Прибавете и факта, че знам как плъзва един слух и мога сам да ги пускам. И ще го направя.

Или поне ще разчистя палубите, доколкото мога.

Ще постигнат резултати, проектантите де — като например цял Еверест посред Атлантика и някой и друг пропукан купол. Засмей се — значи ти си добър човек.

Сложих примамката и хвърлих въдицата. Бил отпи от портокаловия сок, а аз дръпнах от цигарата.

— Напоследък си инженер консултант, така ли? — попита ме той.

— Ъ-хъ.

— И сега какво смяташ да правиш?

— Намислил съм една работа. Малко е сложничка.

— Ще се хванеш ли?

— Да.

— Понякога ми се ще да бях такъв като тебе.

— Недей. Не си струва.

Загледах се в тъмните води, способни да раждат чудеса. Утринното слънце току-що бе близнало вълните и решението ми беше, така да се каже, твърдо. Вятърът бе хладен и приятен. Небето днес щеше да е красиво. Личеше си по разкъсаните облаци.

— Звучи ми интересно. Значи, казваш, разрушителна работа?

И аз, Юда Искариот, го погледнах и рекох:

— Подай ми кутията със стръвта. Май нещо се е закачило на въдицата.

— И на моята. Чакай малко.

Денят се изсипа върху палубата като куп сребърни долари.

Извадих моята риба и я треснах милосърдно с тоягата по тила.

Продължавах да си повтарям, че не съществувам. Надявам се да е вярно, макар и да чувствам, че не е. Сякаш под всяко мярнало се зайче по вълните виждам лицето на стария Колгейт.

Ева, Ева…

Прости ми, моя Ева. Как искам дланта ти да докосне челото ми.

Красиво е — среброто. Тази сутрин вълните са синьозелени и Боже, колко е красива светлината!

— Ето ти стръвта.

— Благодаря.

Взех я и отплавахме.

Всъщност всеки умира някога, отбелязах аз. Но от това не ми стана по-добре.

Ала всъщност от нищо не би могло да ми стане по-добре.

Следващата картичка ще е за Коледа, както обикновено, Дон, но този път година по-късно.

Никога не ме питай защо.

---

[1] Клафтер — мярка за дълбочина, равна на 182 см. — *Бел.пр.* ↑

[2] Първият вторник след Коледа. *(букв. от фр.) — Бел.пр.* ↑

ЧАСТ ВТОРА
’КЙВАЛЛЛ’КЙЕ’К’КУУТАЙ’ЛЛЛ’КЙЕ’К

След като всички си тръгнаха, дълго след това, щом падна късна нощ, ясна и чиста, а светещите й, пулсиращи рояци се отразиха в хладното течение на Гълфстрийм под станцията, аз седнах на шезлонга на малката веранда зад дома ми — да пийна бира и да гледам как отминават звездите.

Чувствата ми представляваха объркана смесица и още не бях решил какво точно да правя с онова, което ми бе останало.

Беше странно. Можех отново да приведа всичко в пълен ред, като реша да забравя дреболиите, за които нямах обяснение. Вече бях постигнал онова, което си бях поставил за цел. Просто трябваше да ударя един печат „ПРИКЛЮЧЕНО“ върху досието в ума ми, да се махна, да си взема парите и да си живея дълго и честито.

Никой никога нямаше да разбере, пък и на никого нямаше да му пука за онези дреболии, които ме тревожеха. Нищо не ме задължаваше да продължавам да се занимавам с всичко това.

Само дето…

Може би *това наистина* е задължение. Поне от време на време го чувствах като натрапчив импулс — а инак можех да успокоявам чувството си за дълг и свободна воля, като използвам по-приятни думички.

Кое е *това* ли? Това, че притежавам главен мозък на примат, в който браздата на любопитството е дълбоко врязана, за добро или за зло.

Но трябваше да поостана още малко на станцията, от приличие.

Отпих нова глътка от бирата.

Да, исках още отговори. Които да потънат в бездънната бразда.

Можех и да се поогледам още малко. Да, реших. Ще го направя.

Извадих цигара и поднесох огънчето към нея. И тогава пламъкът привлече вниманието ми.

Вглеждах се в струящия огнен език, който осветяваше дланта ми и извитите пръсти на лявата ръка, с която го засланях от нощния вятър. Изглеждаше чист като звездната светлина, сякаш разтопен, като течно масло, обагрен в оранжево, със син ореол, а червеният фитил се мяркаше от време на време и сияеше, полускрит, като душа. И тогава засвири музиката…

Музика е най-уместната дума, за която се сещам — двете бяха подобни по същност, макар че всъщност това беше нещо, което никога досега не бях изпитвал. Всъщност то не беше звук. Идваше така, както идва споменът, без да му е нужен външен стимул. После — нещо се препъна, нещо се отприщи — чувствата ми се размърдаха. Не емоции, не нещо толкова конкретно като тях, а по-скоро нарастващо чувство на еуфория, радост, чудо, всички те ме връхлетяха наведнъж като приливна вълна. Какви бяха прогресиите, какви — съчетанията, какво беше всъщност това, аз не знаех. Но то бе наситена красота, красива наситеност, и аз бях част от нея. Сякаш изживявах нещо непознато на никого досега, нещо космическо, великолепно, повсеместно, ала обикновено пренебрегвано.

И с някакво особено неясно усилие, взели едва доловимо решение, пръстите на лявата ми ръка трепнаха — колкото да влязат в пламъка.

Болката прекъсна мигом унеса; затворих запалката и скочих на крака, а през ума ми се вихреше порой от догадки. Обърнах се и се втурнах през жужащото изкуствено островче към няколкото струпани тъмни сгради, където се намираха музеят, библиотеката, канцеларите.

Но докато тичах нататък, ме връхлетя още нещо. Само че този път не беше величественото, подобно на музика чувство, докоснало ме само преди миг. Сега бе злокобно и ми вдъхваше страх, който, въпреки че знаех колко е ирационален, си беше съвсем реален, придружен с изкривяване на възприятията, което сигурно ме е накарало да се въртя в кръг, докато тичах. Повърхността, по която бягах, се люлееше и клатушкаше; звездите, сградите, океанът — всичко — ту приближаше, ту се отдръпваше, връхлиташе и се оттегляше в ритъм, от който ми се гадеше. На няколко пъти падах, ставах, втурвах се нататък. Знам, че на места съм и пълзял. Затворих очи, но това не ми помогна, защото всичко беше изкривено, пулсираше, мърдаше — ужасна вътрешност зад външността.

Ала това бяха само няколко стотици ярда, каквото и да сочеха знаците и поличбите, и най-накрая отпуснах ръце на стената, добрах се до вратата, отворих я и влязох вътре.

Още една врата и се озовах в библиотеката. Стори ми се, че минаха години, докато търсех опипом ключа за лампата.

Залитнах към бюрото, сборих се с едно чекмедже и изтръгнах от него отвертка.

После, на четири крака, като скърцах със зъби, стигнах терминала за далечна свръзка на Информационната мрежа. Стоварих се върху контролното табло. Успях да натисна копчетата и то оживя.

После, все още на колене, свалих панела отляво. Падна на пода с грохот, който се заби в мозъка ми като рояк копия. Но вътрешността се оголи. Три малки промени — и вече можех да предавам информация, която най-накрая стигаше до Централния. Реших да ги нанеса и да изпратя двата сигнала, за които се сещах, че биха нанесли най-голяма вреда там. Освен това можеха да се завърнат някой ден и да повдигнат един въпрос, който щеше да доведе до унищожението на онова, заради което сега бях измъчван.

— Сериозно говоря! — казах на глас. — Престани веднага! Или наистина ще го направя!

… все едно сваляш чифт непознати очила: побесняла реалност.

Изправих се и изключих таблото.

Реших, че първото нещо, което трябва да направя, е да изпуша най-после тая цигара.

Щом дръпнах за трети път, чух как външната врата се отваря и затваря.

Доктор Бартелми — нисък, загорял, побелял и жилав, влезе в стаята, опулил сините си очи, вдигнал ръка.

— Джим! Какво става?

— Нищо — отвърнах. — Нищо.

— Видях те как тичаше. И как падна.

— Реших да спринтирам дотук. Подхлъзнах се. Разтегнах мускул. Нищо ми няма.

— Какво си се разбързал толкова?

— Нерви. Още съм изнервен и разстроен. Трябваше да потичам, да направя нещо, за да го изкарам от себе си. Реших да притичам дотук и да си взема някоя книга за приспиване.

— Мога да ти дам успокоително.

— Не, не, добре съм. Благодаря. Не искам.

— Какво правеше с машината? Нали знаеш, че не бива да бърникаме в…

— Страничният панел падна, когато минах покрай нея. Тъкмо смятах да го завинтя обратно — размахах отвертката. — Сигурно винтчетата са се разхлабили.

— О…

Клекнах и го завинтих. През това време телефонът иззвъня. Бартелми отиде до бюрото и вдигна слушалката.

— Да, момент — каза той след малко и се обърна. — Тебе търсят.

— Така ли?

Приближих се до бюрото, взех слушалката, пуснах отвертката в чекмеджето и го затворих.

— Ало?

— Така — каза гласът, — според мен най-добре ще е да поговорим. Ще дойдеш ли да се видим?

— Ти къде си?

— Вкъщи.

— Добре. Ще дойда.

Затворих.

— В края на краищата книгата няма да ми трябва — обявих. — Ще намина към Андрос.

— Късничко е. Сигурен ли си, че искаш точно това?

— О, вече съм добре — отвърнах. — Извинявай, че те притесних.

Той като че си поотдъхна. Поне се поотпусна и се усмихна едва-едва.

— Може би аз трябва да изпия успокоителното — рече той. — Всичко, което стана… Нали разбираш. Уплаши ме.

— Е, станалото станало. Всичко свърши, край.

— Прав си, разбира се… Е, приятно прекарване и въобще…

Той тръгна към вратата. Последвах го и угасих пътьом лампата.

— Ами, лека нощ.

— Лека нощ.

Той се отправи към квартирата си, а аз поех надолу към доковете. Реших да пътувам с „Изабела“ и я открих. Мигове по-късно, докато

вървях нататък, продължавах да се чудя. Любопитството вероятно ще се окаже естествения начин да решим проблема с пренаселеността.

На Първи май — сравнително скоро, макар да ми изглеждаше, че е било отдавна — седях в дъното на един бар до „Капитан Тони“ в Кий Уест, вдясно, до камината, и си пиех традиционната бира. Вече минаваше единайсет и тъкмо реших да отпиша днешния ден, когато през голямата отворена входна врата влезе Дон. Огледа се, погледът му се плъзна покрай мен, забеляза едно свободно столче до предния ъгъл на бара, седна и си поръча. Между нас имаше твърде много хора, а и тъкмо тогава групата се върна на сцената и пак подхвана някакво шумно парче. Така че известно време просто седяхме и както предполагам, се чудехме.

След десетина-петнайсет минути той стана и тръгна към тоалетната, като заобиколи бара от другата страна. След малко се върна, но този път мина от страната, където бях аз.

— Бил! — Тупна ме силно по рамото той. — К’во правиш тука, бе?

Обърнах се, изгледах го и се ухилих.

— Сам! Мили Боже!

Ръкувахме се.

— Тука е много шумно и не можем да се чуем — рече той. — Хайде да отидем някъде другаде.

— Бива.

След малко се намерихме на сумрачен, пустинен плаж. Усещахме соления дъх на океана, вслушвахме се в прибоя, от време на време ни опръскваше по някоя капка.

— Знаеше ли, че течението Флорида пренася над два милиона тона уран покрай тукашния бряг всяка година? — стисна рамото ми той.

— Честно казано, не — отвърнах.

— Е, ами така е. Какво ти е известно за делфините?

— Това по̀ бива — рекох. — Те са красиви, дружелюбни същества, толкова добре приспособили се към средата, в която живеят, че не им се налага да я замърсяват, за да живеят така, както явно им

харесва. Те са високоинтелигентни, отзивчиви и като че лишени от всякаква злоба. Те…

— Достатъчно — той вдигна ръка. — Значи обичаш делфините. Знаех си, че точно това ще кажеш. Понякога ми напомняш на делфин — плуваш през живота, без да оставяш следа и ми носиш разни неща.

— Ти само редовно ми давай риба, това ми стига.

Той кимна.

— Както обикновено. Но този път би трябвало да е нещо относително лесно, „да или не“, и да не ти отнеме много време. Всъщност, съвсем близо оттук е, а инцидентът стана само преди няколко дни.

— О! И за какво става въпрос?

— Бих искал да отхвърля от ято делфини обвинение в убийство на човек — отвърна той.

Ако бе очаквал да кажа нещо, то го разочаровах. Спомних си за един репортаж във вестниците от миналата седмица. Двама плувци с водолазни костюми били убити в един от подводните паркове някъде на изток, горе-долу по същото време, когато в тази област част от делфините започнали да се държат много странно. Мъжете били хапани и ръфани от нещо, притежаващо конфигурация на челюстта, сходна с тази на Tursiops trunkatus, делфинът-бутилконос, обичаен посетител, понякога и жител на същите тези паркове. Паркът, в който станал инцидентът, бил затворен за посетители до второ нареждане. Нямало свидетели на нападението, доколкото си спомнях, и не бях попадал на никакво съобщение за това как са се развили събитията по-нататък.

— Говоря ти сериозно — каза той най-накрая.

— Единият от убитите е бил квалифициран гид и е познавал добре района, нали?

Лицето му просветна в тъмнината.

— Да — отвърна той. — Майкъл Торили. Работеше на две места. Освен гид беше и служител на „Белтрейн просесинг“. Правеше подводни ремонти и се грижеше за поддръжката в техните станции за извличане на уран. Служил е във флотата. Леководолаз. Изключително квалифициран. Другият е бил новак, негов приятел от Андрос. Руди Майърс. Излезли заедно по никое време и доста се забавили. Междувременно няколко делфина били забелязани да се изнасят много

бързо оттам. Прескочили „стената“, вместо да минат през шлюзовете. Други използвали нормалния изход. Мятали се като пощурели. Само за няколко минути всичките делфини в парка офейкали до един. Когато някакъв служител тръгнал да издирва Майк и Руди, ги намерил мъртви.

— И ти къде си в картинката?

— Институтът по делфинология никак не беше доволен от всичко онова, което се изписа по темата. Те твърдят, че никога не е бил документиран случай на непровокирано нападение от страна на делфин над човек. И никак не им се иска този да влезе в архивите им като първия такъв случай — ако наистина не е.

— Е, всъщност нищо не е доказано. Може би е виновно нещо друго. Което освен това е изплашило и делфините.

— Нямам представа — той си запали цигара, — но убиването на делфини бе обявено за незаконно в световен мащаб съвсем неотдавна и пионерската работа на такива като Лили най-после беше оценена, когато влезе в действие един широкомащабен проект за изучаване на тези създания. Както би трябвало да знаеш, те стигнаха до поразителни резултати. Вече не е въпрос на опити да се докаже, че делфинът е толкова интелигентен, колкото и човека. Установи се, че са много интелигентни — макар мозъкът им да работи по коренно различен начин и вероятно истинско сравнение е невъзможно. Тази е основната причина за постоянния проблем с комуникацията. Като имаме предвид това, на нашия клиент не му допадат изводите, които биха могли да бъдат направени от този инцидент — например че тези силни и свободни същества, притежаващи висока степен на интелигентност, могат да се настроят враждебно към човека.

— С други думи Институтът те е нает да се погрижиш за това?

— Неофициално. Обърнаха се към мен, защото случаят се връзва с онзи вид разследвания, които са мой специалитет, както и с науката. Но най-вече — заради настояванията на една дребничка богата старица, която някой ден може да завещае на института цяло състояние: госпожа Лидия Барне, бивш президент на Общество „Приятели на делфините“ — гражданската организация, която лобираше за законите във връзка с делфините преди година. Всъщност тя ми плаща таксите.

— И какво място си ми отредил в картинката?

— „Белтрейн“ търсят заместник на Майкъл Торили. Според теб ставаш ли?

— Може би. Я ми разкажи повечко за „Белтрейн“ и парковете.

— Е… — започна той, — сигурно е било горе-долу преди едно поколение, когато доктор Спенсър демонстрира в Харуел как титаниевият хидроокис предизвиква химична реакция, чрез която ураниловите йони се отделят от морската вода. Но това е скъпо и чак след години Самуел Белтрейн излиза със своята техника за екраниране и основава малка компания, която бързо прераства в голяма, със станции за извличане на уран по цялото течение на тази част на Гълфстрийм. Самият процес е съвсем чист по отношение на околната среда, но Белтрейн полага основите на бизнеса си по време, когато общественият натиск върху промишлеността е толкова силен, че някакъв жест на загриженост за околната среда си е направо задължителен. Затова той хвърля много пари, оборудване и човекочасове за създаването на четири подводни парка в близост до остров Андрос. Единият е особено привлекателен, тъй като в него е разположена част от големия бариерен риф. По този начин успява хубавичко да си ореже данъците. Обаче напълно заслужено, бих казал. Договаря се с учените, изследващи делфините, и създава в парковете лаборатории за тях. Всеки от четирите парка е обграден от сонарна „стена“ — звукова бариера, която пречи на външните да влязат и на вътрешните да излязат, когато става въпрос за по-едри същества. Освен хората и делфините. На определен брой места в „стената“ се намират „звукови шлюзове“ — чифт звукови завеси на няколко метра една от друга, които се задействат чрез просто устройство на дъното. Делфините се учат един друг как да го използват, и се справят съвсем добре със затварянето на вратата след себе си. Влизат и излизат, минават през лабораториите, когато си поискат и едновременно се учат и делфините, и изследователите.

— Чакай — спрях го аз. — Ами акулите?

— Още в самото начало са били отстранени от парковете. Дори делфините са помогнали. Минаха вече над десет години, откакто и последната акула е била прогонена оттам.

— Разбирам. Какво влияние има компанията в управлението на парковете?

— Всъщност никакво. В момента тя поддържа оборудването, и това е.

— Много ли от хората на „Белтрейн“ работят и като гидове?

— Неколцина — на непълен работен ден. Живеят наблизо, познават района и притежават всички необходими умения.

— Бих искал да прегледам медицинските картони.

— Ето ги — заедно със снимки на телата.

— Ами човекът от Андрос — Руди Майърс? Той с какво се е занимавал?

— Учил е за болногледач. Работил е в няколко старчески дома. Един-два пъти е бил подвеждан под отговорност, че краде от пациентите. Първия път обвиненията са били отхвърлени. Втория път го осъждат условно. И после, така да се каже, го отлъчили от професията. Това е било преди шест-седем години. Оттогава е бачкал какво ли не, но досието му е чисто. Последните две години работи на острова в нещо като бар.

— „Нещо като“?

— Има лиценз за продажба на алкохол, но се предлагат и наркотици. Обаче се намира на майната си и никой досега не е вдигал пара за това.

— Как се казва?

— „Чикчарни“

— Това пък какво е?

— Местен фолклор. Чикчарни е някакъв вид дървесен дух. Прави разни бели. Като елфите.

— Доста оригинално, предполагам. Андрос не е ли, дето живее Марта Милей, фотографката?

— Да, точно така.

— Аз съм й голям почитател. Обичам подводната фотография, а нейните снимки винаги са добри. Всъщност тя има няколко албума с делфини. Някой сетил ли се е да я пита какво мисли за убийството?

— Беше заминала.

— О. Надявам се, че ще се прибере скоро. Бих искал да се запозная с нея.

— Значи приемаш?

— Да, тъкмо сега имам нужда от работа.

Той бръкна в сакото си, извади дебел плик и ми го подаде.

— Тук има копия на всичко, с което разполагам. Няма нужда да ти казвам, че…

— Няма нужда да ми казваш — прекъснах го, — че за еднодневката собственият й живот е цяла вечност.

Пъхнах плика под сакото си и се обърнах.

— Ще се видим — подметнах.

— Тръгваш ли вече?

— Имам много работа.

— Късмет тогава.

— Благодаря.

Тръгнах наляво, той — надясно, и толкова.

Станция Едно беше нещо като нервен център на областта. Това ще рече, че беше по-голяма от останалите цехове за извличане на уран и в нея се намираха офисите, няколко лаборатории, музей, болница, квартири, и няколко места за отдих и развлечение. Това беше изкуствен остров, фиксирана платформа с диаметър около седемстотин фута в диаметър, който държеше под наблюдение и обслужваше още осем станции в областта. Намираше се на един хвърлей място от Андрос, най-големият от Бахамските острови, и ако обичате около вас да има много вода, а аз обичам, то бихте намерили живота тук за тих и спокоен, и немалко привлекателен.

След обиколката и запознанствата през този първи ден разбрах, че задълженията ми ще представляват около една трета рутина и две трети реакция на обстоятелствата. Рутинната част — това беше инспекцията и превантивната поддръжка. Останалото бяха непредвидени поправки — обикновената работа за подводен монтьор при нужда.

Доктор Ленърд Бартелми, директорът на станцията, беше човекът, който ме посрещна и ме разведе из острова: приятен дребосък, който явно много обичаше да говори за работата си, на средна възраст, вдовец, за когото Станцията беше дом вече пет години. Първият човек, с когото ме запозна, беше Франк Кашел, когото намерихме в главната лаборатория — дъвчеше сандвич и чакаше да приключи някакъв тест.

Франк преглътна и се усмихна, стана и се ръкува с мен, а Бартелми ме представи:

— Това е новият, Джеймс Мадисън.

Франк беше тъмнокос, с тук-таме прошарена коса, няколко бръчки, които подчертаваха изсечената му челюст и малко шкембенце над колана.

— Радвам се, че си при нас — каза той. — Оглеждай се за хубави камъни и ми донасяй по някоя коралова китка от време на време. Ще се разберем.

— Хобито на Франк е да събира минерали — обясни Бартелми. — Музейната сбирка е негово дело. След малко ще минем оттам и ще я видиш. Доста е интересна.

Кимнах.

— Добре. Ще запомня. Ще видя какво мога да ти донеса.

— Разбираш ли от камъни? — попита ме Франк.

— Малко. Навремето бях доста запален.

— Е, това е добре.

Щом се отдалечи, Бартелми отбеляза:

— Той припечелва и по нещичко настрани като продава образци на изложби на скъпоценни камъни. Аз бих имал едно наум, преди да му отделя твърде много от свободното си време и от намерените от мен образци.

— О…

— Искам да кажа, ако ще му правиш по-редовно такива услуги, то трябва ясно да му дадеш да разбере, че искаш и процент.

— Ясно. Благодаря.

— Не ме разбирай погрешно — рече той. — Франк си е много свестен. Само дето е малко отнесен.

— От колко време е тук?

— От около две години. Геофизик. Много стабилен.

Спряхме до склада с оборудването, където се запознах с Анди Диймс и Пол Картър: първият, слаб и донякъде злокобен на вид заради белезите на лявата му буза, които буйната му брада не успяваше да скрие съвсем. Другият — висок, рус, гладко обръснат и някъде между якичък и дебел. Когато влязохме, те чистеха някакви резервоари; обърсаха си ръцете, ръкувахме се, казаха че се радвали да се запознаем. И двамата работеха същото, което щях да върша и аз —

всъщност според изискванията трябваше да бъдем четирима и да работим по двойки. Четвъртият беше Пол Валънс, който в момента бе навън заедно с Роналд Дейвис, шефа на лодките — сменяха пакет инструменти в една шамандура за вземане на проби. Както разбрах, Пол бил партньорът на Майк, двамата били приятели още от службата във флотата. Щяхме да работим двамата в екип през повечето време.

— Скоро и ти ще изпаднеш до това нещастно състояние — бодро ми рече Картър на тръгване. — Наслаждавай се на утрото. Късай розови пъпки.

— Гадно ти е, защото се потиш направо неприлично — отбеляза Диймс.

— Кажи го на жлезите ми.

Докато прекосявахме островчето, Бартелми обясни, че Диймс бил най-способният водолаз, когото познавал. Известно време бил живял в град-мехур, загубил жена си и дъщеря си при катастрофата РУМОКО II и се качил на повърхността за постоянно. Картър бе дошъл от Западния бряг преди около пет месеца веднага след развод или раздяла, много-много не му се говорело за това. Бил нает от „Белтрейн“ и помолил да го прехвърлят.

Бартелми ме заведе във втората лаборатория, която в момента беше празна, така че можах да се възхитя на огромната светеща карта на моретата около Андрос — мъниста от светлина сочеше местоположението и състоянието на устройствата, поддържащи звуковите „стени“ около парковете и станциите. Забелязах, че сме обградени от граница, която обхваща и най-близкия парк.

— В кой парк се случи инцидентът? — попитах.

Бартелми се обърна и се втренчи в мен:

— Стана малко по-далече, ето там — посочи той. — Към североизточния край. Какво си чувал за това?

— Само онова, което пишеше по вестниците — отвърнах. — Откриха ли нещо?

— Не. Нищо.

С пръст проследих обърнатото L от светлини, което очертаваше района.

— Никакви дупки в „стената“? — попитах.

— От много време не са се случвали аварии.

— Мислиш ли, че е било делфин?

Той сви рамене.

— Аз съм химик, не съм специалист по делфините. Но от всичко, което прочетох, ме порази това, че има делфини и делфини. Типичният делфин като че е съвсем миролюбив, с интелигентност, вероятно равна на нашата. Освен това те следват добрата стара нормална крива на разпределение — болшинството в средата, неколцина идиоти в единия край и неколцина гении в другия. Може да го е направил слабоумен делфин, неспособен да отговаря за действията си. Или някой делфински Разколников. Повечето от онова, което е известно за тях, се знае от изследванията върху типични екземпляри. Статистически погледнато, за сравнително краткия срок, откакто се провеждат подобни изследвания, не би могло да бъде иначе. Така че какво знаем за техните психични отклонения? На практика нищо — той отново сви рамене. — Така че да, според мен е възможно — завърши накрая.

Бях се замислил за един град-мехур и за хора, които никога не бях срещал, и се зачудих дали на делфините някога им се случва да се чувстват скапано, да се чувстват адски виновни и нещастни заради нещо, което са направили. Отпратих мисълта обратно там, откъдето бе дошла, и точно тогава той каза:

— Надявам се, че не се тревожиш заради…

— Любопитен съм — прекъснах го. — И донякъде загрижен. Нормално е.

Бартелми се обърна. Последвах го до вратата и той рече:

— Е, първо трябва добре да запомниш, че е станало доста далеч оттук, на североизток, в самия парк. Там ние нямаме никакви действащи устройства, така че задълженията ти изобщо няма да ти налагат да се приближаваш до мястото, където се е случило нещастието. Второ, екип от Института по делфинология претърсва целия район, включително и нашия анекс, с инструменти за подводно издирване. Трето, до второ нареждане всяка област, където се налага да се потопи някой от нашите, ще бъде под постоянно сонарко сканиране — а при всички дълбинни гмуркания освен това ще се използват клетки против акули и потопяеми камери за декомпресия, за всеки случай. Освен това ще ти бъде предоставено оръжие — дълга метална тръба със заряд и гилза — която може да прогони разярен делфин или акула.

— Добре — кимнах аз, щом се насочихме към следващата групичка сгради — Това ме кара да се чувствам много по-спокойно.

— И без това смятах след малко да подхвана темата — каза той. — Обаче търсех най-добрия начин да започна. Сега и на мен ми е по-добре… ето тук са офисите. По това време трябва да са празни.

Той отвори вратата и аз го последвах вътре: бюра, паравани, шкафове с папки, офис машини, водоохладител — нищо необичайно — и, както каза той, нямаше жива душа. Преминахме по централния коридор и излязохме през вратата в дъното, а после прекосихме малката алея, която разделяше сградата от съседната. Влязохме.

— Това е нашият музей — обясни той. — Сам Белтрейн реши, че ще е хубаво да имаме малък музей и да го показваме на посетителите. Пълен е с разни морски неща и с няколко макета на нашите машини.

Кимнах и се огледах. Поне макетите не доминираха, както бях очаквал. Подът бе покрит със зелена настилка, а една миниатюрна версия на станцията бе изложена в подобна на маса витрина до вратата — отдолу се виждаше цялото оборудване. На полиците по стената отзад бяха подредени няколко макета в уголемен мащаб на най-важните компоненти и табели с обяснения и исторически сведения. Старинно оръдие, два фенера, няколко токи на колани, няколко монети и някакви ръждясали инструменти бяха изложени наблизо — били извадени от вековния кораб, потънал недалеч от станцията, както пишеше на табелата. На отсрещната стена бяха изложени скелети на морски животни — по-големите се намираха най-отпред, във витрини. Бяха придружени с цветни скици на животните в плът и кръв, с перки — като се започне от мънички рибета и се стигне до делфин, заедно с чучело на акула в естествена големина; реших някой път да дойда сам и да го разгледам малко по-внимателно. Имаше голяма секция, където бе изложена сбирката на Франк Кашел, старателно подредена и с етикети. Беше отделена от рибите със стъкло, а на стената беше закачен малко странен, но все пак привлекателен акварел, озаглавен „Силуетът на Майами“. В долния ъгъл бе надраскано името „Кашел“.

— О, Франк рисува — възкликнах. — Не е лошо.

— Не, това е на жена му, Линда — поясни ми той. — Ще се запознаеш с нея след малко. Би трябвало да е в съседната стая. Тя е библиотекарка и се занимава с цялата канцеларска работа.

И така, минахме през вратата, която водеше към библиотеката, и видях Линда Кашел — седеше зад едно бюро и пишеше. Щом влязохме, вдигна поглед. Изглеждаше на двайсет и пет-шест години. Косата й беше дълга, изрусяла от слънцето, прибрана назад и прикрепена с инкрустирана шнола. Сини очи на издължено лице с ямичка на брадичката, леко чип нос, рояк лунички и много равни и много бели зъби, които блеснаха, щом Бартелми я поздрави и ни запозна.

— Когато и да решите да вземете книга, заповядайте — каза тя.

Огледах рафтовете, секциите, машините.

— Имаме добри копия от стандартните справочници, които често използваме — каза тя. — Мога да взема факсимилета на всичко друго по заявка от предния ден. Това там е белетристика и разни по-леки неща — тя посочи една секция до прозореца. — После са онези рафтове с касетите отдясно, предимно подводни шумове — звуците, които издават рибите, такива работи, част от постоянните проучвания, които извършваме за Националната научна фондация, а последната секция е с музика, за наше собствено удоволствие. Всичко е описано тук — тя стана и потупа едно устройство за архивиране с индекс-таблица отстрани. — Ако искате да вземете нещо, а тук няма никой, бих ви била благодарна, ако запишете каталожния номер, името си и на коя дата сте взели книгата. — Тя погледна тетрадката за регистриране на бюрото. — А ако искате да задържите нещо повече от седмица, моля ви, само ми кажете. В долното чекмедже има и сандъче с инструменти, в случай, че ви потрябват клещи например. Да не забравите да ги приберете после пак там. Май за друго не мога да се сетя — завърши тя. — Имате ли въпроси?

— Напоследък рисувате ли? — попитах.

— А — отвърна тя и отново седна. — Видели сте акварела ми. Боя се, че надали ще стигна по-далеч от музея в съседната стая. Почти съм се отказала вече. Знам, че не съм чак толкова добра.

— На мен доста ми хареса.

Тя изкриви уста.

— Когато стана по-стара и по-мъдра и вече не съм тук, може пак да опитам. Вече всичко съм опитала на тема вода и брегове.

Усмихнах се — не можех да се сетя какво още да кажа. Тя също се усмихна. После си тръгнахме и Бартелми ме пусна да се нанеса в

къщичката си, бившата квартира на Майкъл Торили. Настаних се.

След като обядвах, отидох да работя с Диймс и Картър в склада за оборудване. Така свършихме по-рано. Тъй като беше още много рано за вечеря, те ми предложиха да поплуваме и да разгледаме потъналия кораб.

Намираше се на около четвърт миля южно от станцията, извън „стената“, на дълбочина може би двайсет клафтера — поне това, което е останало от него, и изглеждаше зловещо — такива руини винаги са зловещи — в трепкащите лъчи на нашите фенери. Счупена мачта, прекършен бушприт, продънена палуба и смачкан планшир се виждаха над калта; развълнуван рояк дребни рибки, които ние разтревожихме, с каквото и да се занимаваха там вътре в черупката и край нея, частичната завеса от водорасли, ту придърпвана, ту отмятана от вълните — това беше всичко останало от нечии надежди за успешно пътуване, от труда на корабостроителите и може би от известен брой хора, чийто последен спомен беше за буря или за меч, и после внезапно разгъналите се спирали, сиви, сини, зелени, студени.

Или може би тези хора са успели да стигнат до Андрос и да вечерят като нас по-късно. Ядохме в едно ресторантче с карирани покривки в бяло и червено край брега; по крайбрежната ивица беше струпано кажи-речи всичко създадено от човека. Вътрешността на Андрос гъмжеше от мангрови блата, махагонови и борови гори, гълъби, патици, пъдпъдъци, гугутки и чикчарни. Храната беше вкусна; бях гладен.

После поседяхме, пушехме и си приказвахме. Все още не бях се запознал с Пол Валънс, но на другия ден двамата трябваше да работим в екип. Попитах Диймс що за човек е той.

— Едър мъж — отвърна той. — Горе-долу колкото тебе, само че хубав. Един такъв затворен. Много добър гмуркач. Двамата с Майк всяка събота и неделя обикаляха из Карибието. Сигурно на всеки остров си има гадже, бас ловя.

— Той как… понася станалото?

— Май доста добре, като го гледам. Нали ти казах, че е доста затворен, много-много не си показва чувствата. Двамата с Майк бяха приятели от години.

— Според тебе какво е убило Майк?

Тук се намеси Картър.

— Някой от проклетите делфини! Хич не трябваше да се захващаме с тях. Веднъж един ми мина отдолу и замалко да ми види сметката.

— Те обичат да си играят — възрази Диймс. — Не е искал да ти навреди.

— Според мен искаше. А и тая тяхна мазна кожа, също като мокър балон. Да ти се додрайфа!

— Имаш предразсъдъци. Те са гальовни като кученца. Сигурно ти се струва така, защото имаш някакви сексуални задръжки.

— Дрън-дрън! — възмути се Картър. — Те…

Тъй като аз бях започнал, чувствах се задължен да сменя темата. Така че попитах дали е вярно, че Марта Милей живее наблизо.

— Да — вкопчи се Диймс за предоставената му възможност. — Къщата й е на четири мили оттук, на брега. Била много спретната, разбирам, макар че съм я виждал само от водата. Има си и пристанище. Има комета, яхта, доста големичък крейсер и чифт моторници. Живее сама в дълга, ниска сграда, която стърчи над водата. Дотам дори няма път.

— Отдавна се възхищавам на работите й. Много ми се иска да се запозная с нея.

Той поклати глава.

— На бас, че няма да можеш. Тя е много саможива. И телефонът й го няма в указателя.

— Жалко. Имате ли представа защо се държи така?

— Ами…

— Тя е инвалид — обади се Картър. — Веднъж я видях, на вода. Беше пуснала котва, а аз минавах на път за една от станциите. Това беше преди да съм чул за нея, така че се приближих, колкото да кажа здрасти. Тя снимаше през стъкленото дъно на лодката си и щом ме видя, почна да пищи и да ми крещи да се измитам, плашел съм бил рибата. После грабна един брезент и си зави краката. Обаче аз успях да ги мерна. От кръста нагоре е симпатична, съвсем нормално изглеждаща жена, но бедрата и краката й са страшно разкривени и грозни. Много съжалявах, че съм я накарал да се чувства неловко. И на мен самия ми беше неловко и не знаех какво да кажа. Тъй че се провикнах „Съжалявам“, махнах и си продължих по пътя.

— Чувал съм, че изобщо не може да ходи — додаде Диймс, — макар че разправят, че плувала отлично. Сам аз никога не съм я виждал.

— Някакво нещастие ли й се е случило, или…

— Не както аз го разбирам — рече той. — Тя е наполовина японка и това, което съм чувал, е, че майка й като бебе била засегната от Хирошима. Някакво генетично увреждане.

— Жалко.

— Да.

Платихме и си тръгнахме. После дълго останах буден и си мислех за делфини, потънали кораби, удавници, полухора и Гълфстрийм, който продължаваше да ми бърбори през прозореца. Най-накрая се заслушах в него, той ме сграбчи и се понесохме заедно в мрака нататък, където той достига най-накрая.

Пол Валънс отговаряше на описанието на Анди Диймс, горе-долу колкото мен на ръст, мургав и хубав — хубостта му беше като тази на манекените от рекламите за дрехи. След още двайсет години пак щеше да се откроява като външност. Някои хора са си родени с късмет. Диймс излезе прав и за характера му. Не беше от най-приказливите, макар че някак си успяваше да го постигне, без да изглежда темерут. Що се отнася до уменията му на гмуркач, първия ден, когато работих с него, не можах да се убедя лично в това, защото бяхме дежурни на брега, а Диймс и Картър ги пратиха на Трета станция. Пак в склада с оборудването…

Според мен не беше уместно да го разпитвам за покойния му приятел или пък за делфините, което ограничаваше доста обхвата на теми за разговор — работата, която вършехме, и разни общи приказки. Така измина сутринта.

След като обядвахме обаче, когато започнах да си правя планове за вечерта, реших, че и той би могъл да ми обясни не по-лошо от всеки друг как се ходи до „Чикчарни“.

Той спусна клапана, който чистеше, и се втренчи в мен.

— За какво ти е да ходиш там?

— Чух да го споменават — отвърнах. — Ще ми се да го видя.

— Сервират наркотици без лиценз — осведоми ме той. — Никакви инспекции. Ако си падаш по такива работи, може да ти пробутат някакъв боклук, забъркан в кенефа от селския идиот.

— Тогава ще си пия бирата. Но все пак искам да видя мястото.

Той сви рамене.

— Не че има какво да се гледа, но виж сега…

Пол си избърса ръцете, откъсна едно старо листо от стенния календар и ми надраска набързо карта. Забелязах, че се пада малко навътре в острова, по-близо до птиците и мангровите гори, блатата и махагона. Освен това беше малко на юг от кръчмата, където ядохме предната вечер. Намирал се до поток и стърчал на колове над водата, рече ми той, и съм можел да си взема лодка чак до кея под самата кръчма.

— Мисля довечера да намина нататък — повдигнах рамене.

— Помни какво ти казах.

Кимнах и прибрах картата.

Следобедът се изниза бързо. Натрупаха се облаци, ливна краткотраен дъжд — изсипа се за петнайсетина минути — а после слънцето отново изгря, за да изсуши палубите и стопли току-що окъпания свят. Работният ден отново приключи рано за мен, защото бяхме свършили всичката работа. Взех си набързо душ, преоблякох се в чисти дрехи и отидох да видя дали ще мога да взема лодката.

Роналд Дейвис, висок мъж с рядка коса, който говореше с новоанглийски акцент, каза, че мога да взема моторницата „Изабела“, оплака се от артрита си и ми пожела приятно прекарване. Кимнах, обърнах лодката към Андрос и запърпорих нататък с надеждата, че в „Чикчарни“ наред с другите изкушения предлагат и храна, а не исках да губя време, като се отбивам другаде.

Морето беше спокойно, чайките се гмуркаха и въртяха с дрезгави крясъци, докато дирята ми се рееше с разперени крила през техния резерват. Всъщност нямах никаква представа какво ще търся там. Не обичах да действам по този начин, но нямах друг избор. Липсваше ми истинска линия на нападение. Нямаше откъде да го подхвана. Ето защо бях решил просто да трупам информация по възможно най-бързия начин. Скоростта винаги е имала голямо значение, когато нямам представа къде точно ще стигна.

Андрос ставаше все по-голям. Ориентирах се по ресторантчето, където ядохме предната вечер, после затърсих устието на потока, който ми бе нарисувал Валънс.

Отне ми около десетина минути да го намеря. Запърпорих нататък и бавно заплавах нагоре по криволичещото му русло. Отвреме-навреме мярках черния път, който вървеше покрай левия бряг. Листакът обаче се сгъсти и най-накрая съвсем го изгубих от поглед. После и клоните над мен се преплетоха и за няколко минути ме затвориха в тунел, потънал в преждевременен сумрак, а после потокът отново се разшири, зави и ме докара до мястото, което ми бяха описали.

Насочих се към кея, където бяха закотвени още няколко лодки, вързах моята, слязох на брега и се огледах. Сградата отдясно — единствената, като не броим една малка барака — наистина стърчеше над водата. Беше скована от дърво и бе толкова окърпена, че се усъмних дали е останала и една оригинална дъска. До нея бяха паркирани половин дузина коли, а на една избеляла табела пишеше „ЧИКЧАРНИ“. Докато вървях нататък, се огледах наляво и видях, че черният път покрай брега е в по-добра форма, отколкото предполагах.

Щом влязох, забелязах на около петнайсет фута пред себе си красив махагонов бар — изглеждаше така, сякаш го бяха взели от някой кораб. Имаше осем-десет маси, няколко от тях — заети, а вдясно от бара — вход със завеси. Някой нескопосно бе нарисувал около него ореол от облаци.

— Какво да бъде?

— Бира — поръчах. — А да имате нещо за ядене?

— Изчакай!

Барманът се обърна и погледна в малкия хладилник.

— Сандвич с рибна салата? — предложи ми той.

— Бива.

— Добре. Щото друго нямаме.

Барманът стъкми сандвича, донесе го и ми отвори бирата.

— Това, дето го чух, беше твоята лодка, нали?

— Точно така.

— Отпуска ли?

— Не. Тъкмо почнах работа в Станция Едно.

— О. Значи гмуркач?

— Да.

Той въздъхна.

— Значи, заместникът на Майк Торили. Горкичкият той.

Предпочитам да ме наричат „наследник“, а не „заместник“ при подобни ситуации, защото така хората по-малко приличат на примамка за акули. Но кимнах.

— Да, чух за станалото — казах. — Лоша работа.

— Той доста често идваше тук.

— И това чух. И че онзи, който е бил с него, е работил тук.

Барманът кимна.

— Руди. Руди Майърс. Бачка тук две години.

— Те са били доста близки приятели, нали?

Той поклати глава.

— Не бих казал. Просто се познаваха. Руди работеше там отзад — той хвърли поглед към завесите. — Нали разбираш.

Кимнах.

— Като главен гид, висш медицински кадър и първи мияч на бутилки — рече барманът с обиграна лекота. — Ти интересуваш ли се от…

— Какъв е специалитетът на заведението?

— Розов рай — отвърна той. — Хубаво е.

— Какво има в него?

— Малко унес, малко настроение, прекрасни сияния…

— Може би другия път — рекох. — Често ли излизаха да плуват двамата с Руди?

— Не, за първи път им беше. Тебе да не те е страх?

— Ами не бих казал, че ми е кеф. Когато се хванах на тая работа, никой не ми каза, че могат да ме изядат. Майк да е подхвърлил, че в морето става нещо необичайно?

— Не, не си спомням да е казвал.

— Ами Руди? Той обичаше ли водата?

Барманът се втренчи в мен и се понавъси.

— Защо питаш?

— Защото ми хрумна, че това би могло да има значение. Ако се е интересувал от такива неща и Майк се е натъкнал на нещо необикновено, би могъл да го изведе да го разгледа.

— Какво например?

— Знам ли. Но ако е намерил нещо и то е било опасно, ще ми се да съм наясно.

Бръчката на челото му изчезна.

— Не — рече той. — Нямаше да излезе да зяпа, ако ще и Лохнеското чудовище да бе изплувало тук.

— Чудя се тогава защо ли е отишъл.

Той сви рамене.

— Нямам представа.

Имах чувството, че ако го попитам още нещо, просто ще разруша прекрасната хармония помежду ни. Така че си изядох сандвича, изпих си бирата, платих и си тръгнах.

Отново слязох по потока в открито море и поех на юг покрай брега. Диймс беше споменал, че се намирало на четири мили от ресторанта и че сградата била дълга и ниска, надвиснала над водата. Добре. Надявах се вече да се е върнала от онова пътуване, за което ми беше споменал Дон. Най-лошото, което можеше да ми направи, беше да ме напъди. Но тя знаеше страшно много неща, които вероятно си струваше да чуе човек. Познаваше района, познаваше делфините. Исках да узная мнението ѝ, ако имаше такова.

Небето все още беше доста светло, макар въздухът да бе захладнял, когато забелязах малко заливче горе-долу на очакваното разстояние. Намалих скоростта и завих нататък. Да, това беше мястото, малко по-назад и вляво — къщата беше построена над стръмен наклон, с предна палуба, надвесена над водата. Няколко лодки — едната с платна — бяха закотвени отстрани, приютени от дългата бяла извивка на вълнолома.

Продължих нататък като постепенно забавях ход. Видях я — седеше на кея. Тя също ме забеляза и се протегна за нещо. После я загубих от поглед, щом пристанах откъм подветрената страна — тя беше над мен. Угасих мотора и вързах лодката на най-близкото колче, като се чудех дали няма да се появи в следващия миг с прът с кука в ръка, готова да отпъди всеки натрапник.

Нищо подобно не стана, така че се изкачих на скелето, което водеше нагоре. Тя тъкмо донагласяше дълга, ветреща се пола — сигурно точно за нея се беше пресегнала преди малко. Беше по горнище на бански и седеше на самия кей, близо до ръба, а краката ѝ бяха скрити под плата в зелено-синьо-бял десен. Косата ѝ беше дълга и

много черна, очите й — тъмни и големи. Чертите й бяха правилни, определено напомняха на азиатски — лицето й беше от онези лица, които намирам за изключително привлекателни. Спрях на върха на рампата и щом срещнах погледа й, мигом ми стана неловко.

— Казвам се Мадисън, Джеймс Мадисън — представих се. — Работя на Станция Едно. Тук съм нов. Мога ли да се кача за минутка?

— Вече сте се качил — отвърна тя. После се усмихна, съвсем плахо. — Но можете да дойдете при мен и да си прекарате минутката тук.

Така и направих, и докато се приближавах към нея, тя не ме изпускаше от поглед. Това ме притесни много — а си въобразявах, че след пубертета съм се научил да се справям в подобни ситуации. Тъкмо понечих да отместя поглед, тя се обади:

— Марта Милей — поне като ще е запознанство, да е. — И отново се усмихна.

— Отдавна се възхищавам на произведенията ви — казах, — макар че не само това е причината да се отбия тук. Надявах се да ми помогнете да се почувствам в по-голяма безопасност, що се отнася до работата ми.

— Убийствата — рече тя.

— Да. Точно така… Бих искал да чуя вашето мнение по въпроса.

— Добре, ще ви го кажа — съгласи се жената. — Но когато са се случили убийствата, аз бях на Мартиника и изводите ми се крепят само на репортажите в новините и на телефонен разговор с един приятел от Института по делфинология. Като се основавам на дългогодишното си познанство с тях и годините, прекарани в снимки и игри, докато ги изучавах — и ги обикнах — не мога да повярвам, че е възможно делфин да убие човек. Подобна идея противоречи на целия ми опит. По някаква странна причина — може би някаква делфинска идея за братството на самоосъзнатия разум — ние за тях като че сме нещо много важно, толкова важно, че един делфин по-скоро сам ще умре, отколкото да остави някой от нас да загине.

— Значи изключвате дори това, че делфин може да убие човек при самоотбрана?

— Така мисля — отвърна тя. — Макар и да не мога да го подкрепя с факти. Както и да е, що се отнася до въпроса, който

наистина искате да ми зададете, по-важно е, че тези убийства според мен никак не са свойствени за делфините.

— Как така?

— Не виждам как делфин би използвал зъбите си по описания начин. Конструкцията на делфина е такава, че неговата уста — или човка — съдържа сто зъба, като само на долната челюст те са осемдесет и осем. Но ако делфинът влезе в бой с, да речем, акула или косатка, той не ги използва за да хапе и разкъсва. Той заклещва челюсти — хватката му е изключително здрава — и използва долната си челюст, която е значително по-къса, за да блъска врага. Долната част на черепа му е доста плътна, а самият череп — достатъчно голям да поема огромния шок, който се стоварва отгоре му — а това са страхотни удари, защото делфините имат много мощни мускули на врата. Те могат да убиват акули като ги блъскат до смърт. Така че ако дори и само заради спора допуснем, че един делфин е способен да стори подобно нещо, той нямаше да нахапе жертвите си. Щеше да ги пребие.

— Но защо никой от института по делфините не го е заявил публично?

Тя въздъхна.

— Заявиха го. Но медиите изобщо не си направиха труда да цитират изявлението. Очевидно никой не мисли, че това е достатъчно важно, че да настоява да се напише още нещо по темата.

Най-накрая тя отмести поглед и се загледа във водата.

— Според мен безразличието към последиците от писанията им е по-достойно за презрение от тяхната злоба — каза тя най-накрая.

Аз се наведох, приседнах на ръба на кея и провесих крака над водата. Това, че стоя прав и я гледам отвисоко, ме караше да се чувствам още по-притеснен. Аз също се загледах отвъд пристанището.

— Цигара? — предложих.

— Не пуша.

— Имате ли нещо против аз да запаля?

— Не се притеснявайте.

Запалих цигара, дръпнах, замислих се и я попитах:

— Имате ли някаква представа как са загинали тези хора?

— Може би е било акула.

— Но в този район акули не са се появявали от години. „Стената“…

Тя се разсмя:

— Има много начини акула да се промъкне вътре. Разместване на дънните пластове, което може да отвори тунел или ниша под „стената“. Временно късо съединение в някой от проекторите, минало незабелязано — или пък повтарящо се на интервали в мониторната система. Предполага се, че честотите, използвани при „стената“, предизвикват стрес у много морски обитатели, но не е задължително да са смъртоносни за тях. Макар акулите обикновено да избягват „стената“, някоя от тях може да е била принудена да премине през нея поради заплаха и после да се е оказала в капан.

— Това е идея — казах. — Да… Благодаря. Не ме разочаровахте.

— Аз пък си мислех, че е точно обратното.

— Защо?

— Просто се опитах да защитя делфините и да ви покажа, че вътре би могла да се промъкне акула. Вие искахте да ви кажа нещо, от което да се почувствате в по-голяма безопасност, докато работите.

Пак ми стана неловко. Обзе ме внезапното ирационално чувство, че тя по някакъв начин е узнала всичко за мен и в момента си играе някакви игрички.

— Казахте, че сте запознат с произведенията ми — рече тя изведнъж. — Значи ли това, че са ви известни и двата албума със снимки на делфини?

— Да. Текстът ви също ми хареса.

— Нямаше кой знае колко текст — усмихна се тя, — а и вече минаха няколко години оттогава. Може би е бил твърде превзет. Отдавна не съм поглеждала какво съм написала там…

— Според мен великолепно пасваше на темата — кратки афоризми, подобни на зен-коани, под всяка снимка.

— Спомняте ли си някой от тях?

— Да — изведнъж си бях припомнил един от тях. — Спомням си снимката на скачащия делфин, на която бяхте уловили сянката му върху водата, и заглавието беше „Щом няма отражение, какви ти богове…“

Тя се изкиска.

— Дълго време си мислех, че точно този май е *твърде* ефектен. По-късно обаче, когато опознах обектите си по-добре, реших, че звучи на място.

— Често съм се чудил що за религия или религиозни чувства биха могли да имат те — казах аз. — Религията е нещо общо за всички човешки племена. Човек би предположил, че след достигане на определено ниво на разума се появява нещо подобно с цел да се справиш с онова, което все още не си способен да проумееш. Чувствам се озадачен по отношение на това какви форми би приело то при делфините, но самата мисъл ме интригува. Вие имате ли някакви идеи?

— Много съм мислила, докато ги наблюдавам — каза тя — и съм се опитвала да анализирам характера им въз основа на тяхното поведение и физиология. Запознат ли сте с произведенията на Йохан Хьойзинха?

— Слабо — отвърнах. — Четох „Homo Ludens“ преди години и останах с впечатлението, че това е груба чернова на книга, която той така и не е успял да напише в окончателен вариант. Но си спомням основния му постулат, че културата започва като един вид сублимация на игровия инстинкт и елементите на свещени обреди и празнични съревнования дълго време присъстват в развиващите се институции, и може би винаги продължават да присъстват на някакво ниво — макар че не е анализирал съвремието.

— Да — отвърна тя. — Игровият инстинкт. Като ги гледах как лудуват, често ми се струваше, че понеже делфините са толкова добре приспособени към обкръжаващата ги среда, у тях никога не е възниквала нужда от развитие на сложни обществени институции. Ако при тях има нещо подобно, то е по-близко до по-ранните положения, разгледани от Хьойзинха — състояние на живот, изпълнено с открито отдаване на техния вариант на празнични обреди и съревнования.

— Религия-игра?

— Не е толкова просто, макар че според мен и това е част от картината. Проблемът тук е в езика. Хьойзинха не случайно използва латинската дума ludus. За разлика от старогръцкия, в който има най-различни думи за безделие, за премерване на силите при съревнования, за прекарване на времето по най-различен начин, латинският изразява онова, което обединява всички тези неща, обобщено в една-единствена

идея в думата ludus. Разграничението, което правят делфините между играта и сериозното очевидно е различно от нашето, също както нашето се различава от това на гърците. Но така, както ние разбираме понятието ludus, чрез нашата собствена способност да осъзнаем, че можем да обединим широк спектър от образци на поведение под общ знаменател, като ги сметнем за форми на игра, имаме по-добра основа за догадки и интерпретации.

— И по този начин вие сте си изградили някаква идея за тяхната религия?

— Не съм, разбира се. Просто имам някои догадки. Вие нямате ли?

— Е, ако трябва да гадая и просто да изкажа някакво предположение, бих казал, че ще е форма на пантеизъм — вероятно нещо сродно с по-малко съзерцателните форми на будизма.

— Защо „по-малко съзерцателни“?

— Те са толкова дейни — изтъкнах. — Всъщност дори не спят в истинския смисъл на думата, нали? Трябва да се показват много често на повърхността, за да дишат. И затова непрекъснато са в движение. Кога ли биха могли да се спрат под някой корал-еквивалент на дървото на бодхисатвите, поне за малко?

— Според вас какъв щеше да е разумът ви, ако никога не сте заспивали?

— Доста трудно ми е да си го представя. Но вероятно известно време ще съм под голямо напрежение, освен ако…

— Освен ако?

— Освен ако периодично не изпадах в унес, разбира се.

— Според мен вероятно случаят с делфините е точно такъв, макар че с техния мозъчен капацитет според мен не е нужно това да се случва периодично.

— Като че нещо не схващам.

— Те са достатъчно надарени да правят това едновременно с мисленето, а не като редуват едното и другото.

— Искате да кажете, че постоянно са мъничко унесени? Вземат си умствена ваканция и бленуват, докато мозъкът им продължава да си работи?

— Да. И ние също го правим, в ограничена степен. И при нас винаги има някаква подсъзнателна мисъл, лек мисловен шум, докато

обмисляме онова, което оказва най-силен натиск върху съзнанието ни. Научаваме се да го потискаме и наричаме това съсредоточаване. В известен смисъл по този начин се пазим от мечтите.

— А според вас делфинът едновременно си мечтае и си върши нормалната мисловна работа?

— Да, пак в известен смисъл. Но освен това според мен мечтанието при тях е малко по-различен процес.

— Какво имате предвид?

— Нашите сънища и мечти са предимно образни по природа, защото в будно състояние сме ориентирани предимно към визуална информация. От друга страна, делфините…

— … са акустично ориентирани. Да. Като приемем за даденост този ефект на постоянно мечтание и имаме предвид неврофизиологичните структури, които притежават, значи те сигурно си цапкат наляво-надясно и се наслаждават на собствената си музика.

— Повече или по-малко да. А това поведение не попада ли в графата ludus?

— Просто не знам.

— Една от формите на ludus, която гърците, разбира се, са смятали за отделна дейност и са я кръстили *диагога*, най-добре може да се преведе като почивка за разума. Музиката влиза в тази категория; в своята „Политика“ Аристотел размишлява каква полза би могла да се извлече от нея, като най-накрая стига до извода, че достойнството на музиката е в това, че прави тялото здраво, създава определен етос и ни дава възможност да се наслаждаваме на всичко по правилния начин — каквото и да означава това. Но ако разгледаме в тази светлина едно акустично мечтание — музикална разновидност на ludus — чудя се, дали то не би могло наистина да създаде определен етос и да вдъхнови особен начин за наслаждение от всичко?

— Възможно е — ако това става едновременно.

— Все още нямаме ясна представа какво означават много от техните звуци. Да предположим, че вокализират част от преживяванията си?

— Би могло — като се имат предвид и другите ви предположения.

— В такъв случай това е, с което разполагам — каза тя. — Аз предпочитам да разпознавам религиозно значение в спонтанния израз

на *диагога*. Вие може би — не.

— Да, аз не го разпознавам. Според мен то е по-скоро физическа или физиологическа необходимост, дори и да го смятам за форма на ludus. Тъй като няма как да разбера дали подобна музикална дейност наистина е израз на религиозност, за мен топката спира да се търкаля тук. На този етап ние в действителност не разбираме нито техния етос, нито как точно гледат на живота. За тях би било невъзможно да ни предадат едно схващане, толкова чуждо за нас и толкова сложно, колкото вие ми го описахте, дори и езиковата бариера да беше много по-тънка от сегашната. Не виждам как бихме могли да видим тук религиозни чувства, освен ако не намерим начин да проникнем в ума им и сами да ги открием.

— Разбира се, вие сте прав — каза тя. — Щом един извод не може да бъде опитно доказан, то той не е научен. Аз няма как да докажа своя, защото е само чувство, усещане, интуиция — и аз ви го споделям единствено като такова. Но някога ги погледайте как играят, вслушайте се в звуците, които ухото ви възприема. Замислете се над това. Опитайте се да го почувствате.

Продължих да се взирам във водата и в небето. Вече бях научил всичко, за което бях дошъл, а останалото беше само глазура, но не всеки ден ми се случваше да вкуся такъв десерт. Изведнъж усетих, че това момиче ми харесва даже повече, отколкото очаквах — докато говореше, тя все повече ме очароваше. Така че отчасти за да протакам, отчасти защото наистина ме гризеше любопитство, казах:

— Хайде, разкажете ми и останалото. Моля ви!

— Останалото?

— Вие виждате религия или нещо подобно. Кажете ми какво представлява според вас.

Тя се поколеба.

— Не зная — каза най-накрая. — Колкото повече човек трупа догадки, толкова по-глупав изглежда. Нека оставим нещата дотук.

Нямах възможност да кажа кой знае какво освен „Благодаря“ и „Лека нощ“. Така че напъхах мисълта си в зададените от нея параметри и едно от нещата, за които се сетих, бяха думите на Бартелми за обичайната крива на разпределение, която се наблюдавала и при делфините.

— Ако, както вие предполагате — започнах, — те постоянно се самоизразяват и тълкуват себе си и своята вселена чрез един вид подсъзнателна песен-мечтание, то би следвало, че както във всичко останало, така и в това сред тях има по-способни и по-неспособни. Колко Моцартовци биха съществували дори и сред една цяла раса от музиканти? Колко биха били шампионите сред нация от атлети? Ако всички те си играят на религиозна *диагога*, то би следвало, че неколцина сред тях са най-добрите играчи. Какви ще са те — жреци, пророци? Бардове? Свещени певци? Дали местата, където живеят, ще са светилища, места за поклонение? Делфински Ватикан или Мека? Лурд?

Тя се разсмя.

— Вие май се увлякохте, господин… Мадисън.

Погледнах я, опитах се да прозра нещо зад очевидния израз на забавление, изписан на лицето й.

— Нали вие ми казахте да се замисля — отвърнах. — Да се опитам да го почувствам.

— Би било странно, ако излезете прав, нали?

Кимнах.

— Но вероятно би си струвало човек да отиде там на поклонение. — Изправих се. — Само да можех да си намеря преводач… Благодаря за минутката, която ми позволихте да остана и за останалите минутки, които ми посветихте. Много ли ще е нахално, ако се отбия пак някой път?

— Боя се, че ще съм доста заета.

— Разбирам. Е, благодарен съм и на това. Лека нощ.

— Лека нощ.

Слязох обратно по рампата при лодката, запалих мотора, подкарах покрай вълнолома към смрачаващото се море и се огледах назад само веднъж, с надеждата да се сетя какво точно ми напомняше — седнала там, загледана във вълните. „Малката Русалка“, реших.

Тя не ми помаха. Но вече се мръкваше и може би не беше забелязала, че я гледам.

Върнах се в станция Едно доста вдъхновен и се запътих към сградите на офиса, музея и библиотеката да проверя какво бих могъл

да взема със себе си, както и да попрочета малко материали, свързани по някакъв начин с делфините.

Прекосих островчето, влязох през входната врата, минах покрай тънещите в сумрак модели и музейни експонати и завих надясно. Отворих вратата. В библиотеката светеше, но нямаше никого. Намерих в каталога няколко заглавия, които не бях чел, попрелистих ги, избрах си две и отидох да ги запиша в книгата.

Докато ги отбелязвах, едно име на абонат привлече вниманието ми: Майк Торили. Погледнах датата, на която бе взел книги за последен път и се оказа, че е точно в деня преди да загине. Записах материалите, които си бях избрал и реших да проверя какво е взел той за четене в навечерието на смъртта си. Е, за четене и за слушане. Бяха записани три неща и представката пред единия номер сочеше, че е било касета.

Двете книги се оказаха леки популярни романчета. Но когато проверих касетата, ме обзе странно чувство. Не беше музика — касетата принадлежеше на отдела по морска биология. Истина ви казвам. По-точно беше запис на звуците, издавани от кит-убиец.

Дори и повърхностните ми познания по въпроса бяха достатъчни, но за да съм съвсем сигурен, погледнах в книгата, която бях взел. Да, китовете убийци без съмнение бяха най-големият враг на делфините и във флотския подводен център в Сан Диего вече второ поколение провеждаха опити с използване на техни записи с цел да се разработи уред, с който да ги прогонват от риболовните мрежи за риба тон, в които те често неволно намираха смъртта си.

За какво ли са му били на Торили? Това, че е използвал касетата във водонепроницаемия радиопредавател, би могло да е свързано с необичайното поведение на делфините в парка по времето, когато е бил убит. Но защо? За какво му е било нужно?

Направих онова, което винаги правя, ако се почувствам озадачен: седнах и запалих цигара.

Това окончателно ми изясни, че по времето, когато са станали убийствата, нещата не са били такива, каквито изглеждат, но освен това ме принуди отново да се замисля над очевидната причина за нападението. Сетих се за снимките на труповете, които бях разглеждал, за прочетените медицински експертизи.

Изпохапани. Ръфани. Разкъсани.

Артериално кървене, дясна сънна артерия…

Разкъсана югуларна вена; множество разкъсвания по раменете и гръдния кош…

Според Марта Милей делфините не действаха така. И все пак, доколкото си спомнях, многобройните им зъби, макар да не бяха огромни, бяха изключително остри. Запрелиствах книгите — търсех снимки на челюстта и зъбите.

Изведнъж ме осени мисъл — тя беше съпроводена с мрачни обертонове, съдържащи нещо повече от информация: *в съседната стая има скелет на делфин*.

Смачках фаса, станах, отидох в музея и затърсих ключа за осветлението. Не се виждаше никакъв. Докато опипвах за него, чух да се отваря отсрещната врата.

Обърнах се и видях Линда Кашел, която тъкмо пристъпваше прага. Направи още една крачка, извърна поглед към мен, замря на място и сподави напиращия в гърлото си писък.

— Аз съм, Мадисън — успокоих я. — Извинявай, че те стреснах така. Търся откъде се палят лампите.

Минаха няколко секунди.

— О — обади се тя най-после. — Ключът е долу, зад дисплея. Ще ти го покажа.

Тя отиде до входната врата и заопипва зад макет на някакво устройство.

Лапите светнаха и тя изхихика нервно.

— Уплаши ме! Днес работих до късно. Не е твърде обичайно за мен, но ми се струпа много. Излязох да подишам малко чист въздух и не съм те видяла да влизаш.

— Взех книгите, които ми трябват — отвърнах аз. — Благодаря ти обаче, че ми запали лампите.

— Ще се радвам да ти ги запиша.

— Вече го направих — обясних, — но ги оставих вътре, защото исках отново да разгледам експонатите тук, преди да си тръгна.

— О… Е, аз тъкмо се готвех да затварям. Но ако искаш да поостанеш, добре, ще затвориш ти.

— Какво трябва да направя?

— Само изключи осветлението и затвори вратите — ние тук не заключваме. Прозорците вече ги затворих.

— Добре, няма проблеми… Извинявай, че те изплаших.

— Спокойно, нищо ми няма.

Тя се запъти към входната врата, обърна се на прага и пак се усмихна — този път по-успешно.

— Е, лека нощ.

— Лека нощ.

Първата ми мисъл беше, че не се забелязваше да има повече работа от миналия път, втората — че май се мъчеше малко повече, отколкото трябва, да ме накара да й повярвам, а третата беше ниска и долна.

Но доказателството можеше да почака. Отново насочих вниманието си към скелета на делфина.

Долната челюст със спретнато подредените остри зъби направо ме порази — размерът й май беше най-интересното в нея. Почти. По-интересно явно беше, че теловете, които я крепяха на място, бяха чистички, непотъмнели, лъскави и краищата им блещукаха като съвсем скоро отрязани за разлика от по-окислените им събратя навсякъде, където костите на скелета бяха прикрепени с тел.

Онова, поради което размерът ми се струваше интересен, беше, че бе много подходящ за допълнително оръжие при ръкопашен бой.

И това беше всичко. Но достатъчно. Опипах костите на челюстта, след това — и ноздрата; прокарах пръсти по муцуната, отново стиснах челюстта. Защо, отначало не се досещах, докато в ума ми не се прокрадна гротесков образ на Хамлет. Наистина ли беше толкова неуместен? Дойде ми наум и една фраза на Лорън Айсли: „… Всички ние сме потенциални вкаменелости и носим в телата си несъвършенствата на предишните си животи, белезите на свят, в който живите същества преминават от век във век почти толкова безплътни, колкото и облаците.“ Ние сме дошли от водата. Този тук, дето го стисках, бе прекарал живота си там. Но и моят, и неговият череп бяха изградени от калций — морско вещество, избрано в самото начало и неотменима част от нас и днес. И двата черепа приютяваха големи мозъци — подобни, ала различни; и двата явно съдържаха център на съзнанието, сетивните възприятия, чувствителността с всички съпътстващи удоволствия, мъки и най-различни заключения във връзка със съществувалото преди нас. Единствената разлика, която наистина имаше значение, сепнах се аз, не беше, че този тук се е родил

делфин, а аз — човек, а по-скоро това, че аз бях още жив — нещо крайно маловажно от гледна точка на времето, в което бях нахлул случайно. Отдръпнах ръка и притеснено се зачудих дали някой някога няма да използва и моите останки, за да убие някого.

Вече нямаше причини да се бавя тук, затова си взех книгите, затворих и се изметох оттам.

Върнах се вкъщи, зарязах книгите на нощната масичка и оставих лампата да свети. Излязох отново през задния вход, който извеждаше на малка, относително уединена веранда с приятно разположение — точно на брега на островчето, с изглед към морето, незакриван от нищо. Ала не спрях да се възхитя на панорамата. Щом други можеха да поизлязат за глътка въздух, защо да не го направя и аз.

Поразходих се, докато намеря подходящо място — малка пейка в сянката на болницата. Седнах — доста добре скрит, но все пак имах пълен изглед към комплекса, който току-що бях напуснал. Чаках доста дълго и се чувствах като подлец, но продължавах да наблюдавам.

Минутите не спираха шествието си и вече почти бях решил, че съм сбъркал, че съм попрехвърлил мярката на предпазливостта и нищо няма да се случи.

Точно тогава вратата в дъното на офиса — онази, през която бях влязъл първия път — се отвори и от нея излезе мъж. Той се запъти към най-близкия край на островчето и, както би се сторило на всеки, който го забележи, започна да се разхожда покрай брега. Беше висок горе-долу колкото мене, което значително стесняваше полето, така че бе почти ненужно да чакам да влезе в квартирата, принадлежаща на Пол Валънс, и след миг да видя как светват лампите.

Малко по-късно вече бях в леглото, разгръщах си книгите за делфини и размишлявах над това, че на някои типове явно им се пада всичко на този свят; чудех се и се маех над претъпканата папка, връчена ми от Дон, защо точно аз съм роденият да оправи това.

На другата сутрин, по време на амбулаторната фаза на полусъзнателното състояние, фазата на кафето и тропизмите, се препънах в най-проклетото и страшно нещо в целия случай. Или по-скоро го прескочих — или го настъпих — преди самото то да регистрира съществуването си. Преди възможното му значение да стигне до съзнанието ми, се изниза значителен период от време.

Приклекнах и го вдигнах — продълговато парче корава хартия, плик, очевидно пъхнат под задната врата. Или поне го намерих близо до нея.

Занесох го на масата в кухничката, разкъсах го, извадих отвътре листа и го разгънах. Докато си пиех кафето, на няколко пъти прочетох написаното там с печатни букви:

ВЪРЗАНО НА ГЛАВНАТА МАЧТА НА ПОТЪНАЛИЯ КОРАБ, БЛИЗО НА ФУТ[1] В КАЛТА

И толкова. Това беше.

Изведнъж се събудих напълно. Не ме впечатли толкова написаното, макар че ме заинтригува, колкото фактът, че някой бе избрал точно мен за получател на това съобщение. Кой? И защо?

Предположението, че на някого му е известна необичайната причина да се намирам тук, ме разтревожи — както и естественият извод, че някой знае твърде много за мен. Настръхнах, а адреналинът ми подскочи до небето. Никой не знаеше името ми — ако някой го разбереше, това бе заплаха за съществуването ми. В миналото дори бях убил човек, за да се опазя да не разкрият самоличността ми.

Първият ми подтик беше да бягам, да зарежа случая, да се отърва от сегашната си самоличност и да се загубя по обичайния начин. Но в такъв случай никога нямаше да разбера кога, къде, как, защо и по какъв начин ме бяха надушили и разкрили. И най-важното — кой.

Освен това, като се замислех пак над полученото съобщение, нямах никаква гаранция, че ако избягам, с това проблемите ще приключат. Защото нямаше ли тук елемент на принуда? Или безмълвно се намекваше за изнудване? Сякаш подателят ми казваше:

Знам. Ще ти съдействам. Ще си трая. Защото ще ми направиш една услуга.

Разбира се, щях да огледам потъналия кораб, макар че трябваше да изчакам да свършим днешната работа. Нямаше смисъл да се чудя какво ще намеря там и щях да действам много предпазливо. Това ми оставяше на разположение цял ден да мисля къде ли съм сбъркал и да реша какъв ще е най-добрият начин да се защитя. Потърках пръстена си, в който спяха смъртоносните спори, станах и отидох да се обръсна.

Този ден ни изпратиха с Пол на станция Пет. Стандартен преглед и поддръжка. Тъпо, безопасно и рутинно занимание. Дори почти не се намокрихме.

Той не даваше никакви признаци да знае, че съм подушил нещичко. Всъщност дори на няколко пъти ме заговори. Единия път ме попита:

— Стигна ли до „Чикчарни“?

— Да — отвърнах.

— Какво ще кажеш?

— Прав беше. Долнопробна дупка.

Той се усмихна и кимна.

— Пробва ли специалитетите на заведението?

— Само пийнах някоя и друга бира.

— Това е най-сигурно — кимна той. — Майк, приятелят ми, дето почина, често ходеше там.

— О?

— Отначало и аз се мъкнех с него, Той си вземаше нещо, а аз седях, пиех и го чаках да се освести.

— Не си ли пробвал?

Той поклати глава.

— Имам лош опит с тия работи от младини. Тогава се уплаших. Но и той ме уплаши, искам да кажа, там, в „Чикчарни“ — на няколко пъти. Влизаше отзад — там има нещо като ашрам. Ти влиза ли?

— Не.

— Е, там един-два пъти той загази и затова се скарахме. Знаеше, че проклетата кръчма няма лиценз, но не му пукаше. Най-накрая му казах, че трябва да си държи някакъв малък запас на станцията, в рамките на безопасното, но той се притесняваше от тъпите разпоредби на компанията, които го забраняваха. Това според мен е глупаво. Както и да е, накрая му казах сам да си ходи там, щом не може да издържа без наркотик, и няма воля да изчака съботата и да отиде някъде другаде. И спрях да ходя.

— А той спря ли?

— Едва напоследък — отвърна Пол. — По принуда.

— О…

— Така че ако си падаш по тия работи, и на тебе ще ти кажа същото: ако не можеш да изтраеш, докато отидеш на някое по-далечно и по-чисто място, поддържай си запас тук.

— Ще го запомня — кимнах, като се чудех дали пък не е усетил нещо и не ме насърчава да нарушавам правилата с цел да се отърве от мен. Това обаче ми се видя твърде измислено, доста параноична реакция от моя страна. Така че прогоних тази мисъл от ума си.

— Той пак ли беше загазил? — попитах.

— Според мен, да — отвърна Пол. — Не съм сигурен.

И това беше всичко, което имаше да каже по въпроса. Разбира се, аз исках да го поразпитам и за друго, но познанството ни все още бе на тази степен, когато би трябвало да ми даде възможност за това, а той не го направи.

Така че свършихме работата, върнахме се на станция Едно и — който откъдето е. Наминах при Дейвис и му съобщих, че по-късно ще ми трябва лодка. Прибрах се вкъщи и изчаках, докато той отиде да вечеря. После се върнах на пристанището, метнах водолазния екип в лодката и потеглих. Самостоятелното гмуркане беше забранено, а освен това мерките за безопасност, които Бартелми ми бе изложил първия ден, бяха доста строги. Вярно, че важаха само в района на станцията, а корабът се намираше извън него, но не ми се искаше да обяснявам къде точно отивам.

Разбира се, мина ми през ума, че може да е капан, заложен така, че да мога да се хвана по най-различни начини. Надявах се челюстта на моя приятел от музея да си е на мястото, но не отхвърлях опасността от подводна засада. Всъщност бях взел със себе си една от малките смъртоносни палки, заредена и готова. Снимките бяха съвсем ясни. Нямаше как да ги забравя. Нито пък отхвърлях възможността за клопка. Просто трябваше да внимавам.

Макар да не знаех какво ще стане, ако ме забележат да се гмуркам самичък с екипа на компанията, налагаше се да разчитам на способността си да ги забаламосам и да се измъкна, ако авторът на бележката си е наумил само да ме хванат в нарушаване на домашния покой.

Стигнах до мястото, пуснах котва, навлякох костюма и се гмурнах зад борда.

Хладната гладкост ме обгърна и аз затанцувах надолу — любопитен, нащрек, с все по-нарастващо чувство за крехкост. По пътя към дъното загребвах ритмично, преминах от хлад в студ, от светло в тъмно. Включих фенерчето и раздвижих лъча насам-натам.

След минути го намерих, заобиколих го и се огледах за други натрапници като мене.

Ала не, нищо. Явно бях сам.

Стигнах до кораба и осветих разцепената, прекършена главна мачта. Наизскачаха малки рибки и устроиха буйно представление около планшира. Фенерчето освети пласта тиня в основата на мачтата. Изглеждаше недокоснат, но тогава нямах представа колко време е необходимо на тинята да улегне.

Приближих се, надвесих се и започнах да ръчкам с тънкия прът, който бях донесъл. След малко напипах нещо малко и продълговато, вероятно метално, на около двайсетина сантиметра под повърхността.

Приближих се още повече и разчистих слоя тиня. Водата се размъти и надигналата се тиня скри разровеното от мен място. Изпсувах наум и бавно зарових лявата си ръка с изпънати пръсти в тинята.

Не срещнах никаква пречка, докато не напипах самата кутия. Никакви жици, въжета, чужди предмети. Определено беше метална. Проследих очертанията ѝ: около петнайсет на двайсет и пет на осем сантиметра. Беше изправена и прикрепена към мачтата с двойна тел. Не беше вързана за нищо друго, тъй че я извадих, за да я разгледам по-добре.

Беше малък, стандартен на вид сейф с дръжки от двете страни и отгоре. Жиците минаваха през двете дръжки. Извадих макара с пластмасова корда и я вързах за най-близката до мен дръжка. След като размотах доста от нея, се наведох и използвах клещите, които носех, за да прережа телта, с която кутията бе прикрепена към мачтата. После се понесох нагоре, като размотавах подире си остатъка от кордата.

След като се качих в лодката и се измъкнах от водолазния костюм, лека-полека издърпах касата от дълбините. Движението и промяната в налягането не взривиха нищо, така че когато най-накрая я измъкнах на борда, се чувствах в малко по-голяма безопасност. Поставих я на палубата и докато я развързвах и навивах наново кордата, размишлявах.

Сейфът беше заключен, а съдържанието му, каквото и да бе то, се местеше вътре, когато го разклатих. Развинтих ключалката с отвертка. После се прехвърлих във водата и оттам протегнах пръта и повдигнах капака.

Но освен плискането на вълните и моето дишане не се чу друг звук. Така че отново се качих в лодката и надникнах в сейфа.

Вътре имаше брезентова чанта със закопчан капак. Разкопчах го.

Камъни. Чантата беше пълна с куп доста невзрачни на вид камъни. Но тъй като хората поначало не биха хвърлили толкова усилия без никаква причина, истинската им стойност явно беше доста прилична. Подсуших няколко, като ги търках енергично с кърпата. После ги огледах внимателно. Да, забелязах проблясъци тук и там.

Когато Кашел ме беше попитал разбирам ли от камъни и му бях отговорил „малко“, не го бях излъгал. Наистина разбирах само малко. Но в случая това беше достатъчно. Избрах най-обещаващия образец за експеримента и разчистих мръсните минерални наслоявания по него. След няколко минути един от ръбовете му прояви невероятни способности, когато се опитах да одраскам с него какъвто и да е материал.

Някой изнасяше диаманти контрабанда, а друг искаше аз да го разбера. Какво ли очакваше информантът ми да правя с подадената информация? Очевидно ако искаше да информирам властите, щеше да го направи и сам.

Щом разбрах, че ме използват за цели, които все още ми бяха неясни, реших да направя онова, което вероятно очакваха от мен — и без това сам смятах да постъпя точно така.

Успях да се върна и да разтоваря екипировката без проблеми. Бях увил чантата с диаманти в хавлията и я носих така чак до вкъщи. Този път никой не ми беше пъхал писма под вратата. Мушнах се под душа и се изкъпах.

Не можех да се сетя за някое наистина хитро скривалище, където да бутна камъните, така че ги пъхнах в шахтата за боклук и поставих капака. Ала преди това извадих четири от грозните патенца. Засега щеше да мине. Облякох се и тръгнах на разходка.

Навън мернах Франк и Линда, които вечеряха на верандата, така че се върнах вкъщи и си спретнах набързо вечеря от полуфабрикати. После гледах залеза около двайсет минути. След като необходимият, както ми се стори, период от време измина, се върнах обратно.

Стана даже по-добре, отколкото очаквах. Франк седеше сам на вече разчистената веранда и четеше. Приближих се и подвикнах:

— Здравей.

Той се усмихна, кимна и свали книгата.

— Здрасти, Джим. Как ти се струва тук, след като вече изкара няколко дена?

— О, добре е — отвърнах аз. — Много си е добре. Ти как си?

Той сви рамене.

— Няма от какво да се оплача… Мислехме да те поканим на вечеря. Утре става ли?

— Страхотно звучи. Благодаря ти.

— Към шест?

— Бива.

— Намери ли си нещо интересно за развлечение?

— Да. Всъщност се вслушах в съвета ти и си възкресих стария навик да събирам камъни.

— О? И попадна ли на нещо интересно?

— Тъкмо днес намерих — отвърнах. — Невероятен случай, наистина. Съмнявам се дали някой би могъл да попадне на това освен случайно. Ще ти покажа.

Извадих камъните от джоба си и ги пуснах в дланта му.

Той се вторачи в тях. Опипа ги. Въртя ги насам-натам. Сигурно половин минута.

— И искаш да разбереш какви са, така ли? — попита ме той най-накрая.

— Не. Това вече го знам.

— Разбирам.

Погледна ме и се усмихна.

— Къде ги намери?

Пуснах много-много бавна усмивка.

— Още има ли? — попита.

Кимнах.

Той облиза устни. После пак се вторачи в камъните.

— Е, ако искаш, ми кажи — какво беше находището?

Мисълта ми не беше щракала толкова бързо, откакто пристигнах тук. В начина, по който ме попита, имаше нещо, което включи ума ми на максимална скорост. Бях си мислил за строго контрабандна операция по изнасяне на диаманти с него в ролята на главен дистрибутор на камъните. Сега обаче преразгледах оскъдните си знания за случая. Най-големите диамантени мини в света бяха в Южна Африка, където диамантите се намираха в скала, известна като кимберлит или „син грунд“. Но как изобщо се оказваха там? Чрез вулканичен процес — късчета въглерод, застинали в потоци разтопена лава, подложени на интензивно нагряване и налягане, които променят структурата им, втвърдяват ги и ги превръщат в кристалните форми на най-добрия приятел на всяко момиче. Ала освен това съществуваха и алувиални находища — диаманти, изтръгнати от лоното им от древни потоци, често отнесени далече от месторождението им и струпани в крайбрежни подмоли. Така беше в Африка, разбира се, и въпреки че знанията ми за находищата в Новия свят бяха доста ограничени, знаех, че голяма част от Карибската островна система е възникнала чрез вулканична дейност. Възможността за наличие на местни находища — от вулканично-тръпната разновидност или пък алувиални — не беше изключена.

С оглед на донякъде ограничената област на действие от пристигането ми насам отвърнах:

— Алувиално. Не беше тръба, това мога да ти кажа.

Той кимна.

— Имаш ли някаква представа за големината на находката ти?

— Всъщност не — отвърнах. — Там, откъдето идват тези, има и още. Но що се отнася до истинския размер на находището, е рано да се каже.

— Много интересно — рече той. — Знаеш ли, това съвпада с една моя идея за тази част на света, която отдавна се върти в ума ми. Не би ли ми дал само груба, приблизителна представа от коя част от океана идват?

— Съжалявам — отвърнах. — Нали разбираш.

— Естествено, естествено. И все пак доколко би се отдалечил оттук за едно следобедно приключение?

— Предполагам, че това зависи от собствените ми идеи по въпроса, както и от наличния транспорт — въздушен или на подводни криле.

Той се усмихна.

— Добре. Няма да настоявам. Но съм любопитен. А сега, след като ги намери, какво смяташ да правиш с тях?

Не бързах да отговоря и запалих цигара.

— Да им взема, колкото се може повече пари и да си държа езика зад зъбите, естествено — отвърнах най-накрая.

Той кимна.

— Къде ще ги продаваш? Ще спираш минувачите по улиците?

— Не знам — отвърнах. — Още не съм мислил за това. Предполагам, че мога да ги занеса на някой бижутер.

Той се изкиска.

— Ако извадиш голям късмет, може. Ако извадиш късмет, току-виж си намерил някого, склонен да рискува. Ако извадиш голям късмет, ще намериш някого, склонен хем да рискува, хем да се разплати честно с тебе. Предполагам, че искаш да си спестиш завеждането на досие и внасянето на допълнителен доход по основната ти сметка? Облагаем доход?

— Както казах, бих искал да им взема най-високата възможна цена.

— Естествено. Прав ли съм тогава да предположа, че целта на днешното ти идване при мен може да има някаква връзка с това ти желание?

— С една дума, да.

— Разбирам.

— Е?

— Мисля. Да бъда твой агент в едно подобно начинание само по себе си крие рискове.

— Колко?

— Не, съжалявам — отвърна той. — Сигурно и без това си е прекалено рисковано. Незаконно е в края на краищата. Аз съм човек семеен. Ако се забъркам в нещо такова, току-виж съм си изгубил работата. Ако беше станало преди, да речем, петнайсет години… кой знае? Съжалявам. Няма да издам тайната ти, затова не се безпокой. Но и няма да ти правя партия в начинанието.

— Сигурен ли си?

— Абсолютно. Дори и само да се замисля над предложението ти, би ми струвало твърде много.

— Двайсет процента? — предложих.

— И дума да не става.

— Може би двайсет и пет…

— Не. И двойно да ми предлагаш, това едва ли ще…

— Петдесет процента! Ти си луд, бе?!

— Моля те, не викай! Искаш цялата станция да чуе ли?

— Извинявай. Но и дума не може да става. Петдесет процента! Не. Ако намеря някой навит бижутер, дори и да ме прецака, пак ще съм по̀ на сметка. Двайсет и пет процента е таванът. Абсолютно.

— Боя се, че не виждам как ще стане.

— Е, ще ми се все пак да си помислиш.

Той се изкиска.

— Трудничко ще ми е да забравя.

— Добре, ще се видим утре.

— В шест.

— Да. Лека нощ.

— Лека нощ.

Запътих се обратно към вкъщи, като размишлявах над възможните обрати, настъпили при хората и събитията, чиято кулминация са били убийствата. Но в картината все още имаше твърде много бели петна, за да стигна до някакъв задоволителен извод.

Разбира се, фактът, че някой знае, че присъствието ми означава много повече, отколкото на пръв поглед, определено ме беше разтревожил. Отново и отново преравях мислите си в търсене на възможни начини да съм се издал, но не разбирах къде може да съм се издънил. Твърде внимателно си бях съставил биографията. Не бях срещнал тук никого, който да ми е познат отнякъде. Не за първи път усетих желание — сигурен бях, че няма да е и за последен — да не се бях захващал с този случай.

После се замислих какво трябва да правя по-нататък, за да продължа с разследването. Предполагах, че мога да огледам мястото, където са били намерени труповете. Още не бях ходил там най-вече защото се съмнявах дали ще науча нещо. И все пак… Включих го в

плановете си за утрешния ден — ако мога да го свърша преди вечерята у Кашел. Ако не, то вдругиден.

Зачудих се дали съм направил онова, което се очакваше от мен във връзка с камъните. Според мен бе така и бях много любопитен относно последствията — почти толкова любопитен, колкото и относно мотивите на моя информатор. В момента не ми оставаше друго, освен да чакам.

Докато си мислех всичко това, чух как Анди Диймс ме поздравява — беше застанал пред къщичката си и пушеше лула. Попита ме дали бих изиграл партия шах. Не ми се играеше, но се съгласих. Загубих две игри, но на третата успях да го матирам. С него се чувствах твърде притеснен, ала поне не ми се налагаше да приказвам много.

На другия ден изпратиха Диймс и Картър на станция Шест, а ние с Пол поехме „необходимите разнообразни задължения“ в склада с оборудването. Пак трябваше да избутам времето, докато отново се заема с истинската си работа.

В късния следобед вече бях започнал да се чудя каква ли готвачка е Линда Кашел, когато Бартелми се втурна в бараката.

— Вземайте си нещата — нареди той. — Налага се да излезем.

— Какво става? — попита го Пол.

— Нещо не е наред с един от звукогенераторите.

— Какво?

Той поклати глава.

— Няма начин да разберем, докато не го докараме тук и не го проверим. Знам само, че лампичката на таблото угасна. Искам да извадим целия комплект и да сложим нов. Никакви опити за подводен ремонт — колкото и просто да изглежда. Искам да бъде прегледан в лабораторията много внимателно.

— Къде се намира?

— На югозапад, на дълбочина около двайсет и осем клафтера. Идете да погледнете таблото, ако искате. Ще ви даде по-добра представа. Но не се бавете много, става ли? Трябва да се натоварят сума ти неща.

— С какво ще ходим дотам?

— С „Мери Ан“.

— Новите правила за дълбоководно плаване…

— Да. Товарете всичко. Отивам да кажа на Дейвис. После ще се преоблека. Връщам се след малко.

Той се отдалечи, а ние се хванахме за работа — извадихме си екипите, подготвихме клетката против акули и камерата за декомпресия. На два пъти отидохме до „Мери Ан“, после се отбихме да погледнем картата, но не научихме от нея нищо ново и се върнахме за камерата, която чакаше на количка.

— Ти някога слизал ли си в този район? — попитах Пол, докато маневрирахме с количката.

— Да — отвърна той. — Преди известно време. Доста близо е до ръба на подводен каньон. Тъкмо затова в тоя край на стената има голяма дупка. Точно под тази част на периметъра дъното пропада много рязко.

— Това усложнява ли работата?

— Не би трябвало — отвърна той, — освен ако не се откачи цяла секция и не повлече всичко със себе си. Тогава ще се наложи да пуснем котва и да прикачим и нова обшивка, вместо само да сменим чарковете. Това доста би ни позабавило.

Точно тогава се върна Бартелми. Двамата с Дейвис, който също щеше да идва с нас, ни помогнаха да натоварим всичко. Потеглихме след двайсет минути.

Лебедката беше оборудвана така, че да сваля долу и клетката против акули, и камерата за декомпресия — като тандем и в този ред. Двамата с Пол смъкнахме камерата, като гледахме да не се заплетат допълнителните въжета и осветявахме наоколо с фенерите, докато слизахме. Никога досега не ми се беше налагало да използвам камера за декомпресия, но присъствието й на дъното донякъде ме успокояваше въпреки леко злокобната й функция във връзка с работата, която щяхме да вършим. Хубаво беше да знам, че ако нещо се случи с мен, мога да се вмъкна вътре, да дам сигнал и да ме изкарат направо на повърхността, без да ме бавят и да спират за изравняване на налягането — стойността на налягането на дъното се поддържаше в

камерата на „звънеца“ по пътя нагоре и постепенно се изравняваше до нормално.

На дъното нагласихме клетката в близост до устройството, което намерихме на мястото му без видими признаци на повреда и застопорихме осветената камера два клафтера по-нагоре в източна посока. Наистина се намирахме на ръба на стръмна канара. Докато Пол преглеждаше предавателя, аз се приближих до ръба и осветих надолу с фенерчето.

Остри зъбери и криволичещи пропасти… Инстинктивно се дръпнах назад от ръба на бездната и изключих лампата. Върнах се и започнах да наблюдавам как работи Пол.

Отне му десетина минути да разглоби устройството и да го освободи от поставката. След още пет то вече беше надеждно привързано и се издигаше нагоре с въжетата.

Малко по-късно фенерите ни осветиха спускащото се надолу ново устройство. Заплувахме нагоре да го пресрещнем и го отнесохме на мястото. Този път Пол ме остави аз да го монтирам. Направих се, че много искам, а той написа на плочата: „ДАВАЙ ДА ТЕ ВИДЯ КАКВО СИ ЗАПОМНИЛ.“

Нагласих устройството — отне ми около двайсет минути. Той прегледа работата ми, потупа ме по рамото и кимна. После понечих да свържа системите, но спрях и го погледнах. Махна ми да продължа.

Това ми отне само няколко минути и когато свърших, изпитвах отчетливо чувство на удовлетворение, докато си мислех как лампичката на голямото табло там, в станцията, светва отново. Обърнах се, за да му дам знак, че съм свършил и може да се възхити на работата ми.

Него го нямаше.

Няколко секунди стоях като истукан. После започнах да осветявам наоколо с прожектора.

Не, не. Нямаше никого…

Леко паникьосан, се приближих до ръба и осветих пропастта. За мой късмет той не се движеше много бързо. Но го теглеше надолу без съмнение. Последвах го по възможно най-бързия начин.

Азотната наркоза, болестта на дълбините или „дълбинният унес“, обикновено не те хваща на дълбочина преди двеста метра. Но

все пак бяхме се спуснали на дълбочина сто и седемдесет метра, така че беше възможно, а и се забелязваха симптомите.

Притеснен за собствения си разсъдък, го настигнах, улових го за рамото и го преобърнах по гръб. През стъклото на маската му се забелязваше блажения израз на лицето му.

Хванах го под мишницата и го затеглих нагоре. Първите няколко мига той не се съпротивляваше.

После започна да се бори. Очаквах, че може да се случи, и го стегнах в ключ, но бързо открих, че под водата джудото не е съвсем същото — особено когато клапанът на нечий резервоар се намира твърде близо до маската или мундщука ти. Налагаше се да си кривя главата встрани и да я дърпам назад. Ала отказвах да отпусна хватката си. Ако можех да го удържа само още малко без наркозата да връхлети и самия мен, усещах, че шансът е на моя страна. В края на краищата, координацията му също беше засегната, не само мисленето.

Най-накрая го домъкнах до камерата — от въздухоотвода му вече се издигаше пощуряла антена от мехурчета, все едно беше изплюл мундщука и нямаше начин да му го наглася пак, без да го пусна. Но може би това беше една от причините, които ми бяха помогнали да се справя по-лесно с него. Не знам.

Натъпках го в осветената камера, вмъкнах се и аз и херметизирах капака. Горе-долу по това време той се предаде и започна да се отпуска. Успях да му наглася мундщука и дръпнах лостчето.

Почти веднага започнахме да се издигаме и се зачудих какво ли си мислят в този миг Бартелми и Дейвис.

Вдигнаха ни много бързо. Щом ни положиха на палубата, усетих лека вибрация. Бързо изпомпаха водата. Не знам какво е било налягането — ниско ли, високо ли, — но в този миг комуникаторът се включи и чух гласа на Бартелми, докато съблечах водолазния екип.

— След няколко минути тръгваме — каза той. — Какво се случи и доколко е сериозно?

— Бих казал, азотна наркоза. Пол тъкмо беше потеглил към дъното и се посборихме, докато се мъчех да го изтегля нагоре.

— Някой от вас ранен ли е?

— Не, според мен, не. Той изплю мундщука за малко. Но сега дишането му е наред.

— Иначе как е?

— Още е унесен, като го гледам. Изглежда така, сякаш е колабирал или е пиян.

— Добре. Ти можеш да събличаш екипа…

— Вече го съблякох.

— Съблечи и него.

— Тъкмо започвам.

— Ще се обадим по радиото веднага да докарат лекар и той да ни чака в лазарета — за всеки случай. Но на мен ми се струва, че в момента най-нужното нещо за него е камерата. Така че ще го върнем към налягането на повърхността бавно и плавно. Точно сега го нагласям… Ти самият проявяваш ли някакви симптоми на унес?

— Не.

— Добре. Засега ще оставим нещата така… Има ли още нещо, което трябва да знам?

— Не се сещам.

— Добре тогава. Отивам да се обадя за лекар. Ако ти трябвам за нещо, свирни в микрофона. Това е достатъчно.

— Става.

Измъкнах Пол от екипа с надеждата да започне да се свестява скоро. Нищо подобно.

Просто си седеше отпуснат и мънкаше с отворени, ала оцъклени очи. От време на време се усмихваше.

Зачудих се какво ли не е наред. Ако налягането наистина беше ниско, би трябвало да се съвземе почти веднага. Вероятно му трябва още малко, реших.

Но…

Възможно ли беше да е слизал долу и по-рано същата сутрин, преди началото на работния ден?

Продължителността на декомпресия зависи от цялостното време, прекарано под вода за период от около двайсет и четири часа, тъй като е свързана с цялостното количество азот, поет от тъканите, особено от мозъка и гръбнака. Възможно ли беше да е слизал, за да търси нещо, да речем, в тинята в основата на една строшена мачта сред останките на един определен стар кораб? Може би е прекарал долу доста време, като е претърсвал внимателно и се е тревожел? Със знанието, че днес ще дежури на брега и че за днешния работен ден не му се полага да поема повече азот? И после изведнъж — авария и трябва да рискува.

Приема го възможно най-леко и дори насърчава новака да се прояви и да довърши работата. Почива си, опитва се да се стегне…

Съвсем спокойно можеше да е и така. В този случай стойностите на Бартелми за декомпресия не важаха. Времето се измерва от повърхност до повърхност, а дълбочината се преценява въз основа на най-дълбоката достигната точка при гмуркане. По дяволите, доколкото разбирах, може да е претърсил не едно, а няколко скривалища, пръснати на различни места по океанското дъно.

Наведох се и се вгледах в зениците му — и като че ли привлякох вниманието му.

— Колко дълго стоя под вода тази сутрин? — попитах.

Той се усмихна.

— Не съм.

— Няма значение заради какво е било. Сега се тревожим за здравето ти. Колко време стоя долу? На каква дълбочина?

Той поклати глава.

— Не съм.

— По дяволите! Знам, че си! Потъналият кораб, нали? Това са може би двайсет клафтера. Колко време стоя? Час? Повече от веднъж ли слиза?

— Не съм слизал! — настоя той. — Наистина, Майк! Не съм.

Въздъхнах и се облегнах назад. Може би казваше истината, възможно беше. Всички хора са различни отвътре. Може би физиологията му играеше някакъв друг вариант на играта, а не онзи, за който се бях сетил аз. Но всичко пасваше така добре. Известно време го виждах като човека, който докарва камъните, а Франк — като паравана. След като бях отишъл с находката си при Франк, той му го е споменал и Пол, разтревожен, е слязъл, докато цялата станция още спи, да провери как стоят нещата. Тъканите му са поели много азот по време на трескавото търсене, а после се е случило и това. Без съмнение имаше логика. Но аз на негово място бих си признал, че съм се гмуркал. По-късно винаги бих пробутал някоя лъжа за причините.

— Не си ли спомняш? — опитах пак.

Той избълва вял порой от псувни, но ентусиазмът му секна още след десетина срички. Гласът му заглъхна, а после той измънка:

— Защо н’ми вярв’ш, Майк? Н’съм слизал…

— Добре де, вярвам ти — казах аз. — Няма нищо. Карай.

Той се протегна и ме хвана за лакета.

— Прекрасно е — рече.

— Ъ-хъ.

— Всичко е просто… като никога преди.

— Ти какво си взел? — попитах.

— … красота…

— На какво си? — настоях.

— Знаеш, че не употребявам — каза той най-накрая.

— Тогава от какво ти е така? Знаеш ли?

— Хубаво ми е, бе… — отвърна той.

— Нещо е станало там долу. Какво?

— Не знам! Разкарай се! Не го връщай… Така трябва да бъде. Винаги… Не оня боклук, дето ти го вземаш… Оттам се почна…

— Съжалявам — казах.

— Оттам се почна белята.

— Знам. Съжалявам. Всичко развалих — рискувах. — Не трябваше.

— Изтърва се… — каза той. — Издъни се.

— Знам. Съжалявам. Но го пипнахме — пробвах се аз.

— Ъ-хъ — рече той и после добави: — Божичко!

— Диамантите. Диамантите са на сигурно място — подметнах.

— Пипнахме го… О, Божичко! Съжалявам!

— Зарежи това. Кажи ми какво виждаш — исках да върна ума му към това, което ме интересуваше.

— Диамантите… — започна той.

Пол подхвана дълъг, несвързан монолог. Слушах. От време на време казвах по нещо, за да го върна към темата за диамантите, и постоянно гледах да вмъкна името на Руди Майърс. Отговорите му оставаха фрагментарни, но картината започна да ми се изяснява.

Тогава го пришпорих — опитвах се да науча колкото се може повече, преди Бартелми да се върне и да продължи да ни декомпресира. Боях се да не се съвземе изведнъж, защото декомпресията действа по този начин, като улучиш необходимата точка в случаите на азотна наркоза. Явно двамата с Майк са доставяли диамантите — откъде, така и не разбрах. Щом се опитах да науча дали

Франк ги е пласирал, започваше да мънка мили думи по адрес на Линда. Ала онова, което най-вече се мъчех да изкопча, започна да изкристализира.

Преди време Майк се беше раздрънкал в задния ашрам на „Чикчарни“. Явно то е заинтересувало Руди достатъчно, за да забърка на Майк нов специалитет на заведението — не точно „Розов рай“ — и то на няколко пъти. Сигурно това са случаите, в които беше загазвал. Каквото и да му е сервирал Руди, успял е да изкопчи сведенията и пред очите му са затанцували доларови знаци. Само че Пол се оказал много по-корав, отколкото онзи предполагал. Когато си направил устата за пари, за да мълчи, и Майк съобщил това на Пол, на него му хрумнала идеята за смахнатия делфин в парка. Той навил Майк да я пробута на Руди, след като го убеди да се срещнат там, за да си получи парите. После нещата се позамъглиха, тъй като щом споменех за делфини, той веднага избухваше. Ала явно беше изчакал на уречено място и двамата с Майк се бяха погрижили за Руди — единият го държал, другият го обработвал с челюстта. Не стана ясно дали Майк е бил ранен по време на битката с Руди и Пол е решил да го довърши и като го представи за жертва на делфина или е планирал и това много внимателно. От известно време приятелството им се разваляло, а тази история с изнудването била последният пирон в ковчега.

Очевидно освен всичко друго фактът, че е убил Майк, го тормозеше повече, отколкото беше очаквал. Постоянно ме наричаше Майк, извиняваше се и все се налагаше да пренасочвам вниманието му.

Преди да успея да изкопча още нещо, Бартелми се върна и ме попита как се справя Пол.

— Бълнува — отвърнах аз.

— Ще го декомпресирам още малко. Вече сме близо, а там трябва да ни чакат.

— Добре.

Ала Пол си остана в същото състояние. Опитах се да изкопча още нещо, но всичко се обърка. Той побесня — метна се отгоре ми и започна да ме души. Наложи се да се отбранявам, за да го задържа на място. Той се отпусна, зарида и замърмори какви ужаси вижда. Заговорих му бавно, тихо, успокояващо — опитвах се да го върна към

по-ранната и по-щастлива фаза, но без успех. Накрая млъкнах и го загледах мълчаливо.

Той се унесе и Бартелми продължи да ни декомпресира. Следях дишането на Пол и периодично проверявах пулса му — като че ли всичко беше наред.

Когато пристигнахме, вече бяхме напълно декомпресирани — отворих капака и избутах навън водолазните костюми. Пол се размърда, отвори очи, впери поглед в мен и рече:

— Странна работа.

— Как си?

— Май съм добре. Но се чувствам много уморен и като че ли ме тресе.

— Да ти помогна?

— Благодаря.

Помогнах му да излезе и го подкрепих надолу по рампата до очакващата го инвалидна количка. Посрещнаха ни млад лекар, семейство Кашел, Диймс и Картър. Докторът провери сърдечния му ритъм, пулса, кръвното налягане, светна с фенерче в очите и ушите му, а после го накара да докосне два пъти върха на носа си. След това кимна и Бартелми затика количката към лазарета. Докторът повървя с тях; разпитваше ги. После се върна и ме помоли да му разкажа как е станало всичко.

Пропуснах само онова, което бях научил от бълнуванията на Пол. Той ми благодари и отново се отправи към лазарета.

Бързо го настигнах.

— Какво смятате, че е?

— Азотна наркоза.

— Не ви ли се стори, че е в много особена форма? — попитах. — Искам да кажа, начинът, по който реагира на декомпресията, и въобще?

Той сви рамене.

— Хора всякакви — и на външен вид, и отвътре. Дори пълен и подробен преглед да направите на някого, пак не можете да кажете какъв ще е, като се напие — ще вика ли или ще е тъжен, ще налита ли на бой или ще дреме. Същото е и тук. Но струва ми се, че вече се е съвзел.

— Никакви усложнения ли няма?

— Е, смятам да му направя електрокардиограма веднага щом го закараме в лазарета. Но според мен нищо му няма… Вижте какво, има ли декомпресионна камера в лазарета?

— Най-вероятно. Но аз съм нов тук. Не съм сигурен.

— Е, защо не дойдете с мен да попитаме? Ако няма, ще трябва да помоля да извадят батискафа.

— О?

— Просто за всеки случай. Искам да прекара тази нощ в лазарета и някой да го наглежда. Ако има рецидив, машината трябва да е подръка, така че да бъде рекомпресиран веднага.

— Разбирам.

Настигнахме Бартелми на вратата. И другите бяха там.

— Да, вътре има камера — съобщи Бартелми на лекаря. — Аз ще остана с него.

Но тъй като всички изявиха същото желание, най-накрая нощта бе разделена на три смени — щяха да дежурят съответно Бартелми, Франк и Анди. Всеки от тях, естествено, знаеше добре как се борави с декомпресионната камера.

Франк се приближи и докосна ръката ми.

— Всъщност нямаме много работа тук — каза ми той. — Отиваме ли на вечеря у нас?

— О? — и механично погледнах часовника си.

— Значи ще вечеряме в седем вместо в шест и половина — изкикоти се той.

— Чудесно. Тъкмо ще успея да си взема душ и да се преоблека.

— Добре. Идвай веднага щом привършиш. Ще имаме време и да пийнем по едно.

— Чудесно. Както съм ожаднял… Доскоро.

Върнах се вкъщи и се измих. Този път нямаше любовни писма, а камъните си бяха в кошчето за боклук. Сресах се и поех обратно през острова.

Щом приближих лазарета, се показа лекарят, който говореше през рамо на някого, застанал на прага — вероятно Бартелми. Приближих се и видях, че носи чантичката си.

Той се дръпна и се заотдалечава. Щом ме забеляза, кимна и се усмихна.

— Според мен вашият приятел ще се оправи — рече той.

— Чудесно. Тъкмо това смятах да ви питам.

— *Вие* как сте?

— Нищо ми няма. Всъщност съм много добре.

— Изобщо не сте проявили симптомите, прав ли съм?

— Точно така.

— Чудесно. Ако се проявят, знаете къде да отидете. Нали така?

— Да.

— Добре тогава. Аз си тръгвам.

— Всичко хубаво.

Докторът се отправи към мъничкия хеликоптер, който бе приземил до главната лаборатория, аз продължих към къщата на Франк.

Той излезе да ме посрещне.

— Какво каза докторът?

— Че всичко му изглежда наред — отвърнах.

— Хм-хм… Влизай и ми кажи какво пиеш.

Той отвори вратата и ме въведе.

— Бих пийнал един бърбън — рекох.

— Разредител?

— Само лед.

— Добре. Линда е навън, подрежда масата.

Той се размърда и наля две питиета. Зачудих се дали ще зачекне темата за диамантите сега, докато сме сами, но той не го направи.

Обърна се, подаде ми чашата, вдигна своята за кратка наздравица и отпи.

— Кажи сега какво стана.

Разказът ми продължи и по време на вечерята, и след нея. Линда си мълчеше, а Франк постоянно задаваше въпроси и се стремеше да си изясни всяка подробност около притесненията и тревогите на Пол. Зачудих се относно Линда и Франк. Не виждах как тя би могла да опази в тайна забежката си на такова ограничено място като станцията. Какво ли всъщност знаеше Франк, какво ли мислеше, как ли се чувстваше? Каква ли функция изпълняваше всъщност подобен триъгълник в този престранен случай?

Останах с тях известно време след вечерята, и почти физически усещах напрежението помежду им — нещо, с което той бе решил да се справи като държи разговора в онези рамки, които бе определил сам, а

тя — като не се и опитваше да участва в него. Не се съмнявах, че е заради злополуката с Пол, но се чувствах все по-неловко и по-неловко в ролята си на буфер в назряващия скандал, сблъсък или в подновяването на стара караница. В първия възможен момент им благодарих и се извиних, като се оправдах с умора. Това беше вярно само донякъде.

Франк веднага скочи на крака.

— Ще те изпратя.

— Добре.

Щом наближихме къщата ми, той най-накрая изплю камъчето:

— Ония камъни…

— Да?

— Сигурен ли си, че там, откъдето идват, има още много?

— Насам — поведох го покрай къщата към верандата и щом стигнахме, се обърнах. — Тъкмо навреме, за да хванем последните минутки на залеза. Прекрасно е. Защо не го погледаш малко? Веднага се връщам.

Влязох през задната врата, приближих се до мивката и отворих отделението за боклук. Изваждането на торбата ми отне около минута. Отворих я, сграбчих две шепи камъни и ги изнесох навън.

— Дай шепи — наредих му.

Той ги подложи и аз ги напълних.

— Как така?!

Той вдигна камъните и се приближи до светлината, която се изливаше през отворената врата.

— Божичко! — възкликна. — Бива си те!

— Естествено.

— Добре. Ще ти ги продам. Трийсет и пет процента.

— Двайсет и пет и толкова. Както ти казах.

— Знам за една изложба на скъпоценни камъни и минерали следващата събота. Там може да се появи един познат, ако му се обадя. Ще ти плати добре. Ще го направя срещу трийсет процента.

— Двайсет и пет.

— Жалко, дето толкова се сближихме и пак не можем да се разберем. Така и двамата губим.

— Ох, добре де, трийсет да са.

Погледнах отново камъните, пуснах ги в джоба си и се ръкувахме.

— Сега отивам в лабораторията — рече той. — Ще провериш ли какво става с онзи батискаф, дето го извадихте? Като разберете, обадете се, а? Искам да знам.

— Ясно.

Той се отдалечи, а аз пак прибрах камъните, извадих една книга за делфини и взех да я прелиствам. После ми хрумна колко смешно е всъщност цялото развитие на събитията — всички тези приказки за делфините, всичко, което изчетох и над което мислих, включително дългата философска дисертация за хипотетичните им песни-сънища като религиозно-диалогова форма на лудус — и за какво? За да разбера, че вероятно това изобщо не е било нужно? За да разбера, че сигурно ще приключа със случая, без нито веднъж да мярна делфин?

Е, разбира се, аз тъкмо това исках — и Дон, и Лидия Барнс, и Институтът искаха същото — да изтрия петното от доброто име на делфините. И все пак… ама че заплетена работа се очертаваше! Изнудване, убийство, контрабанда на диаманти с малко прелюбодейство за гарнитура… Как ли щях да я разплета чисто и спретнато, да оправдая заподозрените — които си гледаха *лудуса* и хич не им пукаше за цялата тая работа — и после да изчезна от картинката по обичайному, без да повдигам притеснителни въпроси и без да изглеждам особено замесен в нещата?

Обзе ме дълбока завист към делфините, която така и не се уталожи. Дали и те си създаваха помежду си проблемни ситуации от подобен порядък? Силно се съмнявах. Може би, ако съберях достатъчно зелени печати за кармата, щях да се вредя за делфин следващия път…

Всичко това ме унесе и задрямах на запалена лампа.

Събуди ме внезапно, настоятелно барабанене.

Разтърках очи и се протегнах. Шумът се разнесе отново — чукаха на прозореца. Някой тропаше по черчевето. Станах, приближих се и видях Франк.

— К’во? — рекох му. — К’во става?

— Излез — отвърна той. — Важно е.

— Добре. Ей сега.

Отидох да си наплискам лицето, за да се събудя напълно и да спечеля време да помисля. Погледнах часовника си — беше десет и половина.

Когато най-накрая излязох, той се вкопчи в рамото ми.

— Хайде бе! Дявол да го вземе! Нали ти казах, че е важно!

Тръгнахме в крачка.

— Добре де, кали трябваше да се събудя. Какво толкова е станало?

— Пол е мъртъв.

— Какво?!

— Чу ме какво ти казах. Мъртъв.

— Как е станало?

— Спрял е да диша.

— То обикновено така става… Но как точно е станало?

— Хванах се да бърникам устройството, дето го извадихте. Сега и то е там. Когато ми дойде времето да сменя Бартелми, го взех със себе си, за да продължа да работя по него. Както и да е, така се увлякох, че много-много не обръщах внимание на Пол. Когато най-накрая го погледнах, беше мъртъв. Това е. Лицето му бе потъмняло и изкривено. Предполагам, че е станало нещо с дробовете му. Може да е имал въздушна емболия…

Влязохме през задната врата — най-близкия вход. Водата се плискаше тихо зад нас, лек бриз ни последва вътре. Минах покрай наскоро опънатата работна маса, по която бяха пръснати инструменти и отчасти разглобения звукоизлъчвател. Свихме вляво зад ъгъла и влязохме в стаята, където лежеше Пол. Запалих лампата.

Лицето му вече не беше красиво — сега то беше лице на човек, прекарал последните си мигове в борба да си поеме дъх. Отидох при него, проверих пулса му, но предварително си знаех, че няма да го напипам. Хванах един от ноктите му с палец и стиснах. Когато го пуснах, си остана бял.

— Преди колко време стана?

— Точно преди да дойда да те извикам.

— Защо мен?

— Ти беше най-близо.

— Разбирам… Чудя се дали чаршафът си е бил скъсан и преди това?

— Не знам.

— Значи нито е викал, нито е издал някакъв звук?

— Нищо не съм чул. Иначе щях веднага да притичам.

Изведнъж ми се прииска да запаля, но в помещението имаше кислородни бутилки и цялата сграда беше в табели „Тук не се пуши“. Обърнах се и се върнах по стъпките си, бутнах вратата, затиснах я с гръб, облегнах се на нея, запалих цигара и се загледах към водата.

— Направо муци — промърморих. — Като се имат предвид симптомите от днес, „естествените причини“ — „вероятна въздушна емболия“, „конгестивна белодробна недостатъчност“ или някаква подобна гадост, прикачена отзад — са ти в кърпа вързани.

— Какво искаш да кажеш с това?

— Упоен ли беше?… Не знам. Няма значение. Аз бих предположил, че си използвал рекомпресора. Познах ли? Или чисто и просто си го удушил?

— Я зарежи. Защо ще…?

— В известен смисъл и аз ти помогнах да го убиеш — продължих. — Мислех, че няма опасност, докато си при него, защото досега не си направил нищо по въпроса. Искал си да я задържиш, да я спечелиш отново. Опитал си като си пръскал купища пари по нея. Но това се е оказало порочен кръг, защото Пол е бил част от твоя източник на странични доходи. После съм се появил аз и съм ти предложил алтернативни доставки. А после — днешният нещастен случай и цялата обстановка тук тази вечер… Възползвал си се от случая, хванал си се за тази възможност и си затръшнал вратната на плевника. Да не споменавам, че желязото се кове, докато е горещо… Поздравления. Според мен ще се измъкнеш. Защото всичко се крепи на предположения, естествено. Няма никакви реални доказателства. Чудесна постановка.

Той въздъхна.

— Тогава защо да навлизаме в подробности? Свърши се. Сега ще отидем при Бартелми. Ще говориш ти, защото аз ще съм твърде разстроен.

— Любопитен съм обаче относно Руди и Майк. През цялото време се чудех. Замесен ли си бил и ти, когато са си го получили?

— Какво знаеш? — попита ме той бавно. — И откъде го научи?

— Знам, че камъните са идвали от Пол и Майк. Знам, че Руди е надушил и се е опитал да ги изнудва. Те са го оправили, а според мен за всеки случай Пол още тогава се е погрижил и за Майк. Откъде знам ли? Пол бълнува по време на целия обратен път днес следобед, а аз бях с него в декомпресора, не помниш ли? Разбрах и за диамантите, и за убийствата, и за Линда и Пол просто като го слушах.

Той се облегна на масата. Поклати глава.

— И без това те подозирах — рече той, — но ти донесе и диамантите за доказателство. Признавам, много бързо ги набара. Но приех историята ти заради възможността залежите на Пол наистина да се намират някъде много близо. Той така и не ми каза къде са. Реших, че и ти си се натъкнал на тях, или си го проследил дотам и си знаел достатъчно, за да разбереш за какво става дума. Както и да е, вече няма значение. Бих работил с тебе. Защо не оставим всичко това така?

— При условие че ми разкажеш за Руди и Майк.

— Всъщност не знам нищо повече от онова, което ти току-що каза. Това не ми влизаше в работата. Пол се беше погрижил за всичко. А сега ти ми кажи как намери находището?

— Не съм го намерил — отвърнах. — И най-малка представа нямам откъде ги е вземал.

Той се изпъна.

— Не ти вярвам! Камъните… откъде ги имаш?

— Намерих мястото, където Пол беше скрил една торба. Откраднах я.

— Защо?

— За пари, разбира се.

— Тогава защо ме излъга?

— Ти какво, да не мислиш, че ще дойда при тебе и ще ти кажа направо, че са крадени? Виж сега…

Той се завтече напред и забелязах, че в ръката си стиска голям гаечен ключ.

Отскочих назад и вратата го халоса по рамото. Но това го забави само за миг. Той се втурна през нея и пак ми се нахвърли. Продължих да отстъпвам и заех отбранителна позиция.

Той замахна, аз отскочих встрани и нанесох саблен удар по лакета му. И двамата не уцелихме. После ответният му удар забърса

рамото ми, така че когато наистина го улучих, юмрукът ми се стовари близо до бъбреците му с по-малка сила, отколкото се надявах. Отскочих назад и той замахна пак. Ритникът ми го улучи в хълбока. Той падна на коляно, но се надигна, преди да успея да му връхлетя, и замахна към главата ми. Продължих да отстъпвам и той ме хвана натясно.

Чувах плискането на водата, усещах мириса й. Той беше ужасно близо…

Когато нападна отново, се извих назад и го сграбчих за ръката. Вкопчих се близо до лакета и замахнах с изкривени пръсти към лицето му. Той ме блъсна и аз паднах, без да изпускам ръката му, а с другата се хванах за колана му. Рамото ми се стовари върху земята и той падна отгоре ми, като се мъчеше да освободи ръката си. Успя да я измъкне и за миг тежестта му се отмести от мен. Освободих се, прегънах се надве като топка и го изритах с двата крака.

Удар. Чух го как изсумтя.

И изчезна.

Чух го да пляска във водата. Долових и далечни гласове, които викаха и се приближаваха насам.

Изправих се на крака. Приближих ръба.

Той изпищя — протяжен, отвратителен, агонизиращ вой.

Когато стигнах до ръба, воят вече беше секнал.

Бартелми се приближи до мен и погледна надолу. Веднага щом забеляза проблясващите перки в центъра на суматохата, престана да повтаря: „Какво става?“ и възкликна:

— Божичко!

И после — нищо.

По-късно в показанията си казах, че когато е дошъл да ме извика, Франк ми се е сторил много възбуден, че ми е казал, че Пол е спрял да диша, че съм се върнал с него в лазарета, уверил съм се, че Пол наистина е мъртъв, и съм му го казал, после съм го разпитал за подробности; че докато сме разговаряли, той е останал с впечатлението, че си мисля, че е проявил небрежност и смъртта е настъпила отчасти по негова вина; той се нервирал още повече и накрая ме е нападнал; сбили сме се и той паднал във водата, Всичко

това, разбира се, си беше точно така. Само дето пропуснах едно-друго. Те като че ли се хванаха. Махнаха се. Акулата се помота още малко — сигурно чакаше десерт; делфинолозите дойдоха, упоиха я и я отнесоха. Бартелми ми каза, че повреденият звукопредавател наистина от време на време е давал накъсо.

Значи, Пол беше убил Руди и Майк; Франк беше убил Пол, а после самият той бе убит от акулата, на която сега можеха да се припишат и първите две убийства. Делфините бяха оневинени и не беше останал никой, който да може да бъде изправен пред съда за каквото и да било. А източникът на диамантите сега бе една от безбройните малки мистерии в живота.

… И така, след като всички дадоха показания и си тръгнаха, тленните останки бяха отнесени, а нощта преваляше ясна и искряща, аз седях в шезлонга на малката веранда зад дома си, пиех бира и гледах движението на звездите.

… Трябваше да ударя в ума си печат „Приключено“ върху това дело. Но кой ли ми беше написал бележката — онази бележка, която накара адската машина да запухти?

Имаше ли всъщност значение, след като всичко бе приключило? Ако си мълчаха за това, кой съм…

Отново отпих от бирата.

Реших, че има значение. Мога и да поразгледам още малко.

Извадих цигара и понечих да я запаля…

Когато влязох в пристанището, в къщата светеше. Щом стъпих на кея, чух гласа й от високоговорителя.

Поздрави ме по име — с истинското ми име, което толкова отдавна не бях чувал — и ме покани да вляза.

Прекосих кея и се приближих до фасадата на къщата. Вратата беше открехната. Влязох.

Стаята беше дълга, с нисък таван, обзаведена изцяло по източному. Тя беше облечена със зелено копринено кимоно. Беше коленичила на пода, а пред нея бе нареден чаен сервиз.

— Заповядай, седни — покани ме тя.

Кимнах, събух се, приближих се и седнах.

— *O-cha do desu-ka?* — попита ме тя.

— *Idatakimasu.*

Тя наля и известно време пихме чай в мълчание. След втората чаша придърпах пепелника.

— Цигара? — предложих.

— Не пуша — отвърна ми тя. — Но ми се иска ти да запалиш. Самата аз се опитвам да поемам, колкото се може по-малко вредни вещества в организма си. Предполагам, че точно оттам започна всичко.

Запалих.

— Никога досега не бях срещал истински телепат — рекох. — Поне такъв, за когото да съм разбрал.

— Бих разменила това за здраво тяло — отвърна тя. — Още на мига. Дори няма нужда да е особено привлекателно.

— Предполагам, че изобщо няма нужда да задавам въпроси…

— Не — отвърна тя. — Наистина няма. Според тебе, до каква степен волята ни може да бъде свободна?

— С всеки ден все по-малко — отвърнах.

Марта се усмихна.

— Питах те, защото напоследък много мисля за това. Мислех си за едно момиченце, което познавах някога. Момиченцето живееше в градина, пълна с ужасни цветя. Бяха красиви и бяха засадени там, за да им се радва. Но не можеха да скрият от нея аромата си — аромата на съжалението. Защото момиченцето беше болно. И то избяга не от цветовете им и не от формите им, а от мириса, който малцина се досещаха, че тя разпознава. Болно й беше да го вдишва постоянно и тъй, тя намери покой на едно усамотено място. Ако не беше онази нейна способност, щеше да си остане в градината.

Марта замълча и отпи от чая.

— Един ден тя намери приятели — продължи. — На съвсем ненадейно място. Делфините са веселяци, сърцата им не са засегнати от унизителното съжаление. Това, че тя разпознаваше съжалението, я бе отделило, бе я прогонило, а тук я бе сближило с някого. Тя опозна сърцата и мислите на новите си приятели по-добре, отколкото хората опознават своите. И така ги заобича и стана част от тяхното семейство.

Отново отпи от чая си и дълго седя умълчана, втренчила поглед в чашата.

— Сред тях има и велики — промълви най-накрая. — Беше прав миналия път. Пророк, предсказател, философ, музикант — не мога да

се сетя за човешка дума, която би могла да обясни какви са те, какви функции изпълняват. Но сред тях има и такива, които огласят песента сън с особена изкусност и дълбочина — нещо като музика, но не съвсем, която извличат от онзи къс безвремие в себе си, чрез който може би гледат в безкрая, а после го изпяват на другарите си. Най-великият, когото познавам — тя произнесе сричките с цъкащ, много висок тон, — носи името или титлата, която звучи горе-долу така: ’Кйваллл’кйе’к’коотайллл’кйе’к. Не мога да ти обясня неговата песен сън — все едно да обяснявам Моцарт на някого, който никога не е чувал музика. Но когато той бе заплашен там, където живее, направих каквото трябваше.

— Виждаш, че не те разбирам — казах аз и оставих чашата си.

Тя я напълни отново.

— „Чикчарни“ е построен над водата — рече ми тя и образът на кръчмата се появи в ума ми — ясен, тревожно ясен. — Знаеш… че не пия силни напитки, не пуша, рядко вземам лекарства. Не става въпрос за избор. Това е физиологично правило и ако го престъпя, ще загина. Но защо да не се наслаждавам на онова, което изпитват другите от моя род, също както се наслаждавам на цигарата, която пушиш?

— Започвам да разбирам…

— Когато плувам под ашрама нощем, мога да яздя трупащите се наркотични видения, да позная покоя, щастието, радостта и да се оттегля, ако те се превърнат в нещо друго.

— Майк…

— Да, тъкмо той ме отведе при нищо неподозиращия ’Кйваллл’кйе’к’коотайллл’кйе’к. Мислиш си, че е някъде край Мартиника, защото съвсем скоро съм ходила там. Няма да ти отговоря на този въпрос. Но тогава улових и идеята да се навреди на делфините. Делфините май ги бяха отклонили от откритото от тях място — без да им навредят обаче. На няколко пъти. Това ми се стори толкова необичайно, че реших да го проуча и разбрах, че е истина. Находището на диаманти попадаше в обсега на песента му. Той обитава онези води, а другите идват там да го слушат. В този смисъл мястото е особено — поради присъствието му. Делфините са търсели начин да подсигурят собствената си безопасност, когато онези са се върнали за още камъни. Точно с тази цел двамата са проучили ефекта на звуците, издавани от китовете убийци, върху делфините. Но освен това двамата се бяха

сдобили и с експлозиви, ако след известно време ефектът от записа не се окажеше достатъчен.

Двете убийства са станали, докато ме е нямало — продължи тя.

В основни линии си прав за онова, което е станало. Не знаех, че ще тръгнат, нито пък някой съд би приел това, че мога да чета мислите на Пол. Той използваше всичко, което пипнеше и каквото му хрумнеше — колкото и слаба да му беше хватката. Взе теорията на Франк, както взе и жена му, научи, колкото да може да намери камъните, малко късмет — и готово. Доста дълго го държа тоя късмет. Беше научил за делфините толкова, колкото да разбере за ефекта на звуците, издавани от кит убиец, но не и как биха се държали те, ако им се наложи да се бият, да убиват. Но дори и тогава извади късмет. Историята му успя да мине. Не пред всички. Ала му повярваха достатъчно. Беше в безопасност и бе решил отново да отиде… там. Търсех начин да го спра. Разбира се, исках и делфините да бъдат отмъстени — но тогава това беше от второстепенно значение. После се появи ти и разбрах, че съм намерила начина. През нощта отидох до станцията, изпълзях на брега и ти оставих бележка.

— И си повредила звукопредавателя?

— Да.

— Направила си го тогава, когато си знаела, че ние с Пол ще слезем да го сменим.

— Да.

— А другият?

— И него. Напълних ума на Пол с усещания и видения, които бях видяла и изпитала под ашрама на „Чикчарни“.

— Можела си да прочетеш мислите и на Франк. Знаела си как ще реагира той. Ти си нагласила това убийство!

— Не съм го принуждавала да го прави. Неговата воля не е ли също толкова свободна, колкото и нашата?

Разтревожен от тази мисъл, забих поглед в чашата. После се втренчих в нея.

— А контролираше ли го — поне мъничко — към края, когато той ме нападна? Или, което е далеч по-важно, какво ще кажеш за по-рудиментарните нервни системи? Можеш ли да контролираш поведението на акула?

Тя отново ми наля чай.

— Разбира се, че не.

Отново се умълчахме.

— Какво се опита да ми направиш, когато реших да продължа разследването? — попитах я най-накрая. — Да не би да се опитваше да объркаш сетивата ми и да ме накараш да се самоунищожа?

— Не — бързо отговори тя. — Наблюдавах те, за да видя какво ще решиш. Решението ти ме уплаши. Но това, което ти направих, първоначално не беше нападение. Опитах се да ти покажа нещо от песента сън, да те утеша, да те успокоя. Надявах се, че подобно преживяване би сътворило някаква умствена алхимия, би смекчило решителността ти…

— И щеше да го придружиш и с предложения в този дух.

— Да. Но ти се изгори и болката те накара да се осъзнаеш. И тогава те нападнах.

Гласът й изведнъж зазвуча уморено. Все пак днешният ден е бил твърде напрегнат за нея.

— Всичко това си беше моя грешка — рече тя. — Ако просто те бях оставила да продължиш, доникъде нямаше да стигнеш. Свързал си го с бълнуванията на Пол и си се сетил за мен — мутантката — и за делфините, диамантите и скорошното ми пътуване. Всичко това е бликнало в ума ти, а после бе изникнала и заплахата, която виждах, че можеш да осъществиш: алувиални диаманти и Мартиника, Централната база данни. Трябваше да ти се обадя и да поговорим.

— Ами сега? — попитах. — Никой съд не би могъл да те обвини в нищо. Ти си в безопасност. Надали бих могъл да те заклеймя. И моите ръце са изцапани с кръв, както няма как да не знаеш. Ти си единственият жив човек, който знае кой съм аз, и това ме притеснява. И все пак имам някои предположения относно неща, които ти не би искала да се разчуят. Няма да се опиташ да ме унищожиш, защото знаеш какво ще направя с тях, ако не успееш.

— А аз виждам, че няма да използваш пръстена си, освен ако не те провокират. Благодаря ти. От това се боях.

— Като че ли се споразумяхме.

— Защо тогава и двамата не забравим всичко това?

— Искаш да кажеш, да се доверим един на друг?

— Да не би това да е нещо ново под слънцето?

— Трябва да признаеш, че ти имаш предимство в тези неща.

— Вярно е. Но важи само за момента. Хората се променят. Не мога да видя какво ще си мислиш някой друг ден някъде другаде. А като става дума, ти си в по-добра позиция — познаваш себе си по-дълго, отколкото аз те познавам.

— Май си права.

— Разбира се, всъщност аз нищо не печеля, ако унищожа начина ти на съществуване. Ти, от друга страна, несъмнено би могъл да потърсиш необлагаем източник на доходи.

— Не отричам — рекох. — Но съм ти дал дума и ще я удържа.

— Знам, че го мислиш сериозно. Знам и че вярваш на голяма част от това, което ти казах, макар и с някои резерви.

Кимнах.

— Ти не разбираш какво е истинското значение на ’Кйваллл’кйе’к’куутайллл’кйе’к.

— Как бих могъл, след като не съм делфин или поне телепат?

— Мога ли да ти покажа какво се мъча да запазя и да защитавам?

Замислих се — спомнях си онези неотдавнашни мигове в станцията, когато тя ме беше халосала с нещо, извадено сякаш от Уилям Джеймс. Нямаше как да разбера що за контрол и що за сили би могла да упражни върху мене, ако се съгласях на подобен експеримент. Обаче ако нещата излезеха извън контрол, при най-малкото подозрение, че тя бърника из съзнанието ми отвъд внушението, разполагах с начин да прекратя това на мига. Скръстих длани отпред и поставих два пръста на пръстена.

— Много добре — казах.

И тогава започна отново — нещо като музика и все пак не съвсем, развитие на предложение, което не може да бъде изказано с думи, защото съществото му бе такова, че никой човек не можеше да го притежава или възприеме — то беше отвъд обхвата на човешките сетива. Осъзнах, че тази част от мен, която изпитва това, временно се намира в съзнанието на създателя му, че това е песента сън на ’Кйваллл’кйе’к’куутайллл’кйе’к, че аз съм свидетел и участник в безвременния спор, докато той го импровизира, оркестрира, извлича цели части от изградени преди това съвършени и чисти видения и фрази от памет, толкова жизнена, че нейните творения едва-едва се отличават от създаденото в момента. Докато ги смесвах в свежи хармонии върху радостния ритъм, само смътно долавях чрез

едновременното възприемане на собственото удоволствие на твореца акта на тяхното оформяне.

Чувствах насладата в този танц на мисълта — разумна мисъл, не логична; процесът, както е винаги в изкуството, беше отговор на нещо, макар че точно на какво, не знаех, нито всъщност ме интересуваше; защото това, че отговора го има в себе си и сам по себе си, беше достатъчно. И ако един ден той ми осигуреше емоционално оръжие в миг, когато иначе ще съм сам и гол, то това беше едно от онези неща, които никой няма право да очаква, но понякога открива, щом си припомни подобна частица от съществуването, създадена от проницателен пророк с някаква бясна радост.

Забравих самото си същество, изоставих ограничените си сетива — плувах в море, което не беше нито тъмно, нито светло, нито с форма, нито безформено, ала знаех накъде отивам — вътре в постоянния акт на онова, което бяхме решили да наричаме *лудус* и което беше сътворение, разрушение и крепеж, което се подреждаше и безкрайно се преподреждаше, разпадаше се и се обединяваше, изкачваше се и слизаше, отделено от всичко, свързано с времето, но съдържащо самата му същност. Сякаш бях душата на времето, безкрайните вероятности, изпълващи мига, заобикалящи и проникващи в тъничкото ручейче на съществуването — и се радвах, радвах, радвах…

Съзнанието ми се върна — виеше ми се свят и седях, все още стиснал пръстена на смъртта, срещу момиченцето, избягало от ужасните цветя, в зелени одежди и много-много пребледняло.

— *O-cha do desu-ka?* — попита ме тя.

— *Idatakimasu.*

Тя наля чай. Искаше ми се да протегна ръка и да докосна нейната, но вместо това вдигнах чашата и отпих.

Тя, разбира се, знаеше отговора ми. Беше го видяла.

Но след малко заговори:

— Когато ми дойде времето — кой знае кога? — ще отида при него. Ще бъда там с ’Кйваллл’кйе’к’куутайллл’кйе’к. Кой знае, ще продължа да съществувам — може би като спомен в онова безвременно място, като частица от песента сън? Но аз и сега се чувствам като частица от нея.

— Аз…

Тя вдигна ръка. Допихме чая в мълчание.

Всъщност никак не исках да си тръгвам, но знаех, че трябва.

Има толкова много неща, които можех да кажа — така си мислех, докато пътувах с „Изабела“ обратно към Станция Едно с торбата с диаманти и всичко и всички, които бях оставил и които ме чакаха, за да ги докосна или да им кажа нещо.

Но пък — помислих си — често най-добрите думи са онези, които са останали неизказани.

---

[1] Един фут е равен на 0.3048 м. — *Бел.пр.* ↑

ЧАСТ ТРЕТА
ПАЛАЧЪТ СЕ ЗАВРЪЩА У ДОМА

Големи, тлъсти снежинки надолу в нощта — тиха нощ, безветрена нощ. Никога не ги броя за бури, освен ако не духа вятър. Да, но нито стон, нито въздишка. Само студена, равномерна белота, която се стеле надолу зад прозореца, и тишина, потвърдена от изстрели, още по-дълбока в мига, когато стихнат. В главното помещение на хижата единствените звуци бяха сегиз-тогиз пращенето и съскането на пъновете в камината, които се превръщат в пепел.

Седях на стол, извърнат настрани от масата, с лице към вратата. Отляво на пода — сандъче с инструменти. Шлемът беше на масата — изкорубена кошница от желязо, кварц, порцелан и стъкло. Ако чуя щракването на микропревключвател някъде вътре в него, последвано от жужене, то под мрежата близо до предния край ще светне слаба светлинка и ще започне да примигва учестено. Ако това се случеше, имаше много голяма вероятност да умра.

След като Лари и Бърт излязоха, въоръжени съответно с огнемет и нещо, което приличаше на пушка за слонове, извадих от джоба си черна топка. Освен това Бърт беше помъкнал и две гранати.

Разгънах черната топка и тя се превърна в ръкавица без шевове. Върху дланта й беше залепена бучка от нещо, прилично на влажен маджун. После надянах ръкавицата на лявата си ръка и я изправих, подпрял лакът на облегалката. На масата близо до шлема, до дясната ми ръка лежеше малък лазерен пистолет, на който много-много му нямах вяра.

Ако плеснех по метална повърхност с лявата си ръка, веществото щеше да се залепи за нея и да се отлепи от ръкавицата. След две секунди щеше да избухне, а силата на експлозията щеше да е насочена към повърхността. Това нещо се наричаше тих заряд и притежанието му в по-голямата част от света беше забранено от законите за тайни оръжия и притежание на оръдия за грабеж. Според мен това лепкавото,

на което му бяха бъзикали молекулите, беше голяма работа. Само дето от системата на доставка имаше какво да се желае.

До шлема и до пистолета пред ръката ми имаше малко уоки-токи. Целта му беше да мога да предупредя Бърт и Лари, в случай че чуя изщракване на микроключ, последвано от жужене, и видя как лампичката светва и започва да примига учестено. Тогава щяха да разберат, че Том и Клей, с които бяхме загубили връзка, когато започна стрелбата, не са успели да унищожат врага и без съмнение сега лежат безжизнени в станциите си на малко повече от километър южно от нас. Тогава и те щяха да разберат, че по всяка вероятност ще умрат.

Щом чух изщракването, им се обадих. Вдигнах шлема и станах, когато лампичката замига.

Но вече беше твърде късно.

Четвъртата кръчма, която бях изписал предната година на коледната картичка, изпратена на Дон Уолш, беше Книжарница и бирария „Пийбоди“ в Балтимор, Мериленд. И съответно през последната вечер на октомври седях в най-задната й стаичка на последната маса преди нишата с вратата, която извеждаше към улицата. Отсреща в сумрака облечена в черно жена свиреше на древно право пиано. Отдясно пращеше и бълваше дим огънят в тясна камина, чийто перваз беше претъпкан с какво ли не и надзираван от древен профил, увенчан с еленови рога. Пиех си бирата и се вслушвах в звуците.

Донякъде се надявах, че този път случаят ще е от онези, когато Дон не се вясва никакъв. Имах доста пари, с които щях да издеяня цяла пролет, и много-много не ми се работеше. Лятото бях прекарал по-далеч на север; сега бях пуснал котва в Чесапийк и нямах търпение да продължа в посока към Карибите. Нарастващият хлад и гадният вятър ми подсказваха, че се мотая твърде дълго по тези ширини. И все пак уговорката беше да седя в посочената кръчма до полунощ. Значи още два часа. Изядох един сандвич и пак си поръчах бира. Горе-долу я бях преполовил, когато забелязах Дон да се приближава към входа, преметнал палто през ръка, и да върти глава. Когато цъфна до масата ми с възгласа:

— Рон! Ама това ти ли си? — аз също докарах съответното количество изненада.

Станах и здраво му стиснах ръката.

— Алън! Дето се вика, колко е малък светът. Сядай де, сядай!

Той се настани на стола срещу мен и метна палтото си на стола отляво.

— Какво търсиш тук? — попита той.

— Бях на гости — отвърнах. — Минах да кажа здрасти на тези-онзи — и потупах по драскотините и петната по достопочтената повърхност отпреде ми. — А тука ми е последната спирка. След няколко часа тръгвам.

Той се изкиска.

— Какво така чукаш на дърво?

Ухилих се.

— Изразявах привързаност към една от любимите тайни кръчми на Хенри Менкен през сухия режим.

— Че тая кръчма толкова ли е стара?

Кимнах.

— То е ясно де — каза той. — Ти нали си си по миналото… или срещу настоящето. Никога не съм сигурен точно кое от двете.

— Може би и от двете по малко — отвърнах. — Ще ми се Менкен да можеше да се отбие, че да го питам какво мисли за настоящето… Ти какво го правиш?

— Кое?

— Настоящето. Тук и сега.

— О… — той мерна келнерката и си поръча бира. — В командировка съм. Трябва да наема консултант.

— О! Бизнесът как върви?

— Сложно — рече той. — Сложно е.

Запалихме по цигара и след малко бирата му пристигна. Пушихме, пихме и слушахме музика.

Тая песен съм я пял и ще я пея пак: светът е като някое парче, свирено с ускорено темпо. От толкова много промени в живота ми като че ли множеството станаха през последните няколко години. Като ми тръгна така от известно време насам… И имам предчувствието, че ще се чувствам по този начин и след няколко години — тъй де, ако

бизнесът на Дон дотогава не се усложнеше дотам, че да ми свършат теглилата.

Дон ръководи втората по големина детективска агенция в света и понякога решава, че ще съм му полезен, тъй като аз не съществувам. Сега не съществувам, защото някога съществувах по времето и на мястото, където се опитахме да композираме щурата песничка на нашето време. Говоря ви за проекта „Централна база данни“ и за това, че бях изиграл значителна роля в този напън да се конструира работен модел на истинския свят, който да води сметка за всичко и всички в него. Доколко успяхме и дали притежаването на подобие на света наистина осигурява на пазителите му по-голям контрол над функциите му, са въпроси, по които бившите ми колеги продължават да спорят, а музиката става все по-писклива и не можеш да видиш картата от набодените по кея карфици. Тогава взех решение и се погрижих да не получа гражданство в този, втория свят, който сега може би вече е по-важен и от първия. Тъй като съм изгнаник в реалността, когато временно пребивавам зад граница, по необходимост съм или укриващ се престъпник, или нелегален имигрант. Мине се, не мине и прескачам, защото пари си трябват и няма как — ходя там да ги изкарвам. Та тука Дон влиза в играта. Хората, чиято самоличност мога да приема, често са му от полза, когато проблемът е по-особен.

За лош късмет в момента май проблемът му пак беше от по-особените, а на мене и на цялата ми банда от аз-ове ни се щеше единствено да успокоим топката и да си се моткаме на воля.

Допихме си питиетата, донесоха ни сметката и платихме.

— Оттук — посочих задната врата. Той нахлузи палтото си и ме последва.

— Тук ли да си поговорим? — попита ме, докато вървяхме по улицата.

— Не е за предпочитане — отвърнах. — Градски транспорт и после разговор на четири очи.

Той кимна и продължи.

След три четвърти час се намирахме в салона на „Протей“ и аз варях кафе. Мразовитите води на залива ни люлееха нежно под безлунното небе. Бях запалил само чифт от малките лампи. Удобно е. Във водата, на борда на „Протей“, тъпканицата, деловитостта, темпото на живота в градовете са приглушени, забавени — фикционализирани

— от метафизичното отстранение, което могат да ти създадат няколко метра вода. Ние променяме пейзажа много лесно, но океанът винаги ни се е виждал неизменен и предполагам, че точно в тази връзка се заразяваме с чувство за безвремие, когато и да попаднем сред него. Вероятно това е една от причините да прекарвам толкова време там.

— За пръв път се качвам на борда — отбеляза той. — Уютно е. Много.

— Благодаря… Сметана? Захар?

— И двете.

Седнахме с димящите чаши и го попитах:

— Та казвай какво има.

— Един случай, който засяга два проблема — отвърна той. — Единият попада в кръга на моята компетенция. Другият — не. Казаха ми, че ситуацията била абсолютно уникална и изисквала услугите на много особен специалист.

— Не съм специалист по нищо друго освен по оцеляване.

Той внезапно ме стрелна с очи.

— Винаги съм приемал, че страшно разбираш от компютри — каза той.

Извърнах се. Това си беше удар под кръста. Никога не се бях писал пред него спец в тази област и между нас винаги е имало неизказаната уговорка, че методите ми за манипулиране на обстоятелствата и самоличността ми не се подлагат на обсъждане. От друга страна, на него му беше ясно, че познавам системата и екстензивно, и интензивно. И все пак не ми се говореше за това. Така че вдигнах гарда.

— Компютърджиите с лопата да ги ринеш — рекох му. — По твое време сигурно е било по-друго, но днес започват да преподават компютри на дечицата още от първи клас. Тъй че много ясно, че разбирам. От моето поколение всички разбират.

— Знаеш, че не ти говоря за това — рече ми той. — Не ме ли познаваш достатъчно отдавна, че да съм заслужил поне мъничко доверие? Въпросът изникна единствено във връзка с настоящия случай. Това е.

Кимнах. Реакциите по самата си природа невинаги са уместни, а аз бях инвестирал значителен емоционален капитал в комплект реакции с голяма издържливост. Та казах:

— Добре де, повече разбирам от компютри от първолачетата.

— Благодаря. Оттук можем да тръгнем — и той отпи глътка кафе. — Аз самият съм завършил право и счетоводство, после съм отбил военна, военно-разузнавателна и гражданска служба — в този ред. След което влязох в бизнеса. Колкото разбирам от техника, прихванал съм го по трасето — тук болтче, там катастрофа… Знам много за това, какво могат да *правят* нещата, но не и как точно *работят*. В случая не разбирам подробностите, така че искам да се хванеш и да ми ги обясниш, доколкото можеш. Имам нужда от някаква основа и ако успееш да ми я осигуриш, ще знам, че точно ти си човекът за тая работа. Можеш да започнеш като ми обясниш как са работели първите роботи за изследване на космоса — като например онези, които са използвали на Венера.

— Това не са ти компютри — рекох — и ако става дума, те всъщност и роботи не са били. Били са телефакторни уреди.

— Обясни ми разликата.

— Роботът е машина, която изпълнява определени операции в съответствие с програма от инструкции. Телефакторът е машина роб, управлявана дистанционно. Телефакторът функционира в обратна връзка с оператора. В зависимост от това, доколко изпипана искаш да бъде, връзката може да бъде аудиовизуална, кинестетична, тактилна, дори обонятелна. И колкото повече задълбаваш в тая посока, толкова по-антропоморфен става дизайнът им.

В случая с Венера, ако си спомням правилно, човекът оператор в орбита е носел екзоскелет, който е контролирал движението на тялото, краката, ръцете и дланите на уреда долу на повърхността и чрез обратна връзка е получавал информация за движението и мощността чрез система от реактивни трансдуктори. Носел е шлем, който контролира телевизионната камера на уреда — естествено, разположена в „главата“ му — и чрез който гледката долу е изпълвала зрителното му поле. Освен това е носел слушалки, свързани с аудиоустройството на уреда. Четох книгата, която той написа по-късно. Разправяше, че през дълги периоди от време забравял кабината, забравял, че е на командирския край на контролната примка, и всъщност му се струвало, че сам крачи наперено из онзи адски пейзаж. Спомням си, че много ме впечатли — бях хлапе и исках да си имам

супермъничък телефактор, дето да си е мой и да шляпам из локвите и да се млатя с микроорганизмите.

— Защо?

— Защото на Венера нямаше дракони. Както и да е, те това ти е телефакторен уред — нещо съвсем различно от робота.

— Дотук схващам — каза той. — А сега ми обясни разликата между първите телефакторни уреди и по-късните.

Преглътнах малко кафе.

— Що се отнася до другите планети и спътниците, положението е малко по-завързано — рекох. — Отначало там сме нямали оператори в орбита. Заради икономиката и някои неразрешени технически проблеми. Най-вече заради икономиката. Във всеки случай уредите са били приземявани на набелязаните планети, но операторите все си оставали у дома. Поради това, разбира се, в трансмисиите покрай контролната примка е съществувало разминаване във времето. Изисквало се е известно време да се получава сигналът от терена и още едно забавяне, преди ответният ход да стигне до телефактора. Опитали сме се да го компенсираме по два начина: първия — чрез използването на проста последователност от типа изчакване — ход, изчакване — ход. Вторият е бил по-усложнен и тъкмо тук компютърът се появява на картинката във връзка с контролните примки. Състоял се е в създаване на модели на известните фактори на околната среда, обогатявани по-нататък чрез първоначалните последователности изчакване — ход. На тази база после компютърът преценява ходовете в ограничен обхват. Най-накрая той може да поеме примката и да я управлява чрез комбинация от „предсказан контрол“ и серии изчакване — ход. Обаче при възникване на нещо неочаквано пак се е налагало да викат хора на помощ. Така че на другите планети управлението отначало не е било нито изцяло автоматично, нито изцяло ръчно — и въобще доста незадоволително.

— Добре — той запали цигара. — И следващата стъпка е била?

— Следващата стъпка всъщност не е била крачка напред в техническо отношение. Била е продиктувана от икономиката. Кесиите се поразвързали и вече сме можели да изпращаме хора там. Приземявали сме ги, където можем и в доста случаи — където не можем, после сме изпращали долу телефакторите и сме връщали хората в орбита. Също като едно време. Проблемът с разминаването

във времето бил премахнат, тъй като операторът пак командвал парада. Ако щеш, смятай го за завръщане към старите методи. Но все още го прилагаме доста често, да ти кажа, и върши работа.

Той поклати глава.

— Пропусна нещо между компютрите и големите бюджети.

Свих рамене.

— През това време са изпробвани най-различни неща, но никое от тях не се е оказало толкова ефикасно, колкото вече наличното партньорство на човека и компютъра с телефакторите.

— Имало един проект — каза той, — в който се опитали да избегнат проблема с разминаването във времето, като изпратят в комплект компютъра заедно с телефактора. Само дето компютърът не бил точно компютър, а телефакторът — не точно телефактор. Знаеш ли за кой точно проект ти говоря?

Запалих цигара от моите, докато се чудех, после рекох:

— Според мен говориш за проекта „Палач“.

— Точно така. И тук вече започвам да се бъркам. Можеш ли да ми обясниш как точно работи?

— Общо взето, проектът се е провалил — казах.

— Но отначало е вършел работа.

— Очевидно. Но само на лек терен, на Йо. По-късно обаче изгърмял и се наложило да го отпишат като провал, па макар и благороден. Начинанието от самото начало било прекалено амбициозно. Очевидно е станало така, че отговорните фактори са имали възможност да комбинират авангардни проекти — все още в стадий на проучване и изключително нови. На теория всичко се е връзвало така прекрасно, че се поддали на изкушението и навързали твърде много неща наведнъж. Започнал добре, ала по-късно нищо не излязло.

— Но какво е включвала цялата тази работа?

— Боже! Какво ли не е включвала? Компютърът не е бил точно компютър… Добре, да започнем с това. През миналия век трима инженери от университета в Уискънсин — Нордман, Парментие и Скот — разработили устройството, известно като свръхпроводящ тунелно-възлов невристор. Две тънки метални ивици с дебел изолационен слой помежду им. След свръхохлаждане провежда електрически импулси без съпротивление. Обгради го с

намагнетизиран материал, събери ги накуп — милиарди от тях — и какво получаваш?

Той поклати глава.

— Е, първо, имаш ситуация, която е невъзможно да се схематизира, като се имат предвид всички пътеки и вътрешни връзки, които могат да се формират. Очевидно е подобна на структурата на мозъка. Ето защо, теоретизират те, такова устройство даже няма нужда да се включва. Вкарваш му данни и го оставяш само̀ да си създаде преференциални пътеки чрез това, че намагнетизираният материал все повече се намагнетизирва всеки път, когато токът мине през него, и по този начин прекратява съпротивлението. Материалът си създава собствени пътища по начин, аналогичен на функционирането на мозъка, когато учи нещо.

В случая с Палача са използвали структура много близка до тази и успели да концентрират над десет милиарда невристорни клетки на извънредно малка площ — около десетина квадратни дециметра. Спрели се на тази вълшебна цифра, защото такъв е и приблизителният брой на нервните клетки в мозъка. Тъкмо това имах предвид като казах, че не било точно компютър. Те всъщност работили в областта на изкуствения интелект, без значение как са го наричали.

— Ако това нещо си е имало собствен мозък — компютърен или псевдочовешки — то е било по-скоро робот, отколкото телефактор, нали?

— И да, и не, и може би — отвърнах. — Тук, на Земята, са го управлявали като телефакторен уред — по дъното на океана, в пустинята, в планинските области — като част от програмирането. Предполагам, че можеш да го наречеш и чиракуване или забавачница. Може би последното даже е най-подходящо. Показвали му как се изследва труден терен и как се изпращат данни. След като усвоял всичко това, на теория можели да го метнат в небето без контролна примка и да го оставят да им докладва какви ги е свършило.

— И на този етап може ли да бъде смятан за робот?

— Роботът е машина, която изпълнява определени операции в съответствие с програма от инструкции. Палача *сам* е вземал решения, нали разбираш. И подозирам, че като са се опитали да създадат такова близко подобие на човешкия мозък по структура и функции, част от това е била и привидно неизбежната случайност на решенията и

действията. Това не е била просто машина, която следва програма. Била е твърде сложна. И тъкмо това сигурно я е провалило.

Дон се изкиска.

— Неизбежната свобода на волята?

— Не. Както ти казах, били натъпкали твърде много неща в една торба. По онова време, който ти падне, разполагащ с някакво си там проектче, дето се връзвало, им изглеждал като супертърговец. Например ония, психофизиците, имали някаква джаджа, искали да я пробват и им я включили. На вид Палача е комуникационен уред. Всъщност те са се тревожели да не би това чудо наистина да притежава разум.

— А така ли е било?

— Явно да, в известна степен. Онова, което били стъкмили, за да го подключат към първоначалната телефакторна примка, било устройство, което създавало слабо индуктивно поле в мозъка на оператора. Машината получава и усилва схемите на електрическата активност в… направо да си го кажем, мозъка на Палача, после ги прекарва през сложен модулатор и ги вкарва в индукционното поле в главата на оператора.

Сега вече не съм на своя територия, а съм навлязъл в тази на Вебер и Фехнер, но невронът си има праг, над който се задейства, а под него — не. В един квадратен милиметър от мозъчната кора се тълпят около четирийсет хиляди неврона по такъв начин, че всеки има неколкостотин синаптични свръзки с останалите неврони около него. Във всеки даден момент някой от тях може да е под прага на задействане, докато другите са в кондиция. Сър Джон Екълс веднъж го е нарекъл „критично балансиран“ — готов да се задейства. Ако само един мине прага, това може да предизвика задействането на стотици хиляди други до двайсет милисекунди. Пулсиращото поле служи за осигуряване на такъв тласък достатъчно избирателно, така че операторът да получи представа какво става в мозъка на Палача. И обратно. Палача си има свой собствен вграден вариант на същото нещо. Тогава са смятали, че това до известна степен и ще го очовечи, така че да може по-добре да оценява значението на работата си — да му инсталират нещо като лоялност, така да се каже.

— Според теб не е ли допринесло и това за провала?

— Възможно е. Можеш ли да кажеш, след като няма как да го сравниш с нищо? Ако ти трябват догадки, бих казал „да“. Но това е само догадка.

— Хм-хммм — въздъхна той. — А какви са физическите му възможности?

— Антропоморфен дизайн — казах. — Не само защото отначало е бил управляван като телефактор, но и заради психологическите съображения, които току-що споменах. Можел е да пилотира собствената си ракета. Не е имало нужда от системи за поддържане на живота, разбира се. И той, и ракетата са били захранвани от устройства за ядрен синтез, така че горивото всъщност не е било проблем. Поправял се е сам. Бил е способен да прави разнообразни сложни проби и измервания, да наблюдава, да съставя доклади, да заучава нов материал, да предава данните тук, на Земята. Способен да оцелее кажи-речи навсякъде. Всъщност на външните планети му е била нужна по-малко енергия — по-малко работа за охладителните устройства, които да поддържат в оптимално състояние свръхохладения му мозък в средната част.

— Колко е бил силен?

— Не си спомням всичките му тактико-технически данни. Може би десетина пъти по-силен от човека, що се отнася до вдигане, бутане и тям подобни.

— Изследвал е за нас Йо и се е прехвърлил на Европа.

— Да.

— А после, тъкмо когато сме сметнали, че се е научил как да се справя, взел да се държи странно.

— Май да — казах.

— Отхвърлил пряка заповед да изследва Калисто и хукнал към Уран.

— Да. Години минаха, откакто четох репортажите…

— После започнал да функционира даже още по-зле. Дълги периоди на мълчание се редували с изопачени трансмисии. Сега, като знам повече за това как са го разкрасили, направо ми прилича на човек, на когото му е кипнало.

— Прилича, наистина.

— Но все пак за кратко успял да се стегне. Приземил се на Титания и започнал да изпраща прилични на вид данни от наблюдения.

Това обаче продължило съвсем кратко. Пак се смахнал, посочил, че се насочва към самия Уран, и това било. Оттогава — никаква вест от него. Сега, като знам за оная джунджурия за четене на мисли, разбирам защо психиатърът в този край е бил убеден, че никога вече няма да функционира.

— Това не бях го чувал.

— Аз пък съм го чувал.

Свих рамене.

— Беше преди около двайсет години — казах. — И както споменах, мина много време, откакто съм чел нещо по въпроса.

— Корабът на Палача се е разбил или приземил в Мексиканския залив преди два дена.

Просто се облещих насреща му.

— Когато най-после се добрали до него — продължи Дон, — бил празен.

— Не разбирам.

— Вчера сутринта — продължи — собственикът на ресторант Мани Бърнс е бил открит пребит до смърт в офиса на ресторанта си „Мезон Сен Мишел“ в Ню Орлийнс.

— Все още не виждам каква е…

— Мани Бърнс е бил един от четиримата действителни оператори, програмирали, извинявай, „обучили“ Палача.

Мълчанието се проточи и повлече корем по палубата.

— Съвпадение или… — обадих се най-накрая.

— Според клиента ми не е съвпадение.

— Кой е клиентът ти?

— Един от останалите трима. Убеден е, че Палача се е върнал на Земята, за да убие бившите си оператори.

— Известил ли е за страховете си бившите си работодатели?

— Не.

— Защо?

— Защото ще трябва да им съобщи и каква е причината за тези страхове.

— А това е…

— И на мен не пожела да ми каже.

— Как тогава очаква да свършиш работа?

— Каза ми какво точно смята за свършена работа. Искаше да се направят две неща и за никое от двете не беше необходима пълната история на случая. Искаше да му се осигури добра охрана, а Палача да бъде открит и ликвидиран.

— И искаш от мен да свърша второто?

— Точно така. Току-що потвърди мнението ми, че ти си човекът за тази работа.

— Разбирам. Съзнаваш ли, че ако това нещо наистина притежава разум, то ще си е нещо като убийство? Ако не притежава разум, разбира се, ще е само унищожение на скъпа държавна собственост.

— Ти как гледаш на това?

— Като на работа — отвърнах.

— Приемаш ли?

— Преди да взема решение са ми необходими още факти. Като например кой е твоят клиент. Кои са другите оператори? Къде живеят? С какво се занимават? Какво…?

Той вдигна ръка.

— Първо: клиентът ни е почитаемият Джеси Брокдън, висш сенатор от Уискънсин. Разбира се, това е строго поверително.

Кимнах.

— Спомням си, че преди да се отдаде на политиката, беше свързан с космическите програми. Но не знаех точно с какво. Толкова лесно е могъл да си спечели закрилата на държавата…

— За да я получи, очевидно трябва да каже нещо, за което не му се говори. Може би това би навредило на кариерата му. Просто не знам. Не ги ще. Иска нас.

Пак кимнах.

— Ами другите? И те ли ни искат?

— Точно обратното. Те хич не обръщат внимание на Брокдън. Смятат, че нещо го е подгонила параноята.

— Колко добре се познават напоследък?

— Живеят в различни краища на страната и не са се виждали от години. Но от време на време са влизали във връзка.

— Значи тая диагноза е доста неубедителна.

— Едната от тях е психиатър.

— О… И коя точно?

— Казва се Лейла Такъри. Живее в Сейнт Луис и работи в Държавната болница там.

— Значи, никой от тях не се е обърнал към властите — федерални или местни?

— Точно така. Брокдън се свързал с тях, когато чул за Палача. По това време бил във Вашингтон. Веднага подочул, че онова нещо се е върнало и успял да потули работата. Опитал се да се свърже с всички и така научил за Бърнс, после се свърза с мен и се опита да убеди и другите да приемат моите хора да ги пазят. Те обаче хич не му се вързаха. Когато аз говорих с доктор Такъри, тя посочи — съвсем вярно — че Брокдън е много болен човек.

— Какво му е?

— Рак. На гръбнака — вече никой не може да му помогне. Дори ми каза, че според него ще му отнеме може би шест месеца да прокара един закон, който смята за много важен — новия закон за реабилитирането на престъпниците. Признавам, че като ми говореше, си личеше, че го гони някаква паранойка. Но по дяволите! Кого ли не гони? Доктор Такъри обаче не иска убийството на Бърнс да бъде свързвано с Палача. Мисли си, че е било най-традиционен обир, който се е обърнал на лошо — крадецът е бил изненадан, панирал се е, може би са го сварили неподготвен *и прочее*…

— Значи, не я е страх от Палача?

— Каза, че била в по-добро положение — знаела какво става в главата му по-добре от всеки друг — и не се тревожи особено.

— Ами другият оператор?

— Каза, че доктор Такъри може и да знае по-добре от всеки друг какво става в главата на Палача, но той пък познава устройството на мозъка му и също не се тревожи.

— И какво иска да каже с това?

— Дейвид Фентрис е инженер консултант — електроника, кибернетика. Всъщност той има пръст в дизайна на Палача.

Станах и се запътих към кафеварката. Не че изпитвах неудържимо желание за още едно кафе точно в момента. Но навремето познавах Дейвид Фентрис, бях работил с него. А по някое време той беше имал връзки с космическата програма.

Петнайсет години по-стар от мене, Дейв вече работеше над проекта за базата данни, когато се запознахме. Щом работата напредна

и доста от нас взеха да се разколебават, Дейв продължаваше да го тресе все същият щур ентусиазъм. Сух и жилав, към метър и осемдесет, с ниско подстригана посивяла коса и сиви очи зад очила с дебели стъкла и рогови рамки, той ту изпадаше в притеснения, ту се стрелкаше като изоглавен насам-натам и същевременно изказваше недовършените си мисли, тъй че бихте могли да го помислите за член на племето на докопалите се до мъничко власт по шуробаджанашка или политическа линия. Но ако го послушате още малко, бихте започнали да си променяте мнението, щом той засъбира всичките си размишления в строга рамка. Когато свърши, в общия случай всеки се чудеше защо още от самото начало не ви е било ясно и на вас и какво прави такъв способен човек на толкова нисък пост. По-късно обаче можеше да ви направи впечатление и това, че когато не беше ентусиазиран по някакъв повод, той изглежда тъжен. Освен това, докато при кратковременни проекти, е добре да се действа „на ура“, то по-крупните начинания, общо взето, изискват повечко спокойствие. Никак не се изненадах, че си беше останал само консултант.

Сега големият въпрос, разбира се, беше: щеше ли той да ме помни? Наистина, бях се променил външно и вътрешно, надявам се, бях по-зрял, а и навиците ми вече не бяха същите. Но щеше ли да е достатъчно, ако ми се наложеше да се срещна с него заради задачата? Умът зад ония рогови рамки беше способен на много странни неща на базата на съвсем малко данни.

— Къде живее? — попитах.

— В Мемфис… Какъв ти е проблемът?

— Просто се опитвам да се ориентирам в географията — обясних. — Сенатор Брокдън още ли е във Вашингтон?

— Не. Върна се в Уискънсин и в момента се е покрил в една хижа в северната част на щата. Четирима от моите хора го пазят.

— Ясно.

Сложих нова доза кафе и седнах. Тая работа изобщо не ми харесваше и реших да не се захващам. Обаче хич не обичам да отрязвам Дон. Неговите задачи се бяха превърнали в много важна част от живота ми, а тази не беше просто редова задачка. Явно за него това беше нещо много важно и той искаше аз да се заема с него. Реших да потърся някакви пробойни, да намеря начин да я омаловажа до проста охрана — а това така или иначе вече беше сторено.

— Странно е все пак — рекох, — че единствено Брокдън го е страх от това нещо.

— Да.

— … И че не посочва никакви причини за това.

— Така си е.

— … Освен това състоянието му и онова, дето го е казал докторът за ефекта върху съзнанието му.

— Не се и съмнявам, че е невротик — рече ми Дон. — Я погледни!

Той се пресегна към палтото си и измъкна оттам наръч листове. Попрехвърли ги, извади единичен лист и ми го подаде.

Беше бланка на Конгреса, на която бе надраскано:

„Дон, налага се да се видим. Чудовището на Франкенщайн току-що се е върнало оттам, където го обесихме, и ме търси. Цялата проклета вселена се опитва да ме смаже. Обади се между 8 и 10 ч. Джес.“

Кимнах, понечих да му го подам обратно, спрях, после все пак му го подадох. Мамка му и пак мамка му, да се продъни в ада дано!

Пийнах кафе. Мислех си, че отдавна съм се отказал да се надявам в такива случаи, но бях забелязал нещо, което веднага ме накара да застана нащрек. В полето, където изписват подобни неща, бях забелязал, че Брокдън се явява член на Ревизионния комитет по програмата „Централна база данни“. Спомних си, че този комитет би трябвало да работи над пакет от препоръки за реформи. Сега в момента не можех да си спомня какви са позициите на Брокдън, по който и да било въпрос, засягащ темата, но… по дяволите! Това беше нещо прекалено голямо, че да мога веднага да го променя.

… Ала то беше единственото истинско чудовище на Франкенщайн, за което ми пукаше и винаги съществуваше възможността… От друга страна, пак по дяволите! Какво щеше да стане, ако го оставех да умре, когато можех да го спася и той да е човекът, който…?

Пак отпих от кафето. Запалих нова цигара.

Можеше да има начин да се изработят нещата така, че Дейв изобщо да не се мярка в картинката. Бих могъл първо да поговоря с Лейла Такъри, после да направя справки за убийството на Бърнс, да следя как се развива работата, да науча нещо повече за ракетата в залива… Можех да постигна нещо — дори и само да отрека теорията на Брокдън — без да се наложи пътищата ни с Дейв да се пресекат.

— Имаш ли техническите данни на Палача? — попитах.

— Ето ти ги.

— Полицейският доклад за убийството на Бърнс?

— Заповядай.

— Адресите на всички замесени и някакви предварителни данни за тях?

— Дръж.

— Мястото или местата, на които мога да те намеря през следващите няколко дена, денонощно? Това може да изисква и някаква координация.

Той се усмихна и се пресегна за писалката си.

— Колко се радвам, че и ти си на този кораб — рече той.

Протегнах се и почуках по барометъра. Поклатих глава.

Събуди ме телефонен звън, Рефлексът ме пренесе през стаята и включих аудиото.

— Да?

— Господин Дън? Осем часът е.

— Благодаря.

Строполих се в креслото. Аз съм от ония, дето включват бавно. Всяка сутрин ми се налага отново набързо да преминавам през филогенезата. Първичните щения пълзят през сивото ми вещество, за да направят връзка. Бавно протегнах студенокръвен израстък и чукнах с нокти две-три цифри. Изграчих щението си за ядене и много-много кафе на гласа, който се отзова. След половин час вече щях да съм стигнал до ръмжене… После се закандилках към бързоструйните води, за да си подновя контакта с първичното.

В добавка към нормалния ми адреналин и кръвната ми захар предната нощ не бях спал много. След като Дон си тръгна, бях хлопнал кепенците, бях си натъпкал джобовете с най-необходимото, слязох от

„Протей“, замъкнах се до летището и хванах самолет, който ме изтърси в Сейнт Луис в замрелите малки нощни часове. По време на полета не можах да спя — размишлявах над случая и накрая реших, че ще започна с Лейла Такъри. Щом пристигнах, си взех стая в мотела на летището, поръчах си крайно неразумен час на събуждане и паднах мъртъв.

Докато закусвах, разгледах списъка с факти, даден ми от Док. В момента Лейла Такъри бе неомъжена — беше се развела с втория си съпруг преди малко повече от две години, беше на четирийсет и шест години и апартаментът й се намираше близо до болницата, в която работеше. Към списъка бе прикрепена и снимка вероятно отпреди десет години. На нея се виждаше брюнетка със светли очи точно на границата между пищна и дебела, с гъзарски очила, забучени върху вирнат нос. Беше публикувала сума ти книги и статии със заглавия, пълни с алиенации, роли, транзакции, социални контексти и отново и пак алиенации.

Нямах време да мина през обичайната си процедура и да се превърна в нов-новеничък индивид с издържаща на проверка биография. Само име и сюжет — това беше. Но този път ми се струваше, че няма нужда от друго. Един път и приблизителната честност да ми се стори най-разумния подход.

Взех обществен транспорт до блока й. Не бях се обадил предварително по телефона, защото е по-лесно да откажеш на глас, отколкото на жив човек.

Според данните днес беше ден, в който тя приемаше пациенти в дома си. Очевидно това си беше нейна идея: да разруши образа на институция, който внушава алиенация, да премахне съпротивлението, като превърне сеансите в нещо, което повече прилича на ходене на гости и тъй нататък. Не исках да ми отдели чак толкова много време — бях решил, че ако се стигне дотам, Дон би могъл да свърши работа — и бях сигурен, че посещенията на колегите пациенти са разпределени така, че да й остава време да си поеме дъх. *Inter alia*, така да се каже.

Току-що бях намерил името и номера на апартамента й сред звънците на входа, когато една възрастна жена ме подмина и отключи входната врата. Погледна ме и я задържа, така че влязох, без да звъня. Пак въпрос на излъчване.

Взех асансьора до етажа на Лейла — втория — намерих вратата и почуках. Вече се готвех да почукам втори път, когато тя се открехна.

— Кажете? — обади се тя и аз си коригирах преценката за това, кога е направена снимката. Съвсем същата си беше.

— Доктор Такъри, моето име е Дън — представих се аз. — Имам доста сериозен проблем и вие можете да ми помогнете.

— Какъв точно проблем?

— Свързан е с едно устройство, известно като Палача.

Тя въздъхна и по лицето й пробягна гримаса. Стисна дръжката на вратата.

— Идвам отдалече, но бързо ще ви отърва от себе си. Просто бих искал да ви задам няколко въпроса.

— За правителството ли работите?

— Не.

— За Брокдън?

— Не, идвам по съвсем друга линия.

— Добре — кимна тя. — Точно в момента провеждам групова терапия. Вероятно ще свърша до половин час. Ако не възразявате, изчакайте ме във фоайето, ще ви се обадя, щом приключа. И ще поговорим.

— Това ме устройва — съгласих се аз. — Благодаря.

Тя кимна и затвори. Слязох надолу по стълбището.

След една цигара време се сетих, че дяволът намира работа на безделниците и му благодарих за подсказаната идея. Върнах се на входа и прочетох през стъклото имената на неколцина обитатели на петия етаж. Качих се с асансьора и почуках на една врата. Още преди да отворят, бях изложил на показ бележника и писалката си.

— Да? — нисичка, към петдесетте и любопитна.

— Госпожо Глънц, казвам се Стивън Фостър. Правя проучване за Североамериканската лига на потребителите. Бих желал да ви платя, ако ми отделите няколко минутки и ми отговорите на няколко въпроса във връзка с продуктите, които използвате.

— Защо…? Да ми платите ли казахте?

— Да, госпожо. Десет долара. Десетина въпроса. Ще ви отнеме само минутка-две.

— Добре — тя отвори вратата. — Няма ли да влезете?

— Не, благодаря. Това ще отнеме толкова малко време, че влязъл-невлязъл, вече ще трябва да излизам. Първият въпрос засяга праховете за пране…

След десет минути пак бях във фоайето, а трийсетте долара за анкетите прибавих към списъка на разходите, който си водех. Когато ситуацията е заредена с непредсказуеми събития и си играя на импровизацийки, обичам да си покривам непредвидените разходи.

Изниза се още около четвърт час, а после вратата на асансьора се отвори и разтовари трима — млад, пак млад и на средна възраст, облечени във всекидневно облекло, които се кикотеха на нещо си.

Едричкият от отсамната страна се приближи към мен и ми кимна.

— Ти ли си тоя, дето чака за доктор Такъри?

— Аз съм.

— Каза да се качваш.

— Благодаря.

Пак се качих на нейния етаж. Почуках и тя отвори, кимна ми да вляза и ме настани в удобно кресло в дъното на всекидневната.

— Искате ли кафе? Прясно е. Сварих повече, отколкото ми беше нужно.

— Чудесно. Благодаря.

След малко тя донесе две чаши, подаде ми едната и се настани на дивана отляво. На подноса имаше сметана и захар, но аз дори не ги погледнах и отпих.

— Заинтересувахте ме — каза тя. — Говорете.

— Добре. На мен ми обясниха, че телефакторният уред, известен като Палача, който вероятно притежава изкуствен разум, се е завърнал на Земята…

— Това е само хипотеза — каза тя, — освен ако вие не знаете нещо повече от мен. Съобщиха ми, че ракетата на Палача се е завърнала и се е разбила в залива. Няма доказателства, че в нея е имало някой.

— Но това все пак е разумен извод.

— На мен ми изглежда също толкова разумно Палача да е изпратил ракетата на евентуално място за среща преди много години, а тя едва сега да е пристигнала и в този момент да се е задействала програмата за обратно навлизане в атмосферата и да я е приземила.

— Защо ще връща ракетата и ще се изолира там?

— Преди да отговоря на въпроса ви, бих искала да знам защо толкова ви интересува. Журналист ли сте?

— Не — отвърнах. — Пиша научни статии — специализирани, популярни и всичко помежду им. Но сега не готвя нищо за публикация. Помолиха ме да съставя доклад за психологическата страна на случая.

— Кой ви е помолил?

— Частна детективска агенция. Искат да знаят какво би могло да повлияе на мисленето на това създание, възможното му поведение — ако наистина се е върнало. Доста поработих по въпроса и схванах, че има вероятност неговата нуклеарна личност да е съставена от личностите на четиримата му оператори. Така че ми се стори редно да осъществя личен контакт с вас и да чуя мнението ви за това, какво би могло да представлява то. Насочих се първо към вас по очевидни причини.

Тя кимна.

— Онзи ден с мен говори някой си господин Уолш. Той работи за сенатор Брокдън.

— О? Аз никога не се бъркам в бизнеса на работодателя си извън рамките на онова, което той иска от мен. Но възнамерявам да посетя сенатор Брокдън, както и някой си Дейвид Фентрис.

— Казаха ли ви за Мани Бърнс?

— Да. Колко жалко!

— Очевидно точно това е паникьосало Джеси. В момента той… как точно да го кажа… той се е вкопчил в живота и се опитва да осъществи страшно много неща за времето, което му остава. Всеки миг за него е скъп. Чувства как оная с косата му диша във врата. И тогава корабът се връща и един от нас е убит. От онова, което знаем за Палача, последното, което сме чували за него е, че е започнал да действа ирационално. Джеси е направил връзка и в неговото състояние страхът му е понятен. Няма нищо лошо да му се вдъхне кураж, ако това ще му позволи да завърши работата си.

— Но вие не виждате никаква заплаха?

— Не. Аз бях последната, която наблюдаваше Палача, преди връзката да се прекъсне и тогава разбрах какво е станало. Първото, което той беше научил, беше как да организира възприятията си и моторната си активност. От съзнанието на операторите му в неговия

мозък бяха прехвърлени множество други модели, но те бяха твърде сложни, за да имат някакво значение в началото. Също като дете, което е научило наизуст нещо смешно. Там си е, в главата му, и толкова. Някой ден обаче то може и да стане важно за него. Дори би могло да го вдъхнови за действие. Но първо детето трябва да порасне. А сега си помислете за такова дете, чиято глава е препълнена от конфликтуващи помежду си модели — мнения, склонности, спомени — никой от тях не го безпокои особено, докато то все още е дете. Но достигне ли някаква степен на зрялост — а не забравяйте, че тези модели идват от четири различни индивидуалности, всички те са много силни и са натоварени сами по себе си с вградени в тях чувства. Опитайте се да си представите конфликтите и противоречията, когато някой е едновременно четирима души…

— Защо не са се сетили за това предварително? — попитах.

— А! — усмихна се тя. — Отначало не оценяваха до каква степен може да бъде чувствителен невристорният мозък. Предполагаше се, че операторите ще трупат данни линейно и това ще продължи, докато се достигне критическа маса, съответстваща на построяване на модел или картина на света, която ще служи за отправна точка на развитието на собственото съзнание на Палача. И като че ли наистина нещата вървяха така.

Но онова, което се случи всъщност, беше феномен, подобен на импринтинга. Вторичните характеристики на личността на операторите извън дидактичните ситуации също са се наслагвали. Те не са започнали да функционират веднага и затова не са били забелязани. Останали са латентни, докато съзнанието му не се е развило достатъчно, за да ги разбира. А тогава вече е било твърде късно. Палача изведнъж се е сдобил с четири допълнителни личности и не е бил способен да ги координира. И когато се е опитал да ги отдели една от друга, това го е довело до шизоидно състояние; а когато се е опитал да ги интегрира, е изпаднал в кататония. И накрая се е люшкал между тези две алтернативи. После просто млъкна. Според мен е преживял еквивалента на епилептичен припадък. В крайна сметка хаотичните токове, които са протекли през намагнетизирания материал, са изтрили разума му и в резултат се е получил *неговият* еквивалент на смърт или идиотизъм.

— Схващам — казах. — А сега просто заради играта — според мен алтернативите на това са успешно интегриране на целия този материал или изпадане в устойчива шизофрения. Според вас какво ще е поведението му и при двете възможности?

— Добре, ще ви кажа — съгласи се тя. — Както вече споменах обаче, според мен съществуват физически ограничения за това Палача да поддържа съществуването на няколко личностни структури продължително време. Но ако това се случи, той ще продължи като самостоятелна личност, като поне отначало тя се придружава и от копия на личностите на четиримата оператори. Ситуацията ще е радикално различна от подобно шизоидно състояние при човека с това, че допълнителните личности са валидни образи на действителни индивидуалности, а не генерирани от самия него комплекси, които са придобили автономия. Те могат да продължат да се развиват, могат да дегенерират, могат да стигнат до такава степен на конфликт, че тя да доведе до унищожението или коренното изменение на коя да е от тези личности или на всичките. С други думи, не е възможно да се предполага какво ще представлява онова, което ще остане.

— Мога ли аз да предположа нещо?

— Давайте!

— След значителен период на мъчително безпокойство той успява да ги овладее. Отстоява себе си. Побеждава квартета от демони, който го е разкъсвал, като в този процес развива всепоглъщаща омраза към самите индивиди, отговорни за случилото се. За да се освободи напълно и да отмъсти за себе си, за да достигне пълен катарзис, той решава да ги издири и унищожи.

Тя се усмихна.

— Току-що елиминирахте „устойчивата шизофрения“, дето я измислихте, и се прехвърлихте на това как Палача успява да се пребори и да стане напълно автономен. Това е съвсем различна ситуация, независимо с какво я натоварвате.

— Добре, поемам отговорността. Но какво ще кажете за извода ми?

— Вие твърдите, че ако успее да се справи, той ще ни мрази нас, четиримата. Това според мен е нечестен опит да се призове духа на Зигмунд Фройд: Едип и Електра в едно същество, тръгнало да избие всичките си родители, виновниците за всичките му напрежения,

тревоги и мании, заклеймени във впечатлителната му душица на млада и беззащитна възраст. Е, това дори и Фройд не се е сетил как да го кръсти. Как ли да го наречем?

— Комплекс на Хермада? — предложих.

— Хермада ли?

— Хермафродит бил обединен в едно тяло с нимфата Салмада. Току-що направих същото и с имената им. Това същество би имало четирима родители, срещу които да въстане.

— Хитро — усмихна се тя. — Макар да няма друга полза от свободните изкуства, те поне подсказват въздействащи метафори на мисленето, което изместват. Но точно тази не е оправдана и е прекалено антропоморфна. Значи, питате ме за моето мнение. Добре. Ако Палача изобщо успее да се справи, то би могло да се дължи само на разликите между невристорния и човешкия мозък. От собствения си професионален опит знам, че човек не може да премине през подобна ситуация и да постигне стабилност. Ако Палача е успял, то е трябвало да разреши всички противоречия и конфликти, да е овладял и проумял ситуацията така идеално, че не вярвам онова, което е останало от него, да е способно на такава омраза. Страхът, несигурността — всичко, което подхранва омразата, щеше да бъде анализирано, преработено, превърнато в нещо по-полезно. Вероятно щеше да има отвращение и някаква възможна проява на независимост, на себеутвърждаване. Това е едната причина, поради която предположих, че е върнал кораба празен.

— Значи според вас, ако Палача днес съществува като мислещ индивид, това е единственото възможно отношение, което би имал към бившите си оператори: да не иска никога повече да си има работа с вас?

— Точно така. Съжалявам за вашия комплекс на Хермада. Но в този случаи трябва да се вгледаме в мозъка, не в душата. И виждаме две неща: шизофренията би го унищожила, а успешното разрешение на проблема би изключило отмъщението. И в двата случая няма причини за тревога.

Как ли бих могъл да вмъкна следващия си въпрос тактично? Реших, че няма да мога.

— Всичко това дотук е прекрасно — казах. — Но ако изключим чистата психология и чистата физика, не може ли да съществува

някаква специфична причина за това той да желае смъртта ви — тоест, някакъв прост, старомоден мотив за убийство, основаващ се повече на *събития* и не толкова на това как точно му щрака акълът?

Невъзможно ми беше да разгадая изражението й, но като се имаше предвид какво работи, друго и не очаквах.

— Какви събития? — попита ме тя.

— Нямам представа. Тъкмо затова питам.

Тя поклати глава.

— Боя се, че и аз не се сещам.

— В такъв случай това май е достатъчно — рекох. — Не се сещам за какво друго бих могъл да ви попитам.

Тя кимна.

— А аз не се сещам какво повече бих могла да ви кажа.

Допих си кафето и оставих чашата на подноса.

— В такъв случай ви благодаря, че ми отделихте време, както и за кафето. Много ми помогнахте.

Станах. Тя също.

— Какво смятате да правите сега?

— Още не съм решил — отвърнах. — Искам докладът ми да е най-добрият възможен. Вие можете ли да ми предложите нещо?

— Предполагам, че няма какво повече да научите и че съм ви дала всички възможни конструкции, които фактите предполагат.

— Според вас Дейвид Фентрис не би могъл да ме осветли допълнително по някой въпрос?

Тя изсумтя, после въздъхна.

— Не. Мисля, че той надали би могъл да ви съобщи нещо, което да ви е от полза.

— Какво искате да кажете? От начина, по който го изрекохте…

— Знам. Не че исках да… Някои хора намират утеха в религията. Други… Знаете как е. Други по-късно в живота си затъват в религията, ама яко. За тях тя далеч не е това, което би трябвало да бъде. Тя сякаш превзема целия им начин на мислене.

— Фанатизъм?

— Не точно. Погрешно насочен устрем, форма на мазохизъм. По дяволите! Не би трябвало да поставям задочно диагнози… нито пък да влияя на мнението ви. Забравете онова, което казах. Когато се срещнете с него, сам си изградете мнение.

Тя вдигна глава — преценяваше реакцията ми.

— Е — рекох, — изобщо не съм сигурен, че ще се срещна с него. Но вие събудихте любопитството ми. Как така религията ще влияе на инженерството?

— Говорих с него, след като Джеси ни съобщи за завръщането на ракетата. По онова време бях останала с впечатлението, че според него мътим водата на всемогъщия, като се опитваме да създадем изкуствен разум. Това, че нашето създание е полудяло, си било в реда на нещата, тъй като било творение на човека, несъвършения. Според него като че ли беше уместно то да се завърне, за да си отмъсти като носител на възмездието.

— О — казах.

Тя ми се усмихна. Аз също й се усмихнах.

— Да — кимна тя. — Но може би съм го сварила в лошо настроение. Навярно сам трябва да проверите.

Нещо ми подсказа да поклатя глава — имаше някаква разлика между този негов образ, моите спомени и забележката на Дон, дето Дейв бил казал, че познава мозъка на Палача и затова не е особено загрижен. Някъде между всичко това имаше нещо, което чувствах, че трябва да узная, че трябва да науча, без да ми проличи, че се стремя към него.

И затова рекох:

— Смятам, че това, което научих, засега ми е достатъчно. От мен се изисква да изложа психологическата страна на нещата, а не механичната… нито пък теологичната. Изключително много ми помогнахте. Благодаря ви още веднъж.

Не си прибра усмивката чак до вратата.

— Ако това не ви притеснява много — каза тя, щом излязох в коридора, — бих искала да разбера как ще завърши всичко… всъщност интересува ме всичко интересно, което би могло да се случи.

— Връзката ми със случая приключва с този доклад и аз възнамерявам да го напиша сега. Но все пак бих могъл да получа и по-нататък някаква информация.

— Имате ли телефонния ми номер?

— Сигурно, но…

Имах го, но си го драснах пак — точно под отговорите на госпожа Глънц за праховете за пране.

Когато се движех по строго определен маршрут, за разнообразие хващах прекрасни връзки. Отправих се направо към летището, намерих полет за Мемфис, купих си билет и се качих последен на самолета. Цялата разлика беше може би три минутки. Нямаше време дори да мина през мотела и да им кажа, че освобождавам стаята… Карай. Добрата докторица ме беше убедила, че, ща не ща, Дейвид Фентрис е следващият, да му се не види. Имах твърде силното чувство, че Лейла Такъри далеч не ми е разказала всичко. Трябваше да рискувам, да видя с очите си как се е променил този човек, да се опитам да схвана по какъв начин тези промени са свързани с Палача. По ред причини усещах, че биха могли да са свързани.

Слязох от самолета в хладен, облачен следобед, почти веднага хванах транспорт и тръгнах да търся офиса на Дейвид.

Щом поех през града, ме обзе чувството, че наближава буря. На запад продължаваха да се трупат черни облаци. По-късно, когато застанах пред сградата, където работеше Дейв, първите няколко капки вече пръскаха по мръсната тухлена фасада. Но за нейното освежаване това далеч не би било достатъчно, както и за която и да било фасада в района. Все си мислех, че е редно Дейв да се е издигнал поне малко.

Изтръсках капките и влязох.

Портиерът ме насочи, асансьорът ме качи, краката ми ме заведоха до вратата му. Почуках. След малко пак почуках и пак зачаках. И пак нищо. Така че натиснах дръжката, вратата се оказа отключена и влязох.

Озовах се в малка празна чакалня със зелен килим. Имаше и едно прашно бюро. Приближих се и надникнах зад пластмасовата преграда отзад.

Мъжът беше с гръб към мен. Почуках по преградата. Той ме чу и се обърна.

— Да?

Погледите ни се срещнаха — неговият отново зад рогови рамки, все така трескав; стъклата бяха по-дебели, косата му — оредяла, бузите — малко по-хлътнали.

Немият му въпрос трептеше във въздуха и нищо в погледа не подсказа, че ме е познал. Беше се навел над купчина чертежи. На

съседната маса се мъдреше изкорубена кошница от желязо, кварц, порцелан и стъкло.

— Казвам се Дън, Джон Дън — представих се аз. — Търся Дейвид Фентрис.

— Аз съм Дейвид Фентрис.

— Радвам се да се запознаем — приближих се до него. — Участвам в проучване на един проект, над който навремето сте работили…

Той се усмихна, кимна и стисна протегнатата ми ръка.

— Палача, разбира се. Радвам се да се запознаем, господин Дън.

— Да, Палача. Работя върху доклад…

— И ви е нужно мнението ми за това, доколко е опасен. Седнете — той махна към стола до бюрото. — Чай ще пиете ли?

— Не, благодаря.

— Аз мисля да пийна един.

— Е, в такъв случай…

Той стана да приготви чая.

— Сметана нямам. Съжалявам.

— Няма нищо… Как познахте, че става въпрос за Палача?

Дейвид се усмихна и ми подаде чашата.

— Защото се е върнал — рече ми той — и е единственото нещо, с което съм бил свързан и което е повод за толкова много тревоги.

— Имате ли нещо против да поговорим за това?

— До известна степен не.

— До каква?

— Ако стигнем до нея, ще ви кажа.

— Бива… Та доколко *е* опасен Палача?

— Бих казал, че е безобиден — рече той — освен за трима души.

— Преди време — за четирима?

— Точно така.

— И защо?

— Защото се занимавахме с нещо, което не беше наша работа.

— А именно…?

— Например, опитвахме се да създадем изкуствен разум.

— Защо да не ви е било работа?

— Човек с вашето име не би трябвало да ми задава подобен въпрос.

Засмях се.

— Ако бях проповедник — отбелязах, — щях да изтъкна, че Библията не го забранява, освен ако тайничко не сте му се и кланяли.

Той поклати глава.

— Не е толкова просто, ясно и категорично. Откакто Великата книга е била написана, времената са се променили и в нашия сложен век не може да минете с чисто фундаментален подход. Говорех ви за нещо малко по-абстрактно. За форма на възгордяване, подобна на класическото високомерие — да се поставяш наравно със Създателя.

— Вие… възгордял ли се бяхте?

— Да.

— Сигурен ли сте, че не е било просто въодушевление от амбициозния проект, който е вървял добре?

— О, то беше много силно. Проява на същото това възгордяване.

— Май си спомням нещо за това, че човекът бил създаден по образ и подобие Божие, и нещо друго, че трябвало да се опита да оправдае това. Струва ми се, че упражняването на нечии способности с подобна на вашата цел би било стъпка в правилната посока — акт на подчинение на Божествения идеал, ако искате.

— Обаче не искам. Човекът не е способен да твори наистина. Той може само да пренарежда вече сътвореното. Само Господ Бог може да твори.

— Тогава няма от какво да се притеснявате.

Той се намръщи. След малко заговори.

— Не. Но когато го знаеш и продължаваш да се опитваш, това вече е самонадеяност.

— Наистина ли сте мислели така, когато сте се занимавали с проекта? Или това ви е дошло наум после?

Той продължаваше да се мръщи.

— Вече не съм сигурен.

— Тогава на мене ми се струва, че един милостив бог би бил склонен да ви дари с привилегията на съмнението.

Той пусна крива усмивка.

— Не е зле, Джон Дън. Но според мен Страшния съд вече е започнал и може би сме погубили четирима души за нищо.

— Значи според вас Палача е ангелът-унищожител?

— Понякога. Един вид. Според мен е бил пратен обратно, за да накаже.

— Питам се — започнах, — ако Палача е имал пълен достъп до необходимото оборудване и е успял да създаде още едно устройство като самия себе си, според вас дали той ще носи същата вина като тази, която ви тормози?

Той поклати глава.

— Не ми излизайте с йезуитски хитрости, Дън. Не съм се отдалечил чак толкова от фундаменталното. Освен това бих си признал, ако съм сгрешил и ако има и други сили, които го водят към същата крайна цел.

— Като например?

— Казах ви, че когато стигнем определен етап, ще ви съобщя. Стигнахме го.

— Добре — кимнах. — Но това, така да се каже, ме изправя срещу сляпа стена, нали разбирате. Хората, за които работя, биха желали да ви предпазят. Те искат да спрат Палача. Надявах се да ми кажете още нещичко — ако не заради самия вас, то заради другите. Те навярно не споделят философските ви схващания, а и вие току-що признахте, че може и да грешите… Между другото, голям брой теолози смятат отчаянието също за грях.

Той въздъхна и потърка носа си, както често го бях виждал да прави много-много отдавна.

— Все пак вие с какво точно се занимавате? — попита той.

— Лично аз ли? Пиша научни статии. В момента съставям доклад за това устройство за агенцията, която иска да ви охранява. Колкото по-добър е моят доклад, толкова по-големи ще са и техните шансове.

Известно време мълча, после се обади.

— Доста такива статии чета, но името ви не ми е познато.

— Повечето от статиите ми са в областта на петрохимията и морската биология.

— О… Значи е доста странно, че са се спрели на вас, нали?

— Всъщност не. Бях свободен, а шефът познава работата ми и знае, че съм добър.

Той се огледа из стаята към нещо, което отчасти бе скрито зад купчина картони и в което изведнъж разпознах терминал за свръзка.

Добре. Ако сега решеше да ме провери, нищичко нямаше да остане от Джон Дън. Но моментът хич не беше удобен за проявяване на малко любопитство, *след като* бе споделил с мен чувството си за грях. Сигурно и той си е помислил същото, защото повече не погледна нататък.

— Нека го кажа така… — започна той най-накрая и гласът му зазвуча като този на стария Дейвид Фентрис в най-добра спортна форма. — По една или друга причина аз вярвам, че той иска да унищожи бившите си оператори. Ако така е решил Всемогъщия, то няма какво повече да се каже. Ако обаче не е, въпреки всичко не желая никаква външна охрана. Покаях се и сам трябва да се справя и с останалото. Ще спра сам Палача — тук, на място, — преди да пострада още някой.

— Как? — попитах.

Той кимна към блещукащия шлем.

— С това.

— Как? — повторих.

— Телефакторните вериги на Палача са си цели и недокоснати. Трябва да е така: те са интегрална част от него. Не би могъл да ги прекъсне, без сам да се повреди. Ако се приближи на половин километър оттук, телефакторното устройство ще се активира. Шлемът ще издаде силен жужащ звук и зад онази мрежа в предната част ще започне да примигва лампичка. Тогава ще си сложа шлема и ще поема контрола над Палача. Ще го доведа тук и ще демонтирам мозъка му.

— Как ще го демонтирате?

Той посегна към чертежите, които разглеждаше, когато влязох.

— Ето, вижте — първо се сваля гръдната пластина. Има четири подустройства, които трябва да се разединят. Ето тук, тук, тук и тук.

Той ме погледна.

— Това обаче трябва да се извърши в определена последователност, иначе може да стане горещо. Първо това, после тези двете. И накрая това.

Когато отново вдигнах поглед, сивите очи се впериха в моите.

— Мислех, че разбирате най-вече от петрохимия и морска биология.

— От нищо не разбирам „най-вече“. Пиша си статиите на теми всякакви, а и поразгледах тези чертежи, когато приех задачата.

— Разбирам.

— Защо не се обадите в космическата агенция? — опитах се да напипам почвата. — Оригиналното телефакторно оборудване разполага с мощ и обхват…

— Разглобено е отдавна… Мислех, че работите за правителството?

Поклатих глава.

— Извинявайте. Не съм искал да ви заблуждавам. Свързан съм с частно детективско бюро.

— Мдааа… Значи, Джеси. Не че има значение. Можете да му кажете, че тъй или иначе за всичко са се погрижили.

— Ами ако не сте прав за свръхестественото — рекох, — но пък сте прав за другото? Да предположим, че той се появи при обстоятелства, когато според вас би трябвало да се съпротивлявате? Нека предположим, че не сте следващият в неговия списък? Да предположим, че преди вас се насочи към някой друг? Щом сте толкова чувствителен на тема вина и грях, не мислите ли, че вие ще сте отговорен за тази смърт — а можете да я предотвратите просто като ми кажете още няколко неща? Ако се безпокоите за поверителността…

— Не — прекъсна ме той. — Не можете да ме подмамите да приложа принципите си в хипотетична ситуация — така само ще стане по вашему, нищо повече. Не и когато съм сигурен, че няма да стане така. Каквито и мотиви да движат Палача, *аз* съм следващият. Ако аз не мога да го спра, то той няма как да бъде спрян, докато не завърши делото си.

— Откъде знаете, че сте следващият?

— Погледнете картата — посочи ми Дейвид. — Приземил се е в залива. Мани е бил най-близо, в Ню Орлийнс. Естествено, бил е пръв. Палача може да се движи под вода като управляемо торпедо, ето защо е логично да тръгне по Мисисипи, за да не се набива на очи. И като продължи по нея, следвам аз — в Мемфис. После очевидно идва ред на Лейла — по-нагоре, в Сейнт Луис. Едва най-накрая ще се чуди как да стигне до Вашингтон.

Сетих се за сенатор Брокдън в Уискънсин и реших, че няма да има време да се сблъска с този проблем. Достъпът и до четиримата беше сравнително лесен, имайки предвид, че ще пътува по реката.

— Но как ще разбере къде се намирате?

— Добър въпрос. В ограничен обхват той някога можеше да улавя мозъчните ни вълни — изучил ги е из основи и е способен да ги различава. Не зная в какъв обхват би могъл да ги улови днес. Може би е в състояние да конструира усилвател и да го разшири. Но да не се увличаме толкова; според мен той просто се е консултирал с Централния национален указател. Телефонни кабини колкото щеш, дори и по реката. Може да е влязъл в някоя нощем и да се е поразровил из указателя. Със сигурност разполага с достатъчно информация за идентифициране, както и с инженерни умения.

— Тогава според мен най-доброто за всички вас би било да се преместите по-далече от реката, докато този въпрос не се уреди. Това нещо не би могло да крачи през полята достатъчно дълго, без някой да го забележи.

Той поклати глава.

— Ще си намери начин. Той е изключително изобретателен. Нощем с палто и шапка направо ще мине за човек. А не му трябва нищо от нещата, нужни на човека. Може да изкопае дупка, да се зарови вътре и да остане под земята до мръкнало. Може цяла нощ да тича без почивка. Няма такова място, докъдето да не стигне изненадващо бързо. Не, трябва да го чакам тук.

— Нека го кажа съвсем директно — рекох. — Ако сте прав за това, че той е Божественият отмъстител, бих казал, че ако се опитате да му видите сметката, това понамирисва на богохулство. От друга страна, ако не е, то според мен сте виновен за това, че поставяте другите под заплаха като премълчавате информация, която би ни позволила да им осигурим много по-ефикасна защита от онази, която бихте им дали вие.

Той се разсмя.

— Ще трябва да свикна да живея и с тази вина, както те живеят със своята. След като съм направил, каквото съм могъл, те заслужават онова, което ще получат.

— Аз пък си мислех — рекох, — че дори и Господ не съди хората, преди да са умрели — ако ви трябва още една проява на самонадеяност за вашата колекция.

Той спря да се смее и се вгледа в лицето ми.

— Начинът ви на говорене и мислене ми е познат отнякъде. Срещали ли сме се и преди?

— Съмнявам се. Щях да ви запомня.

Той поклати глава.

— Успявате да притесните мисълта на човека по начин, който смътно ми напомня нещо. Тревожите ме, сър.

— Това и възнамерявах.

— В града ли сте отседнали?

— Не.

— Ще ми дадете ли телефонен номер, по който да се свържа с вас? Ако ми дойде още нещо наум, ще ви се обадя.

— Ще ми се това да стане още сега, щом ще ви идва.

— Не, трябва да си помисля. Къде бих могъл да ви намеря по-късно?

Дадох му името на мотела в Сейнт Луис, където все още фигурирах като гост. Можех да се обаждам там и да питам дали са оставили някакви съобщения за мен.

— Добре — кимна той и мина зад преградата.

Станах и го последвах. На вратата спрях.

— Още нещо… — казах.

— Да?

— Ако той наистина се появи и вие наистина го спрете, бихте ли се обадили да ми кажете?

— Да, непременно.

— Благодаря тогава… И късмет.

Протегнах импулсивно ръка. Той я стисна и се усмихна леко.

— Благодаря ви, господин Дън.

А сега? Сега, сега, сега…

Дейв не можех да го разубедя, а Лейла Такъри ми бе казала всичко, което възнамеряваше да ми каже. Все още нямаше смисъл да се обаждам на Дон — нямаше какво толкова да му кажа.

На връщане към летището премислих всичко. Часовете преди вечерята винаги ми се бяха стрували най-подходящи за разговори с всякакви официални лица, също както нощем е най-добре да се върши мръсната работа. Биеше на психология, но си беше вярно. Не ми се щеше да пропилявам останалата част от деня, ако имаше с кого още да си поговоря, преди да се обадя на Дон. Попрелистих папката и реших, че има с кого.

Мани Бърнс имаше брат, Фил. Зачудих се доколко ли ще си струва да се срещам с него. Бих могъл да пристигна в Ню Орлийнс в достатъчно прилично време, да науча каквото можеше да ми каже, да се обадя на Дон и после да реша дали има какво да проверявам във връзка със самата ракета.

Небето над мен беше сиво и капеше. Нямах търпение да потъна в просторите му. Затова реших да действам. Не можех да се сетя в момента с какво друго бих могъл да се захвана.

На летището си взех билет — беше време за нова бърза връзка.

Докато търчах към самолета, очите ми мернаха полупознато лице на ескалатора отсреща. Рефлексът, запазен за такива случаи, като че се задейства и у двамата, защото и той се огледа подире ми и веждата му трепна по същия начин — изненадано и изпитателно. И после изчезна. Ала не можех да се сетя кой е. Полупознатото лице се превръща в познато явление в едно пренаселено, мобилно общество. Понякога си мисля, че най-накрая това ще е единственото, което ще остане от нас: черти на лица, някои — малко по-настоятелни от други, отпечатани върху течението на телата. Момче от провинцията в големия град, толкова отдавна Томас Уулф сигурно се е чувствал по същия начин, когато е измислил думата „човекорой“. Може би беше някой, с когото се бях срещал за кратко, или просто някой — или пък някой, който прилича на някого, когото съм подминавал достатъчно пъти също като днес.

Докато летях в негостоприемното небе над Мемфис, размишлявах над едновремешните разсъждения за изкуствения интелект, или ИИ, както му викаха учените глави. Когато се заговореше за компютри, винаги ми се струваше, че на идеята за ИИ се обръща много повече внимание от необходимото според мен. Отчасти това беше въпрос на семантика. Думата „интелект“ влачи след себе си какви ли не асоциации с нематериален характер. Предполагам, че се дължи на факта, че по време на първите дискусии и догадки за ИИ тя започна да звучи така, сякаш потенциалът за интелект открай време го е имало в тези играчки и за да бъде създаден, се иска само да се открият необходимите процедури и програми. Погледнато по този начин — а така гледаха мнозина — това поражда едно тревожно чувство за deja vu, а именно витализма. Философските битки на деветнайсти век не бяха чак толкова назад във времето, за да бъдат

забравени, а доктрината, която твърдеше, че животът се поражда и поддържа от някакъв жизнен принцип отделно от физичните и химичните сили и че животът е самоподдържащ се и самоеволюиращ, се бе борила яростно, преди Дарвин и последователите му да започнат да жънат триумф след триумф за материалистичния възглед. Но после витализмът един вид успя да се промъкне отново на сцената, когато в средата на миналия век се разпалиха дискусиите за ИИ. На пръв поглед Дейв беше станал негова жертва и бе започнал да вярва, че е помогнал да бъде създаден несанкциониран съсъд и той да бъде изпълнен с нещо, предназначено само за онези неща, които се появяваха на сцената в глава първа на книга „Битие“.

С компютрите не беше толкова зле, колкото с Палача обаче, защото човек винаги можеше да изтъкне като аргумент това, че без значение колко сложна е програмата, в основата си тя е продължение на волята на програмиста и че операциите, извършвани от машините, представят само функциите на интелекта, а не самия пълноправен интелект, подкрепен от собствена воля. Пък и Гьодел винаги беше под ръка за теоретичен *cordon sanitaire* с неговата демонстрация на вярно, но механично недоказуемо предположение.

Ала Палача беше нещо съвсем друго. Той бе разработен по модела на мозъка и поне отчасти обучен като човек; и за да бъде затлачена още повече темата, що се отнася до витализма и подобните му, той е бил поставен в пряк контакт с няколко човешки съзнания, от които е могъл да се сдобие кажи-речи с всичко — включително и с искрата, извела го на пътя към новооткритото му „аз“, каквото и да е то. В какво го е превърнало това? В самостоятелно същество? В пукнато огледало, отразяващо пропуканата човечност? И двете? Или нито едно от двете? Не бих могъл да кажа, разбира се, но се зачудих до каква ли степен неговото „аз“ е наистина негово собствено. Очевидно се беше сдобил с голям брой функции, но беше ли способен да изпитва истински чувства? Можеше ли например да изпитва нещо като любов? Ако не, значи то все пак беше само сбор от комплексни способности, а не нещо, което влачи подире си всичките асоциации с нематериален характер, които превръщаха думата „интелект“ в толкова щекотлив термин в дискусиите за ИИ. А ако беше способен на, да речем, нещо като любов, и ако аз бях на мястото на Дейв, нямаше да се чувствам виновен, задето съм помогнал за създаването му. Щях да се гордея — а

не да се възгордея, за което той се тревожеше — но и да се чувствам смирен. А бе, всъщност не знам доколко интелигентен щях да се чувствам, защото все още не знам точно какво е това интелект, по дяволите!

Когато се приземихме, залезното небе беше чисто. Бях успял да пристигна, преди слънцето окончателно да залезе и само след малко цъфнах на прага на Фил Бърнс.

Позвъних и ми отвори момиче на седем-осем годинки. Тя впери в мен големите си кафяви очи, без да каже и дума.

— Бих искал да поговоря с господин Бърнс — рекох.

Тя се обърна и се скри зад ъгъла.

Един набит мъж по анцунг и потник, с олисяло чело и много розов, пристъпи след малко в коридора и се втренчи в мен. В лявата си ръка държеше вестник.

— Какво искате? — попита той.

— Отнася се за брат ви — отвърнах.

— И?

— Ами чудя се дали не бих могъл да вляза? Малко е сложно…

Той отвори вратата. Но вместо да ме пусне вътре, той излезе навън.

— Нека разговаряме тук.

— Добре, няма да ви бавя. Просто исках да разбера дали брат ви някога е говорил с вас за устройство, с което преди време е работил и което се нарича Палача.

— Ченге ли си?

— Не.

— Тогава какво те бърка това?

— Работя за частно детективско бюро, което се опитва да издири устройство, някога свързано с проекта. Очевидно то се е появило в тази област и има вероятност да бъде много опасно.

— Я ми покажи някакъв документ за самоличност.

— Не нося.

— Как се казваш?

— Джон Дън.

— И според тебе, когато брат ми умря, е бил откраднал устройството? Виж сега какво ще ти кажа…

— Не. Не става въпрос за кражба — отвърнах. — Освен това не смятам, че е било у него.

— Ами какво тогава?

— Това устройство е било… един вид робот. Тъй като Мани е бил специално обучаван за това, той вероятно е разполагал с начин да разпознае присъствието му. Има вероятност дори да го е привлякъл. Искам просто да разбера дали някога е споменавал нещо за него. Опитваме се да го издирим.

— Брат ми беше уважаван бизнесмен, а на мене ми е много неприятно да слушам обвинения. Пък да не говорим колко ми е неприятно да ги слушам точно след погребението му. Смятам да извикам ченгетата — нека те ти зададат някой и друг въпрос.

— Чакайте малко! Ако ви кажа, че имаме причини да вярваме, че вероятно точно това устройство е убило брат ви?

Розовият му цвят се превърна в алено, а мускулите на челюстта му изведнъж изпъкнаха. Не бях подготвен за пороя от псувни, който последва. Стори ми се даже, че се готви да ми фрасне един.

— Чакай малко — обадих се аз, когато той спря да си поеме дъх. — Какво толкова съм казал?

— Ти или си правиш гавра с мъртвеца, или си по-тъп, отколкото изглеждаш!

— Да кажем, че съм тъп. А сега ми обясни защо.

Той откъсна страница от вестника, сгъна я, намери някаква статия и ми я тикна под носа.

— Защото са го хванали оня, дето го е убил, затова — изръмжа той.

Прочетох я. Просто, стегнато, по същество. Последната новина на деня. Заподозрян прави признание. Нови доказателства го потвърждават. Човекът е арестуван. Изненадан крадец, защисал се и удрял твърде силно и твърде много пъти. Прочетох го пак.

Кимнах и му върнах вестника.

— Виж какво, извинявай — рекох. — Наистина не знаех.

— Измитай се оттук — отвърна ми той. — Хайде, движение!

— Готово.

— Чакай малко!

— Какво?

— Това момиченце, дето ти отвори… дъщеричката му е.

— Много съжалявам.

— Аз също. Но знам, че татко й не е взел тъпото устройство.

Кимнах и му обърнах гръб.

Чух как вратата се затръшна зад мен.

След вечеря си взех стая в малък хотел, поръчах си питие и влязох под душа.

Изведнъж случаят бе престанал да ми се вижда чак толкова спешен. Сенатор Брокдън без съмнение щеше да е доволен да научи, че първоначалната му преценка за събитията е била неправилна. Лейла Такъри щеше да ми се усмихне, като че иска да ми каже „Нали ви казах!“, когато й се обадя да й съобщя новината — сега се чувствах длъжен да го направя. Дон можеше да реши да продължи да търси апарата, а можеше да реши да не го търси повече — сега, когато заплахата вече не беше толкова голяма. Предполагах, че щеше да зависи от това какво мисли сенаторът по въпроса. Щом нещата не бяха вече толкова спешни, Дон можеше да поиска да прехвърли задачата на някой от своите по-малко обременяващи във фискално отношение служители. Докато се бършех с хавлията, усетих, че си свирукам. Почти се бях отървал.

По-късно с чаша в ръка се спрях, преди да набера номера, който Дон ми беше дал и вместо него набрах номера на мотела в Сейнт Луис. Просто професионализъм — можеше да има някое съобщение, което да си струва да бъде включено в доклада ми.

На екрана се появи женско лице, а на него — усмивка. Зачудих се дали ще се усмихва винаги, когато чуе звън на звънец или с напредване на пенсионната възраст рефлексът постепенно изчезва. Сигурно е много тежко — да те е страх да дъвчеш дъвка, да се прозяваш или да си бъркаш в носа.

— Хотелът на летището — каза тя. — С какво мога да ви бъда полезна?

— Обажда се Дън. Настанен съм в стая 106 — представих се. — В момента не съм в града и се чудех дали няма някакви съобщения за мен.

— Само момент — тя провери нещо отляво. — Да — погледна листчето, което държеше. — Имате съобщение на запис. Но е доста странно. То е за някой друг, който трябва да го получи чрез вас.

— О? И за кого е?

Тя ми каза и се наложи да упражня самообладанието си.

— Ясно — кимнах. — Ще го доведа по-късно и ще му го пусна. Благодаря.

Тя се усмихна пак, изчурулика за довиждане и прекъсна връзката.

Значи, Дейв в крайна сметка ме беше разпознал… Кой друг би могъл да разполага с този номер и истинското ми име?

Можеше да й кажа едно-две изречения и да й наредя да ги предаде. Само дето не бях много сигурен дали ще си мълчи при предаването, ако в този момент животът за нея е по-скучен от обикновеното. Налагаше се да се върна там, колкото е възможно по-бързо и лично да се погрижа това да бъде изтрито.

Отпих голяма глътка и измъкнах папката за Дейв. Проверих какъв е телефонът му — всъщност, имаше два телефонни номера — и си прекарах петнайсет минути в опити да се свържа с него. Късмет — никакъв.

Добре. Сбогом, Ню Орлийнс, сбогом, покой. Този път се обадих на летището и направих резервация. После гаврътнах питието, приведох се в ред, събрах си малкото багаж и тръгнах да освобождавам стаята. Здравей, централа…

По време на полетите си този ден бях размишлявал над идеите на Тейяр дьо Шарден за продължението на еволюцията в областта на артефактите и ги сравнявах с тези на Гьодел за неспособността на машините да вземат решения, играех си епистемологични игрички, сякаш Палача беше пул, чудех се, размишлявах, дори се надявах — надявах се истината да е по-благородното предположение: че Палача, разумният, се е завърнал и е с ума си, че убийството на Бърнс всъщност е било нещо такова, каквото май бе излязло в действителност, че провалилият се експеримент всъщност е бил успешен в друг смисъл, триумф, ново звено във веригата на съществуването… А Лейла не бе успяла да ме обезкуражи съвсем, що се отнася до способностите на невристорния мозък в това отношение… Сега обаче си имах собствени проблеми — и дори най-

окуражаващото философско видение не може да се сравни със зъбобола, ако случайно те заболи зъб.

И съответно Палача беше минал в трета глуха и мислите ми бяха насочени предимно към мене самия. Разбира се, съществуваше възможността той наистина да се е появил, Дейв да го е спрял и да се е обадил да ми докладва, както беше обещал. Но беше използвал името ми.

Нямаше как да си правя кой знае какви планове, преди да съм разбрал за какво точно ми се е обадил. Не ми изглеждаше много вероятно такъв отявлено религиозен човек като Дейв изведнъж да е решил да се захване с изнудване. От друга страна, той беше от хората, които изведнъж ги прихваща ентусиазмът и веднъж бе преживял неочакван прелом. Трудно беше да се каже… Техническата му подготовка плюс познанията му за програмата на базата данни го поставяха в необикновено силна позиция, ако решеше да ме прецака.

Не обичах да мисля за някои неща, които съм извършил, за да запазя статута си на несъществуващ човек; особено не ми харесваше да си мисля за тях във връзка с Дейв, когото не само продължавах да уважавам, но и да харесвам. Тъй като личните ми интереси доминираха, а нямах възможност да правя планове, мислите ми задълбаха в по-обща бразда.

Преди много-много време Карл Манхайм е бил този, който е отбелязал, че радикалните, революционни и прогресивни мислители са склонни да използват механични метафори за държавата, докато тези с консервативен уклон правят растителни аналогии. Казал го е цяло поколение преди появата на кибернетиката и екологичното движение да си пробият път през пустошта на общественото съзнание. Ако не друго, струваше ми се, че тези две явления още повече изясняват различията между две гледни точки, които въпреки че вече не се свързваха задължително с политическите позиции, с които ги свързва Манхайм, наистина представляват и по мое време феномен, който продължава да съществува. Има хора, които разглеждат обществените/икономическите/екологичните проблеми като нарушения във функционирането, които могат да бъдат поправени чрез прости ремонти, заменени, модернизирани — линеен поглед, който приема дори нововъведенията като прости добавки. А има и хора, които понякога се чудят дали изобщо да се помръднат, защото съзнанието им

следи събитията в посока на второстепенните и третостепенни ефекти, докато те се натрупват и се оплождат кръстосано из цялата система… Засягам крайностите. Кибернетиците си имат примките с многобройните им обратни връзки, макар че никога не е ясно как разбират точно какви, кои и колко да инсталират, а еколозите гещалтисти очертават линии, които представят точки на намаляващи завръщания, въпреки че понякога е също толкова трудно да се проумее как определят своите ценности и приоритети.

Разбира се, всеки от тях има нужда от останалите — земеделците и гайкаджиите. Ако не друго, те служат един на друг за взаимна проверка. И макар от време на време равновесието да се нарушава, през последните два века гайкаджиите държат фронта. Ала днешните гайкаджии могат да бъдат също толкова консервативни в политическо отношение, колкото и земеделците, за които говори Манхайм, и тъкмо от тях се боях най-много в момента. Те бяха онези, които видяха в програмата за базата данни в сегашната ѝ форма прост пенкилер за сума ти болести и носител на куп добрини. Тя не само не успя да изцери никоя от болестите обаче, а и породи цял куп нови. Макар и да имаме нужда и от двата вида хора, ще ми се повече хора да бяха заинтересувани от това, да копаят градината на държавата, вместо да ремонтират основно мотора ѝ, след като програмата беше въведена официално. Тогава нямаше да бъда беглец от една форма на съществуване, която намирах за противна, и нямаше да се кося дали мой бивш колега е разкрил самоличността ми.

И тогава, докато гледах светлините под себе си, се зачудих… Гайкаджия ли съм аз, защото искам да променя установения ред и да го направя по-приемлив за анархистичната ми природа? Или бях растение, което си мечтае да е гайкаджия? Не можех да реша. Градината на живота като че ли никога не се ограничава с лехите, изкопани от философите за нейно удобство. Може би трябваше още някой и друг трактор, за да стане номерът.

Натиснах копчето.

Лентата започна да се върти. Екранът остана празен; чух гласа на Дейв — попита за Джон Дън, стая 106, и му отговориха, че не отговаря. После го чух да казва, че иска да остави съобщение за някого

чрез Дън, че Дън знаел за какво става въпрос. Момичето го попита иска ли и картина. Той я помоли да я включи. Последва пауза. После тя му каза да остави съобщението. Картина не се появи. Нито пък говор. Чуваше се само дишането му и леко драскане. Десет секунди. Петнайсет…

— Пипна ме — изхриптя той най-накрая и отново повтори името ми. — … Трябваше да ти кажа все пак, че се сетих кой си… Не беше нещо определено — нещо конкретно, което си казал… Просто общият ти стил — на мислене, на говорене — електрониката — всичко — чувството, че те познавам отнякъде, все повече и повече ме притесняваше… Проверих те в петрохимията… и в морската биология… щеше ми се да разбера с какво всъщност си се занимавал през всички тези години… Сега вече никога няма да разбера. Но исках… да знаеш… че не си успял… да ме преметнеш.

Последва отново четвърт минута тежко дишане, а след това — продрана кашлица. После сподавен глас:

— Казах твърде много… твърде бързо… твърде скоро… всичко е свършено…

Тогава се появи и картината. Седеше прегърбен пред екрана, отпуснал глава на ръце, оплескан с кръв. Очилата му ги нямаше, той присвиваше очи и мигаше. Дясната половина на главата му беше същинска каша, а на лявата му буза и на челото му имаше дълбоки рани.

— … Промъкна се при мен… докато те проверявах — успя да каже той. — Трябваше да ти съобщя какво съм научил… Все още не знам… кой от нас е прав… Моли се за мен!

Ръцете му се отпуснаха и дясната се плъзна напред. Главата му се килна надясно и картината угасна. Когато пуснах записа още веднъж, забелязах, че удря копчето за прекъсване на връзката с юмрук.

После го изтрих. Записът беше направен малко повече от час, след като си бях тръгнал. Ако се беше обадил и за помощ, ако някой бе отишъл при него веднага, шансовете му пак не ми се струваха добри. Ала дори и да бяха отишли…

Обадих се на номера, който ми беше дал Дон, от обществена кабина, свързах се с него след известно забавяне, казах му, че Дейв е много зле, ако не и по-лошо, че при него трябва да се изпрати лекарски

екип от Мемфис, ако вече не са изпратили, и че се надявам да му се обадя пак и да му кажа, накратко, сбогом.

После се опитах да се свържа с Лейла Такъри. Чаках дълго, но никой не вдигна. Зачудих се колко ли време трябва на управляемо торпедо да се придвижи от Мемфис до Сейнт Луис, ако плува срещу течението на Мисисипи. Според мен не беше моментът да прелиствам точно тази част от техническите данни на Палача. Вместо това тръгнах да търся транспорт.

На входа на блока позвъних на звънеца й. Пак никакъв отговор. Ето защо звънах на госпожа Глънц. Тя като че ли беше най-простодушната от тримата, които бях разпитал наужким за анкетата.

— Да?

— Пак съм аз, госпожо Глънц — Стивън Фостър. Имам два-три допълнителни въпроса, които искам да ви задам във връзка с днешната анкета, ако можете да ми отделите мъничко време.

— Ами че мога — отвърна тя. — Добре. Качвайте се.

Вратата избръмча и влязох. Качих се надлежно до петия етаж, като пътьом измислих въпросите. Бях планирал тази маневра предния път, докато чаках, само за да си подсигуря прост начин за проникване в сградата, ако изведнъж възникне непредвидена нужда от това. Повечето пъти подобни ходове така и си остават неизползвани, но понякога много опростяват нещата.

След пет минути и половин дузина въпроси слязох на втория етаж и бръкнах в ключалката на Лейла с чифт метални късчета, с които понякога е много неудобно да те хванат.

След половин минута превъртях ключалката. Надянах чифт супертънки ръкавици, които си нося сгънати в единия джоб, отворих вратата и влязох. Веднага затворих след себе си.

Тя лежеше на пода и шията й бе извита под гаден ъгъл. Една от нощните лампи още светеше, макар и прекатурена. Няколко дреболии бяха съборени от масата, рафт със списания — изсипан, една възглавница на канапето беше изместена. Кабелът на телефона бе изтръгнат.

Жужене изпълваше въздуха. Потърсих откъде идва.

Забелязах на стената отражение на мигаща лампичка: светва — угасва, светва — угасва…

Бързо се приближих.

Беше изкорубена кошница от желязо, кварц, порцелан и стъкло, търкулната в креслото, на което по-рано същия ден бях седял аз. Същата апаратура, каквато бях видял в работилницата на Дейв не чак толкова отдавна, макар сега да ми се струваше, че е било преди много-много време. Уред, който усещаше присъствието на Палача. И, надяваме се, можеше да го контролира.

Аналогии и впечатления: лице, гледано през мокро стъкло; шепот в шумен терминал; масаж на скалпа с електрически вибратор; „Викът“ на Едвард Мунк; гласът на Има Сумак, който се издига, издига, издига; стопяването на снега; пуста улица, осветена сякаш през мерника на снайпер, който някога използвах, бързо движение покрай угасналите витрини на тротоара, напиращо чувство за физическа сръчност, смесено с усещането за огромна сила, странен набор от сетивни канали, централно неугасващо слънце, което ме захранва с постоянен поток от енергия, спомен за тъмни води, преминаване, проблясък, ехолокация, нуждата да се върна там, на това място, да се ориентирам отново, да вървя на север; Мунк и Сумак, Мунк и Сумак, Мунк и Сумак… Нищо.

Тишина.

Жуженето бе престанало, лампата — угаснала. Цялото преживяване бе продължило само няколко мига. Нямаше време да се опитвам да упражня какъвто и да било контрол, макар че някакво смътно впечатление, сродно на биологична обратна връзка, ми намекваше накъде трябва да вървя, как трябва да мисля, за да постигна целта си. Чувствах, че при по-добър шанс бих могъл да управлявам това нещо.

Свалих шлема и се приближих до Лейла.

Коленичих до нея и направих няколко прости проби, но вече знаех какво ще покажат. Освен счупения врат, тя бе получила и няколко лоши удара по главата и раменете. Сега вече никой не можеше да направи нищо за нея.

После набързо претърсих апартамента й. Нямаше някакви явни признаци за влизане с взлом — макар че щом аз можех да се справя с тая ключалка, какво да кажем за някого, дето оръдията на труда са му вградени.

В кухнята намерих амбалажна хартия и канап и превърнах шлема в колет. Беше време да се обадя пак на Дон и да му кажа, че в

ракетата наистина е имало пътник и че речният трафик по платното в посока север вероятно е опасен.

Дон ми беше казал да занеса шлема в Уискънсин — на летището щял да ме чака мъж на име Лари, който да ме откара с частен самолет до хижата. Така и стана.

Освен това разбрах — всъщност това никак не ме изненада — че Дейвид Фентрис е мъртъв.

Температурите бяха ниски и по пътя нататък започна да вали сняг. Бях твърде леко облечен. Лари ме зарадва, че в хижата ще мога да се преоблека с по-топли дрехи, макар че вероятно нямаше да се разхождам много-много навън. Дон им бе казал, че трябва да се навъртам колкото се може по-близо до сенатора и че само те четиримата ще патрулират.

Лари беше любопитен какво точно се е случило досега и дали съм виждал Палача с очите си. Според мен не ми беше работа да го информирам за неща, за които Дон не го бе направил, та може да съм се държал малко троснато. Оттогава не си говорим много-много.

Бърт ни посрещна на площадката за приземяване. Том и Клей бяха пред сградата и наблюдаваха пътя и гората. Всички те бяха на средна възраст, много тренирани на вид, много сериозни и тежко въоръжени. Лари ме заведе вътре и ме запозна с възрастния господин.

Сенатор Брокдън седеше в тежко кресло в далечния ъгъл на стаята. Ако се съди по разположението на мебелите, най-вероятно доскоро креслото се е намирало до прозореца на отсрещната стена, на която самотно висеше акварел с жълти цветя. Краката на Сенатора бяха отпуснати върху възглавничка и завити с червено одеяло на карета. Беше облечен с тъмнозелена риза, косата му бе много бяла и носеше очила за четене без рамки, които махна, щом влязохме.

Той отметна глава назад, присви очи и бавно задъвка долната си устна, докато ме разглеждаше. Когато се приближихме, лицето му остана все така безизразно. Мъж с едър кокал, вероятно през по-голямата част от живота си е бил доста якичък. Сега имаше отпуснатия вид на наскоро отслабнал човек и нездрав цвят на кожата. Очите му бяха бледосиви.

Не стана.

— Значи вие сте човекът — той ми протегна ръка. — Радвам се да се запознаем. Как искате да ви наричам?

— Може и Джон.

Сенаторът направи незабележим знак на Лари и той излезе.

— Навън е студено. Сипи си едно, Джон. Бутилката е на полицата — и посочи вляво. — И вземи донеси и на мене едно. Два пръста бърбън във водна чаша. Това е.

Кимнах, отидох и налях питиетата.

— Седни — махна към стола до него, щом му подадох чашата. — Но първо дай да я видим тая играчка, дето си я донесъл.

Разопаковах шлема и му го подадох. Той сръбна глътка и остави чашата си. Взе шлема с две ръце, заразглежда го, смръщил вежди, и го завъртя на всички страни. Вдигна го и го сложи на главата си.

— Размерът ми пасва — усмихна се той за първи път и за миг лицето му се превърна в познатото ми от новините. Усмихнат или намръщен — почти винаги беше или едното, или другото. Не бях го виждал така грохнал по никоя от медиите.

Той свали шлема и го пусна на пода.

— Добра изработка — рече той. — Едно време не бяха такива завързани. Но щом го е правил Дейвид Фентрис… Да, той ни каза за него — вдигна чаша и отпи. — Ти очевидно си единственият, който се е вредил да го използва. Какво ще кажеш? Ще свърши ли работа?

— Бях в контакт само за две-три секунди, така че просто имам някакво чувство, не по-надеждно от предчувствие. Но да, имам чувството, че ако разполагах с повече време… ще мога да работя с него.

— Кажи ми тогава защо Дейв не се е спасил.

— В съобщението, което ми беше оставил, посочваше, че вниманието му е било отвлечено от компютърния терминал. Шумът от него вероятно е заглушил жуженето.

— Защо не си запазил съобщението?

— Изтрих го поради причини, които нямат връзка със случая.

— Какви причини?

— Мои лични.

Лицето му от бледо стана червендалесто.

— Човек може да си навлече доста неприятности, ако укрива доказателства и пречи на правосъдието.

— Значи двамата с вас имаме нещо общо, нали, сър?

Погледът му срещна моя — досега така ме бяха гледали само онези, които не ми мислят нищо добро. Задържа го върху мен цели четири удара на сърцето, после въздъхна и като че ли се отпусна.

— Дон каза, че имало ред теми, свързани с тебе, които не трябва да засягам — рече той най-накрая.

— Точно така.

— Не изпадна в предателски откровения, но все пак трябваше да ми каже нещичко за тебе, нали разбираш.

— Ясно.

— Той май много те цени. И все пак се опитах сам да разбера за тебе това-онова.

— И…?

— Не можах — а източниците, които обикновено използвам за такива работи, ги бива много.

— Е…?

— Ами позамислих се, позачудих се… Фактът, че моите източници не можаха да изровят нищо, сам по себе си е интересен. Може би дори показателен. Аз съм в по-добра позиция от повечето хора и зная, че преди години далеч не всички приеха въвеждането на закона за регистрацията. Ала не беше нужно много време за голяма част от тези индивиди — вероятно би трябвало да кажа „повечето“ — да се издадат, че съществуват и да бъдат надлежно въведени в системата. Имаше три големи категории: онези, които не бяха разбрали, онези, които не одобряваха и възпрепятстваните от незаконния си начин на живот. Не се опитвам да те поставя в някоя от категориите или да те съдя. Но знам, че съществуват известен брой несъществуващи личности, които вървят през обществото, без да хвърлят сянка, та ми хрумна, че и ти може да си от тях.

Близнах питието си.

— Ами ако съм? — попитах.

Той ми се усмихна за втори път, този път по-гадничко и не каза нищо.

Станах, прекосих стаята и застанах там, където смятах, че се е намирало креслото му преди. Загледах се в акварела.

— Според мен не би издържал на разпит — обади се той.

Не му отговорих.

— Нищо ли няма да кажеш?

— Вие какво искате да кажа?

— Можеш да попиташ какво смятам да направя във връзка с тебе.

— Какво смятате да правите във връзка с мене?

— Нищо — отвърна той. — Ела тук и седни.

Кимнах и се върнах.

Той се вгледа в лицето ми.

— Възможно ли е преди малко едва-едва да си се сдържал да не прибегнеш към насилие?

— С четирима телохранители отвън?

— С четирима телохранители отвън.

— Не — казах.

— Добър лъжец си.

— Тук съм, за да ви помогна, сър. Без въпроси. Такава беше уговорката, доколкото разбрах. Ако има някаква промяна, бих искал да ми кажете.

Той забарабани с пръсти по одеялото.

— Нямам желание да те затруднявам — каза той. — Въпросът е, че имам нужда от човек точно като тебе, и бях сигурен, че Дон може да ми го намери. Заради необикновената ти маневреност и славата ти на компютърен спец заедно с докачливостта ти по определени въпроси си струваше да те чакам. Има сума ти неща, за които бих искал да те разпитам.

— Карайте.

— Още не. По-късно, ако ни остане време. Всичко това ще е допълнителен материал за доклад, над който работя. Много по-важно — лично за мен — е онова, което искам да ти *кажа*.

Намръщих се.

— С годините — продължи той — научих, че най-подходящият човек, който ще си държи устата затворена за твоите работи, е човекът, на когото правиш същата услуга.

— Имате натрапчивото желание да признаете нещо ли?

— Не зная дали трябва да бъде наречено точно „натрапчиво желание“. Може би да, може би не. Както и да е, обаче някой от онези, които съм наел да ме защитават, трябва да знае всичко открай докрай.

Нещо някъде може да се окаже от полза — а ти си идеалният избор да ме изслушаш.

— Приемам — кимнах. — Аз няма да ви издам, така както и вие няма да ме издадете.

— Имаш ли някакви подозрения относно това защо цялата тази работа толкова ме тревожи?

— Да — казах.

— Да чуем.

— Използвали сте Палача и сте извършили нещо — или много неща — незаконни, неморални, каквито и да са. Това очевидно не трябва да се разчуе. Само вие и Палача знаете за какво става дума. Според вас е било много позорно, когато машината е осъзнала в пълна степен събитието и е претърпяла срив, който би могъл да доведе накрая до решение да бъдете наказан, задето сте я използвали по този начин.

Той се втренчи в чашата си.

— Позна.

— Всички ли бяхте замесени?

— Да, но когато това се случи, операторът бях *аз*. Нали разбираш… ние — аз — убихме човек. Беше… Всъщност всичко започна с едно празненство. Същия следобед ни съобщиха, че проектът е минал. Всичко вървеше добре и накрая го бяха одобрили окончателно. Трябваше да се полее още същия петък. С Лейла, Дейв и Мани вечеряхме заедно. Бяхме в страхотно настроение. След вечерята продължихме купона и най-накрая, кой знае как, се озовахме пак в инсталацията.

Нощта напредваше, все повече и повече абсурдни неща ни се виждаха все по-малко нелепи — знаете как става. Решихме — не помня вече кой точно го предложи — че и Палача трябва да се включи в празненството. В крайна сметка купонът наистина си беше в негова чест. Не мина много време и това вече ни се виждаше съвсем справедливо; започнахме да обсъждаме как да го включим. Нали разбираш, ние бяхме в Тексас, а Палача — в Космическия център в Калифорния. Нямаше начин да се съберем заедно. От друга страна, телеоператорната станция беше точно срещу нас, делеше ни един коридор. Най-накрая решихме да го активираме и да се редуваме като оператори. Той вече имаше рудиментарно съзнание и според нас беше

уместно всеки да се свърже с него и да му съобщи добрата новина. Така и направихме.

Той въздъхна, отпи пак и ме погледна.

— Дейв беше пръв. Той го активира. После… Е, нали ти казах, всичките бяхме в настроение и на градус. Отначало нямахме намерение да извеждаме Палача извън лабораторията, но Дейв реши да го изведе за мъничко — да му покажел небето и да му кажел, че в края на краищата наистина ще полети нататък. После Дейв изведнъж го прихвана ентусиазмът да надхитри пазачите и алармената система. Беше игра и всички се включихме. Всъщност, направо се блъскахме кой да поеме управлението. Но Дейв на го пускаше и ние поехме контрола, чак когато той вече беше извел Палача извън сградата, в пустошта около Центъра.

Когато Лейла успя да го убеди да й даде да се пробва и тя, настроението беше поспаднало. Играта беше свършила. И тя измисли нова игра: закара Палача до близкото градче. Беше късно, а сетивното оборудване работеше идеално. Бе предизвикателство — да преминеш през града, без да те забележат. Тогава всички вече имаха предложения какво да правим по-нататък и тези предложения ставаха все по-смахнати. После Мани пое контрола и не искаше да ни каже какво прави — не ни позволи да го следим. Каза, че щяло да бъде по-забавно да изненада следващия. Виж сега, той *беше* по-важна клечка от всички нас, взети заедно, и остана подключен толкова време, че започнахме да се изнервяме. Известно напрежение винаги действа отрезвяващо и според мен всички май започнахме да усещаме с каква кретения сме се захванали. Не само че можеше да прецака кариерата и на четиримата — това едно на ръка — но щяхме да издъним целия проект, ако ни хванеха, че си играем игрички със скъпата апаратура. Или поне на *мен* ми се въртяха такива мисли в главата, а освен това бях сигурен, че Мани действа под напора на безкрайно човешкото желание да натрие носа на другите.

Започнах да се потя. Изведнъж ми се прииска просто да върнем Палача там, където му е мястото, да го изключим — това все още беше възможно, преди да му монтират последните вериги — да заключим станцията и да забравим напълно за станалото. Започнах да натискам Мани да спре да си играе и да ми предаде управлението. Най-накрая се нави.

Сенаторът допи бърбъна си и ми протегна чашата.

— Би ли я поосвежил, ако обичаш?

— Няма проблем.

Налях му пак, сипах и на себе си, седнах на стола и зачаках.

— И така, аз го поех — продължи той. — Поех го и къде мислиш, че ме беше натресъл тоя идиот? Намирах се в някаква сграда и още мигнал-немигнал, вече разбрах, че е банка. В Палача са монтирани какви ли не уреди и Мани очевидно бе успял да го прекара през входа, без алармата да се задейства. Стоях точно пред главния трезор. Очевидно той е смятал, че това трябва да е моето предизвикателство. Потиснах желанието си да изляза навън през най-близката стена и да побягна. Вместо това се върнах при входната врата и погледнах навън — не видях никого. Започнах да се измъквам. Щом излязох навън, лъчът ме освети. Беше джобно фенерче. В другата ръка държеше пистолет. Паникьосах се. Ударих го… Рефлекс. Когато удрям, удрям с всичка сила. Само че него го фраснах със силата на Палача. Трябва да е починал на мига. Побягнах и не спрях, чак докато не се озовах в малкия парк край Центъра. Наложи се другите да ме измъкват от апаратурата.

— Те наблюдаваха ли какво стана? — попитах.

— Да, някой включи картината на страничния екран няколко секунди след като поех управлението. Май беше Дейв.

— Опитаха ли се да ви спрат, докато бягахте?

— Не. Ами всъщност аз не забелязвах нищо освен онова, което сам правех. Но после ми казаха, че били толкова шокирани, че можели само да гледат, докато съм рухнал.

— Разбирам.

— После Дейв пое управлението и премина обратно по първоначалното си трасе, върна Палача в лабораторията, изчисти го и го изключи. Заключихме станцията. Внезапно бяхме съвсем изтрезнели.

Той въздъхна, облегна се назад и дълго мълча.

После каза:

— Ти си единственият, на когото някога съм го разказвал.

Отпих от чашата си.

— После отидохме у Лейла — продължи той, — а за останалото можеш да се досетиш. Каквото и да направим, не можем да съживим

човека, решихме ние, но ако кажем на някого какво се е случило, това щеше да провали много скъпа и важна програма. Не че бяхме престъпници, които си търсят оправдание. Беше лудория, каквато се случва веднъж в живота и която случайно беше завършила трагично. Ти какво би направил на наше място?

— Не знам. Сигурно същото. И аз съм се плашил.

Той кимна.

— Именно. Ами това е.

— Има и още, нали?

— Какво искаш да кажеш?

— Ами Палача? Казахте, че той вече е притежавал съзнание. Вие сте *го* усещали и той е усещал *вас*. Трябва да е реагирал някак на всичко това. Как?

— Мамка ти — тросна ми се той.

— Извинявайте.

— Семеен ли си?

— Не.

— Водил ли си някога детенце на зоопарк?

— Да.

— Тогава може би преживяването ти е познато. Когато синът ми беше на около четири години, един следобед го заведох във Вашингтонския зоопарк. Сигурно обиколихме всичките клетки до последната. От време на време той казваше по нещо, питаше за това и онова, смя се на маймуните, мечките много му харесаха — сигурно защото са му приличали на големи, много големи играчки. Но знаеш ли кое беше най-хубавото? Онова, което го накара да скача, да сочи с пръстче и да вика: „Виж, татко! Виж!“

Поклатих глава.

— Една катеричка, която се беше надвесила от клон — каза той и се засмя тихичко. — Незнанието кое е важно, кое не е. Неадекватни реакции. Невинност. Палача беше дете и до момента, в който аз поех управлението, единственото, което бе разбрал от нас, беше, че това е игра; той се забавляваше заедно с нас и толкова. А после се случи нещо страшно… Надявам се никога да не узнаеш какво е да причиниш ужасна гадост на дете, което те държи за ръката и се смее… Той почувства всичко, което почувствах и аз и което е чувствал и Дейв, докато го водеше обратно.

Дълго мълчахме.

— Ние… му нанесохме травма — поклати глава той най-накрая. — Или както там е префърцунената дума. Това е, което се случи онази нощ. Трябваше да мине известно време, за да окаже въздействие, но не изпитвам и капка съмнение, че тази е причината за кризата, която той по-късно изживя.

Кимнах.

— Разбирам. И според вас той иска да ви убие заради това?

— А ти не би ли искал същото? — отвърна ми той. — Ако си започнал живота си като предмет и ние сме те превърнали в личност, а после пак те използваме като предмет, не би ли искал и ти да ни убиеш?

— Лейла май беше поставила доста непълна диагноза.

— Не, беше се сетила за всичко. Но го бе изтълкувала погрешно. Не я беше страх. Наистина, това за него е било само игра, която е играел — заедно с *другите*. Спомените му вероятно не са чак толкова лоши. Всъщност аз бях истинският виновник. Лейла е била убедена, че той ще иска да отмъсти само на мен. Очевидно не е била права.

— Но тогава не разбирам защо убийството на Бърнс не я е притеснило. Не се е знаело дали е бил паникьосан хулиган или Палача.

— Единственото, което мога да кажа е, че като много горда жена — а тя си беше точно такава — се е придържала упорито към своята диагноза, въпреки очевидните доказателства.

— Това не ми харесва. Но сте я познавали вие, не аз, а както се оказва, по отношение на това тя е била права в оценката си. Ала нещо друго ме притеснява също толкова много — шлемът. След като Палача е убил Дейв, той си е направил труда да отнесе шлема във водонепроницаемата си камера чак до Сейнт Луис, само за да го зареже на следващото местопрестъпление. В това няма капка смисъл.

— Всъщност има — възрази сенаторът. — Тъкмо до това щях да стигна след малко, но и сега мога да ти го кажа. Разбираш ли, Палача не притежава гласово устройство. Ние общувахме с него чрез апаратурата. Дон спомена, че разбираш от електроника…

— Разбирам.

— Е, накратко казано, искам да поогледаш тоя шлем и да ми кажеш дали някой е бърникал в него.

— Трудничко ще е — отвърнах. — Не знам какво е било първоначалното му устройство и не съм чак такъв гений на теорията, че просто като погледна нещо, да знам дали може да функционира като телеоператор.

Той прехапа устна.

— Все пак ще ти се наложи да се пробваш. Може да има някакви физически признаци — драскотини, прекъсвания, нови свръзки, знам ли. Ти си по тези работи. Огледай за такива неща.

Само кимнах и го изчаках да продължи.

— Според мен Палача е искал да говори с Лейла — каза той. — Или защото тя е психиатър и той е знаел, че функционира зле на равнище, което надхвърля механичното, или може би защото в известен смисъл я смята за своя майка. В края на краищата друга жена в екипа нямаше, а от нашите умове той имаше представа какво е майка наред с всичките асоциации за грижа и утеха. Или може би е искал да говори с нея и по двете причини. Според мен е взел шлема тъкмо с тази цел. Трябва да е разбрал за какво служи от директната връзка с мозъка на Дейв, докато е бил при него. Искам да огледаш шлема, защото е възможно Палача да е разрушил веригите за контрол и да е оставил само комуникационните. Според мен той е отнесъл шлема в това състояние при Лейла, за да я убеди да си го сложи. Тя се е уплашила — опитала се е да избяга, да се съпротивлява, да извика помощ — и той я е убил. Шлемът вече не му е бил нужен, затова го е зарязал и се е махнал. Очевидно на мен няма какво да ми каже.

Замислих се и кимнах.

— Добре де, прекъснатите вериги мога да ги позная — рекох. — Ако ми кажете къде е сандъчето с инструментите, по-добре веднага да се захващам.

Той ми махна, сякаш искаше да каже: „Стой си на мястото.“

— По-късно установих кой е убитият пазач — продължи сенаторът. — Всички направихме анонимни дарения на вдовицата. След това съм помагал на семейството, грижил съм се за тях — по същия начин — и досега…

Не го поглеждах.

— … Нямаше какво друго да направя — завърши той.

Продължавах да мълча.

Сенаторът допи питието си и ми се усмихна едва-едва.

— Кухнята е там — посочи с палец. — Отзад има килер с инструменти. И сандъчето е там.

— Добре.

Станах. Оставих шлема и тръгнах към вратата като минах пак покрай мястото, където бях застанал по-рано.

— Чакай! — повика ме той.

Спрях.

— Защо преди малко застана там? Какво му е толкова специалното на това място?

— Какво искате да кажете?

— Много добре знаеш.

Свих рамене.

— Все някъде трябваше да застана.

— Изглеждаш ми от онези хора, които си имат по-основателни причини за нещата, които правят.

Погледнах стената.

— В случая не е така.

— Настоявам.

— Всъщност не ви трябва да знаете.

— Но аз настоявам да знам.

— Добре де. Исках да разбера какви цветя обичате. Така де, клиент сте ми все пак. — Минах през кухнята, влязох в килерчето и затърсих сандъчето.

Седях на стол, обърнат настрани, така че да съм с лице към вратата. В главната стая на хижата единствените звуци, които се чуваха, бяха съскането и цвърченето на пъновете в камината, които се превръщаха в пепел.

Само студена, равномерна белота, която се стеле зад прозореца, и тишина, потвърдена от изстрели, още по-дълбока в мига, когато стихнат… Но нито стон, нито въздишка. Никога не го броя за буря, ако няма вятър.

Големи, тлъсти снежинки се спускат в нощта — тихата нощ, безветрена нощ…

Доста време мина, откакто пристигнах тук. Сенаторът дълго разговаря с мен. Беше разочарован от това, че не можах да му кажа кой

знае какво за субкултурата на не-личностите, която той вярваше, че съществува. Всъщност самият аз не бях сигурен дали съществува, макар че от време на време ми се струваше, че съм навлизал в периферията ѝ. Ала на мен вече не ми се ще да се приобщавам към нищо и не смятах да споделям с него догадките си в това отношение. Казах му какво мисля за Централната база данни, когато ме попита, и някои от нещата, които изрекох, не му харесаха. Тогава ме обвини, че съм искал да разруша всичко, без да предлагам по-добра алтернатива.

Умът ми се върна назад през умората, времето, лицата, снега и пространството — много, много пространство — към предната вечер в Балтимор. Кога ли беше това? Накара ме да се сетя за „Култът на надеждата“ на Менкен. Не можех да му дам верния отговор, исканата от него алтернатива, по която би могло да се работи, защото такава може би няма. Функцията на критиката не трябва да се бърка с функцията на реформата. Но ако в дъното назряваше съпротива с нелегално движение, което търсеше да намери начин да бъдат надхитрени архиварите, може би това начинание щеше да се окаже също толкова ефективно и благоприятно в крайна сметка, колкото и, да речем, Сухия режим. Опитах се да го накарам да прозре това, но не мога да кажа колко от онова, което му наприказвах, успя да му влезе в главата. Най-накрая той окапа и се качи горе, за да си вземе хапчето и да се заключи за през нощта. Дори да се беше разтревожил от това, че не намерих нищо нередно като прегледах шлема, не го показа.

Така че седях там, шлемът, уоки-токито и пистолетът бяха на масата, сандъчето с инструментите — до стола, черната ръкавица — на лявата ми ръка.

Палача идваше — не се съмнявах.

Бърт, Лари, Том, Клей, шлемът можеха да го спрат, а можеха и да не го спрат. Нещо в целия случай ме притесняваше, но бях твърде уморен, за да мисля за друго освен за непосредствената ситуация и да се опитвам да остана нащрек, докато чакам. Страхувах се да взема стимулант, да пийна нещо или да запаля цигара, тъй като централната ми нервна система трябваше да бъде част от оръжието. Гледах как снегът прелита на парцали.

Когато чух изщракването, извиках на Бърт и Лари, грабнах шлема и се изправих. Лампата започна да примигва.

Но вече беше твърде късно.

Щом вдигнах шлема, чух изстрел отвън и след като той отекна, ме обхвана злокобно предчувствие. Тези мъже не ми се струваха от ония, които биха започнали да стрелят, без да се появи мишена.

Дейв ми беше казал, че обхватът на шлема е приблизително половин километър. Значи, като се има предвид забавянето между активирането на шлема и момента, когато по-близката двойка телохранители беше забелязала Палача, той явно се движеше много бързо. Прибавете към това и възможността обхватът на мозъчните му вълни да е много по-голям от този на шлема. А после допуснете и възможността Палача да е използвал този фактор, докато сенатор Брокдън е лежал, все още буден, и се е тревожел. Заключение: Палача можеше да знае къде седя с шлема на глава, да е разбрал, че там го чака най-опасното оръжие, и да ме удари като гръм, преди да успея да се справя с механизма.

Нагласих го на главата си и се опитах да се докарам до напълно неутрално положение.

И пак онова чувство, че гледам света през мерника на снайпер с всички странични усещания. Само дето светът се състоеше от фасадата на хижата; Бърт пред вратата с пушка на рамо; Лари отляво — ръката му току-що се е отпуснала, след като е хвърлил гранатата. Мигом разбираме, че не е улучила. Огнеметът, към който сега посяга, щеше да се окаже безполезен още преди да натисне спусъка.

Следващият откос на Бърт рикошира отляво в гръдната пластина. Ударът ни накара да се олюлеем. Третият куршум не уцели. Четвърти нямаше, защото изтръгнахме пушката от ръцете му, метнахме я настрани, изфучахме покрай него и се врязахме във входа.

Вратата се разцепи на трески, разхвърча се и Палача влезе.

Съзнанието ми беше изпълнено дотам, че щеше да се пръсне с двойното видение на гладкото метално тяло на приижданция телефактор и изправения ми собствен образ с настръхнали коси — протегнал напред лява ръка, стиснал лазерния пистолет в дясната, притисната плътно към мен. Спомних си лицето, писъка, бодежите, отново усетих присъствието на силата и екзотичното чувство и се опитах да го овладея докрай, все едно той беше мой, да го направя мой, да го спра, а образът ми замръзна като на снимка отсреща…

Палача забави ход, залитна. Такава инерция не може да секне за миг, но усетих, че тялото реагира правилно. Бях го закачил на

въдицата. Сега трябваше просто да го изтегля.

И тогава се разнесе взривът — гръмовно избухване отвън, което разтресе земята, последвано от вихър от камъчета и отломки. Гранатата, разбира се. Но това, че се досетих какво е, не елиминира способността й да отвлича вниманието.

В този миг Палача се окопити и се метна върху ми. Натиснах спусъка на лазерния пистолет — сега това си беше чиста самозащита, надали имаше шанс да овладея отново електрическите му вериги. С лявата си ръка се опитвах да го ударя в средната част, където се намираше мозъкът.

Той блокира ръката ми с ръка и бутна шлема от главата ми. После ми изтръгна пистолета, който беше нажежил до червено половината му лява страна, смачка го и го пусна на земята. В този миг го разтресе ударната вълна на два тежкокалибрени изстрела. Бърт бе успял да се съвземе и стоеше на прага.

Палача се завъртя и се понесе, преди да успея да му лепна глухия заряд.

Бърт пусна още един откос, преди той да сграбчи пушката и да й огъне дулото. Две крачки — и вече беше сграбчил Бърт. Едно бързо движение и той падна на земята. После се обърна отново, направи няколко крачки надясно и се изгуби от погледа ми.

Тръгнах към вратата и стигнах тъкмо навреме, за да го видя, потънал в пламъци, които струяха към него от някаква точка близо до ъгъла на хижата. Вървеше през огъня. Чух хрущене на метал — беше унищожил оръжието. Изскочих навън точно за да видя как Хари се просва на снега.

Палача отново се обърна към мен.

Този път не се втурна. Вдигна шлема, който беше пуснал на снега. После запристъпва с премерена крачка и под такъв ъгъл, че да може да отреже всеки мой опит за бягство към гората. Снежинките падаха помежду ни. Снегът скърцаше под краката му.

Отстъпих назад, вмъкнах се вътре, наведох се и вдигнах здрава тояга от останките на вратата. Той ме последва и почти небрежно сложи шлема на стола до вратата. Придвижих се до средата на стаята и зачаках.

Наведох се леко напред, протегнал и двете си ръце — бях насочил върха на тоягата към фоторецепторите на главата му. Той

продължи да се приближава бавно, а аз се загледах в стъпалата му. Както при човека линията им беше перпендикулярна на тази, която свързва горните извивки на ходилата в различни позиции и сочи вектора на най-малкото съпротивление. Търсех начин да го извадя от равновесие чрез бутане или дърпане. За лош късмет въпреки антропоморфния дизайн стъпалата на Палача се разполагаха много надалеч едно от друго, липсваха му човешки мускули, да не споменавам за горна извивка на ходилото, а притежаваше и много по-голяма маса от всички, с които някога съм се бил. Докато обмислях четирите хвърляния от джудо, които владеех най-добре, и няколко второкласни, имах силното чувство, че никое от тях няма да ми помогне особено.

После той пристъпи още по-близо и аз направих лъжливо движение с тоягата към фоторецепторите. Палача забави ход, бутна настрани тоягата и продължи да настъпва; дръпнах се надясно в опит да го заобиколя. Щом се обърна, го огледах — опитвах се да определя вектора му на най-малко съпротивление.

Билатерална симетрия, очевидно високо разположен център на тежестта… Един чист замах с черната ръкавица към мозъчното отделение — само това ми трябваше. После, дори и рефлексите му да ме смажеха мигом, нямаше да му остане нищо друго, освен да ляга и да чака второто пришествие. Той също го знаеше. Личеше по това как засланя с десницата си мястото, където бе разположен мозъкът, по това как отбягва черната ръкавица, когато финтирах с нея.

Идеята в един миг бе проблясък, а в следващия — цяла серия…

Като продължих да се движа в дъга, но по-бързо, аз отново посегнах с тоягата към фоторецепторите. Замахът му я изби от ръката ми и я запрати надалече, но това влизаше в плана. Метнах нагоре лявата си ръка и се приготвих да връхлетя върху му. Той се дръпна назад и наистина връхлетях. Това ще ми струва живота, реших, но без значение как точно ще ме убие, трябва да рискувам.

Навремето не ме биваше много-много като питчър, като кетчър пък бях пълен провал. За батър криво-ляво ставах, но хванех ли веднъж някой удар, после печелех бази като едното нищо…

Палача беше разтворил крака за по-голяма устойчивост. Използвах момента и се плъзнах между тях с краката напред, извит надясно, защото не можех да разчитам да се спра с лявата ръка.

Когато се озовах от другата му страна, скочих на крака, забравяйки болката от сблъсъка на рамото ми с пода. Моментално направих задно салто.

Краката ми попаднаха някъде около кръста му и аз го изритах с всичка сила. Той посегна към мен, но вече бе закъснял. От удара тялото му залитна в обратната посока. Стиснах коленете му с лактите си и го изблъсках напред.

Палача изскърца и се строполи. Разперих ръце и скочих напред, като отново замахнах за удар с лявата ръка. Той се стовари на пода с такава сила, че дъските се пропукаха. Едва успях да измъкна левия си крак, но десният остана затиснат под тялото му, болезнено извит настрани.

С лявата си ръка блокира удара, а с дясната сграбчи юмрука ми още по-здраво. Черната ръкавица падна върху рамото му.

Пуснах заряда, а той стисна ръката ми по-високо и ме блъсна напред. Зарядът избухна, лявата му ръка се откачи и се изтъркули на пода. Страничната пластина под нея се беше поизкорубила и това беше всичко…

Дясната му ръка пусна бицепса ми и ме сграбчи за гърлото. Когато стисна с два пръста сънната ми артерия, успях само да изхъхря „Правиш ужасна грешка“, прощални думи и той ме изключи.

Светът се върна пред очите ми пулсиращ. Седях в голямото кресло, където по-рано седеше сенаторът, погледът ми не беше фокусиран върху нещо. Настоятелно бръмчене изпълваше ушите ми. Скалпът ме смъдеше. Над веждите ми мигаше някаква светлинка.

— Да, жив си и шлемът е на главата ти. Ако се опиташ да го използваш срещу мен, ще го махна. Точно зад тебе съм. Ръката ми е на ръба на шлема.

— Разбрах. Какво искаш?

— Всъщност много малко. Но разбирам, че трябва да ти кажа някои неща, за да ми повярваш.

— Много правилно си разбрал.

— Тогава ще започна с това, че на четиримата мъже отвън общо взето им няма нищо. Искам да кажа, няма счупени кости и разкъсани органи. Но съм ги вързал по очевидни причини.

— Много мило от твоя страна.

— Не искам да наранявам никого. Дойдох тук, само за да се видя с Джеси Брокдън.

— Така както се видя и с Дейвид Фентрис ли?

— Пристигнах в Мемфис твърде късно, за да се видя с него. Когато отидох там, той беше мъртъв.

— Кой го уби?

— Онзи човек, когото Лейла бе изпратила да й занесе шлема. Един от пациентите й.

Инцидентът веднага нахлу в главата ми и застана на мястото си с гладко, бързо, единствено „щрак“. Стреснатото познато лице на летището, когато напусках Мемфис. Осъзнах откъде беше минал преди незабележим: беше един от тримата мъже, които онази сутрин имаха терапевтичен сеанс при Лейла и които видях на тръгване във фоайето. Мъжът, когото бях подминал в Мемфис, беше онзи, който стоеше откъм моята страна, докато третият ми каза, че мога да се кача.

— Защо? Защо го е направила?

— Знам само, че е говорила с Дейвид по-рано и че е изтълкувала думите му за идващото възмездие и споменаването му за контролния шлем като намек, че той ще го осъществи, а аз ще бъда негово оръдие. Не зная какво точно са си казали. Познавам само чувствата, породени от думите, тъй като ги видях в ума й. Отдавна се уча, че често има голяма разлика между мисли, думи и дела и между предполагаеми намерения, твърдения и действително случило се. Тя изпрати пациента си за шлема и той й го занесе. Върна се при нея превъзбуден — беше го страх, че ще го арестуват и ще го тикнат в затвора. Скараха се. После приближаването ми активира шлема, той го хвърли и я нападна. Знам, че още първият му удар я уби, защото когато това се случи, бях във връзка със съзнанието й. Продължих към сградата с намерение да отида при нея. Но по улиците имаше движение и се забавих в старанието си да не ме забележат. Междувременно ти влезе и сложи шлема. Моментално избягах.

— Толкова бях близо! Ако не се бях спрял на петия етаж да правя фалшивата анкета…

— Разбирам те. Но е нямало как. Ти не би нахлул просто с взлом, когато е имало и по-лесен начин. Не можеш да се обвиняваш за това.

Ако беше дошъл час по-късно или ден, без съмнение щеше да се чувстваш по-различно, а тя пак щеше да е все така мъртва.

Но вече ме мъчеше и нова мисъл. Възможно ли беше фактът, че онзи мъж ме видя в Мемфис, да е причината за нервната му възбуда? Дали не се е разтревожил, че тайнственият посетител на Лейла очевидно го е разпознал? Можеше ли това, че е мернал лицето ми сред човекороя, да е довело до финалната сцена?

— Спри! И аз мога да се чувствам също толкова виновен за това, че съм активирал шлема в присъствието на опасен човек на прага на самообладанието. Никой от нас не отговаря за онова, което предизвиква в другите нашето присъствие или отсъствие, особено когато изобщо не подозираме ефекта. Цели години ми трябваха, за да оценя този факт и нямам намерение да го зарязвам. Колко назад ще се разровиш в това търсене на причини? Като е изпратила този мъж за шлема, тя сама е задействала веригата от събития, довели до смъртта й. Но тя е действала от страх и е използвала оръдието, което й е било под ръка — както е смятала, за самозащита. Ала откъде идва този страх? Той се корени във вината, вина за нещо, което се е случило много отдавна. А и онзи акт… Стига! Вината е движеща сила и проклятие на човешката раса от първите дни на нейния разум. Убеден съм, че си я носим до гроб — всички ние. Аз съм продукт на чувството за вина; негов субект; някога — негов роб… Но съм се примирил с него; най-накрая разбрах, че то е необходим елемент на собствената ми мяра за човечност. Аз виждам как ти преценяваш смъртта — на пазача, на Дейв, на Лейла; виждам също и заключенията ти за много други неща: колко глупава, извратена, късогледа и егоистична раса сме ние. Но макар и това в много отношения да е истина, вината е съвсем друго нещо. Без вина човекът нямаше да е по-добър от останалите обитатели на тази планета, без да броим един определен вид китоподобни, за които току-що ми напомни. Погледни към инстинкта, за да можеш да оцениш вярно свирепостта на живота, да си представиш дивия свят, преди в него да нахлуе човекът. За да видиш инстинкта в най-чистата му форма, вгледай се в насекомите. Там ще откриеш война, която продължава вече милион години без нито едно примирие. Въпреки огромните си недостатъци човекът все пак притежава много повече импулсивна доброта от всички други същества, при

които инстинктът ръководи по-голямата част от живота им. Импулсът да правиш добро според мен се дължи пряко на способността да изпитваш чувство за вина. Това чувство е свързано и с най-лошото, и с най-доброто у човека.

— И според тебе то ни помага понякога да изберем по-благородната постъпка?

— Да.

— Тогава да разбирам ли, че според тебе ти притежаваш свободна воля?

— Да.

Разсмях се.

— Марвин Мински е казал веднъж, че когато построим разумни машини, що се отнася до тези въпроси, те ще са също толкова твърдоглави и склонни да грешат, колкото и хората.

— Не казвам, че не е бил прав. Но по тези въпроси аз просто ти казах собственото си мнение. Аз самият съм избрал да действам така. Кой може да твърди, че знае това със сигурност?

— Моите извинения. Ами сега? Защо се върна тук?

— Дойдох да се сбогувам с родителите си. Надявах се да ги освободя от всякаква вина, свързана с детството ми, която те все още биха могли да чувстват пред мен. Исках да им покажа, че съм оздравял. Исках да ги видя пак.

— Къде отиваш?

— Към звездите. Макар да нося в себе си образа на човечеството, знам че съм уникален. Може би онова, което искам, е сродно на чувството, което един органичен човек изпитва, когато казва, че е „намерил себе си“. Сега, когато съм пълноправен господар на собственото си същество, искам да го упражнявам. В моя случай това означава да реализирам потенциала, заложен в устройството ми. Искам да се разхождам в други светове. Искам да увисна там, в небето, и да ви разкажа какво виждам.

— Имам чувството, че мнозина биха били щастливи да ти помогнат да се уреди.

— Освен това искам ти да сглобиш гласовото устройство, което съм разработил за себе си. Ти, лично. И искам да ми го монтираш.

— Защо аз?

— Познавал съм по този начин едва неколцина души. В тебе виждам нещо, което ни свързва — начинът ни на живот встрани от другите.

— С радост ще го направя за тебе.

— Ако можех да говоря като вас, нямаше да е нужно баща ми да си слага шлема, за да поговоря с него. Би ли отишъл преди мен да му обясниш, за да не се страхува, когато вляза?

— Разбира се.

— Тогава да вървим.

Станах и го поведох нагоре по стълбите.

Една вечер точно след седмица седях в „Пийбоди“ и си пийвах бира за сбогом.

Вестниците вече бяха писали за всичко, но Брокдън беше нагласил работата, преди да позволи да се вдигне шум около историята. Палача щеше да получи своя полет към звездите. Аз му бях дал гласа, който искаше, и му бях завинтил отново изтръгнатата ръка. След това бях стиснал другата и му бях пожелал всичко хубаво — тази същата сутрин. Завиждах му — за много неща. Не на последно място и за това, че сигурно беше по-свестен човек от мен. Завиждах му, че в много отношения беше по-свободен, отколкото аз някога бих могъл да бъда, макар да знаех, че носи и окови, каквито не познавах. Усещах някакво родство с него заради онова, което ни свързваше, заради начина ни на живот встрани от другите. Чудех се какво ли би почувствал Дейв, ако бе доживял да го види? Или Лейла? Или Мани? „Бъдете горди — рекох на сенките им — детето ви лека-полека е пораснало и вече е достатъчно голямо, за да ви прости и боя, който е изяло от вас…“

Ала не можех да спра да се чудя. Всъщност ние все още не знаем кой знае какво по въпроса. Дали ако не се бе случило убийството, той никога нямаше да развие пълноценно човешко съзнание? Твърдеше, че е продукт на чувството за вина — на Голямата вина. Голямото престъпление е нейният необходим предшественик. Сетих се за Гьодел и Тюринг, за кокошките и яйцата и реших, че и този въпрос е от онези въпроси… А не бях дошъл в „Пийбоди“ да мисля трезво.

Нямах представа как онова, което съм казал, би могло да повлияе на доклада на Брокдън пред комитета на Централната база данни. Знаех, че няма да ме издаде, защото бе решен да носи собствената си вина до гроб. Нямаше друг избор, ако искаше да стори всички онези добри дела, които според него можеше да извърши. Но тук, в едно от любимите местенца на Менкен, не можех да не си спомня някои неща, които той бе казал за противоречията, като например:

— Дали Хъксли е накарал Уилбърфорс да промени убежденията си?

И:

— Дали Лутер е накарал Лъв X да промени убежденията си?

И реших да не възлагам твърде големи надежди на нищо. По-добре да гледаш живота от позицията на Сухия режим и да си сръбнеш поредната глътка.

Когато всичко свърши, щях да тръгна към кораба си. Имах чувството, че никога не бих могъл да погледна отново звездите както преди. Знаех, че понякога ще се чудя какви ли мисли минават през свръхохладския невристорен мозък там горе и под какви ли незнайни небеса в неизвестни земи някой ден могат да си спомнят за мен. И имах чувството, че тази мисъл трябва да ме прави по-щастлив, отколкото се чувствах.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.